

Sadržaj

Obrazloženje	1
I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM	1
II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA	5
A. O PREDMETU	5
B. POSTUPCI PRED NADLEŽNIM TIJELIMA	6
1) Istraga	6
2) Optužnica	7
3) Postupak pred prvostupanjskim sudom	7
4) Prvostupanjska presuda	15
5) Žalbe podnositelja	26
6) Drugostupanjska presuda	28
III. PRIGOVORI PODNOSITELJA	48
A) PRIGOVORI PODNOSITELJA SANADERA	48
i) Ocjena dokaza, činjenična utvrđenja sudova te pravo na obrazložene sudske odluke	48
ii) Povreda prava na obranu	49
iii) Povreda prava na osobnu slobodu	49
iv) Povreda pretpostavke nedužnosti	49
v) Uvjeti lišenja slobode	50
vi) Povreda prava vlasništva	50
vii) Ostali prigovori	50
B) PRIGOVORI PODNOSITELJA MLINAREVIĆA	51
IV. MJERODAVNO PRAVO	52
V. PRAKSA VRHOVNOG SUDA (zbrajanje lišenja slobode u paralelnim postupcima protiv iste osobe) u odnosu na podnositelja Sanadera	52
VI. OCJENA USTAVNOG SUDA	54
(a) U odnosu na zajedničke prigovore podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića	54
A. POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE, OCJENA DOKAZA I OBRAZLOŽENA SUDSKA ODLUKA	54
(i) Načelna stajališta	55
(ii) Primjena načelnih stajališta na konkretan predmet	56
(b) U odnosu na prigovore podnositelja Mlinarevića	56
B. PRAVO NA NEPRISTRAN SUD	56
(c) U odnosu na prigovore podnositelja Sanadera	59
Prigovor podnositelja Sanadera vezano uz iskaz svjedoka Petra Čobankovića	59
(i) Načelna stajališta	59
(ii) Primjena načelnih stajališta na konkretan predmet	60
C. PRAVO NA ODGOVARAJUĆE VRIJEME I MOGUĆNOST ZA PRIPREMU OBRANE	61
(i) Načelna stajališta	61
(ii) Primjena načelnih stajališta na predmetni postupak	62
D. ZAKLJUČAK	63
E. PRAVO NA OSOBNU SLOBODU	63
F. OSTALI PRIGOVORI PODNOSITELJA SANADERA	65
i. U odnosu na ostale prigovore prava na odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane	65
ii. Pretpostavka nedužnosti	65
iii. Uvjeti lišenja slobode	66
iv. Pravo vlasništva	67
v. Ostale navodne povrede Ustava	68
VII. ZAKLJUČAK	68

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-III-2852/2019

U-III-3294/2019

Zagreb, 26. studenoga 2020.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Rajko Mlinarić, zamjenik predsjednice Vijeća, te suci Mato Arlović, Snježana Bagić, Mario Jelušić, Josip Leko i Davorin Mlakar, članovi Vijeća, u postupku kojeg su ustavnom tužbom pokrenuli Ivo Sanader iz Zagreba, kojeg zastupaju Čedo Prodanović i Jadranka Sloković, odvjetnici u Zagrebu i Mladen Mlinarević iz Zagreba, kojeg zastupaju Nikša Stančić-Rokotov i Nermina Stančić-Rokotov, odvjetnici iz Odvjetničkog društva Stančić-Rokotov i partneri d.o.o. u Zagrebu, na sjednici održanoj 26. studenoga 2020. jednoglasno je donio

ODLUKU

Ustavne tužbe podnositelja odbijaju se.

O b r a z l o Ź e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Pravodobne i dopuštene ustavne tužbe podnijeli su Ivo Sanader iz Zagreba, sada na izdržavanju kazne zatvora u Zatvoru u Zagrebu (u daljnjem tekstu: podnositelj Sanader), kojeg zastupaju izabrani branitelji Jadranka Sloković i Čedo Prodanović, odvjetnici u Zagrebu (broj: U-III-3294/2019) i Mladen Mlinarević iz Zagreba (u daljnjem tekstu: podnositelj Mlinarević), kojeg zastupaju izabrani branitelji Nikša Stančić-Rokotov i Nermina Stančić-Rokotov, odvjetnici iz Odvjetničkog društva Stančić-Rokotov i partneri d.o.o., u Zagrebu (broj: U-III-2852/2019).

1.1. Ustavna tužba podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića podnesene su po njihovim izabranim braniteljima u povodu:

a) presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: I Kž-Us 2/2018-20 od 4. travnja 2019. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) i

b) presude Županijskog suda u Zagrebu (u daljnjem tekstu: prvostupanjski sud ili raspravni sud) broj: 11 K-Us-51/12 od 7. travnja 2017. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda).

1.2. Za prvostupanjsku i drugostupanjsku presudu koristit će se zajednički naziv osporene presude.

1.3. Podnositelj Sanader je 25. srpnja 2019. dostavio podnesak kojim je pojasnio da ustavnim tužbom od 8. srpnja 2019. ne osporava rješenje Vrhovnog suda broj: II Kž 124/2019-4 od 4. travnja 2019. o određivanju istražnog zatvora već isključivo osporene presude.

2. S obzirom na prigovore podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića iznesene u ustavnim tužbama i da su osporili iste presude te predlažu usvajanje ustavnih tužbi i ukidanje osporenih presuda, Ustavni sud odlučio je ustavne tužbe oba podnositelja ispitati u jedinstveno provedenom ustavnosudskom postupku i o njima donijeti jednu odluku.

2.1. Ustavni sud ističe da je riječ o opsežnom i složenom predmetu, koji obuhvaća trideset pet svežnjeva i više od sedam tisuća stranica predmeta spisa prvostupanjskog kaznenog postupka koji je vođen u odnosu na pet okrivljenika (u fazi istrage šest osumnjičenika).

3. Drugostupanjskom presudom, točkom I. izreke djelomično je prihvaćena žalba Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: USKOK) te je preinačena prvostupanjska presuda u odluci o kazni u odnosu na podnositelja Sanadera (prvookrivljenog u kaznenom postupku) na način da je osuđen na kaznu zatvora od šest (6) godina. Točkom II. izreke djelomično je prihvaćena žalba drugookrivljenog Stjepana Fiolića (u daljnjem tekstu: drugookrivljenik) te je po službenoj dužnosti preinačena prvostupanjska presuda u odluci o imovinskopravnom zahtjevu u odnosu na sve okrivljenike na način da su podnositelj Sanader i podnositelj Mlinarević (trećeokrivljeni u kaznenom postupku) dužni uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske iznos od 14.919.196,05 kuna solidarno sa ostalim okrivljenicima. Točkom III. izreke, u povodu žalbi USKOK-a, podnositelja Sanadera, drugookrivljenog Stjepana Fiolića i podnositelja Mlinarevića, po službenoj dužnosti preinačena je prvostupanjska presuda u odluci o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na podnositelja Sanadera na način da je dužan uplatiti iznose od 10.000.000,00 kuna i 1.000.000,00 eura (protuvrijednosti u kunama) u korist državnog proračuna Republike Hrvatske, koji predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom koje mu se stavlja na teret te postaju imovina Republike Hrvatske. Točkom IV. izreke, u povodu žalbi USKOK-a, podnositelja Sanadera, drugookrivljenog Stjepana Fiolića i podnositelja Mlinarevića po službenoj dužnosti preinačena je prvostupanjska presuda u odluci o oduzimanju imovinske koristi od okrivljenog trgovačkog društva (u daljnjem tekstu: TD) Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju (u kaznenom postupku i u daljnjem tekstu: četvrtookrivljenik) i okrivljenog TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. (u kaznenom postupku i u daljnjem tekstu: petookrivljenik) na način da se odluka o oduzimanju imovinske koristi od četvrtookrivljenika i petookrivljenika ukida. Točkom V. izreke žalbe USKOK-a, drugookrivljenog Stjepana Fiolića te podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića u preostalom dijelu su odbijene te je u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđena prvostupanjska presuda.

3.1. Prvostupanjskom presudom, točkom 1. izreke proglašeni su krivim i osuđeni podnositelj Sanader zbog kaznenog djela protiv službene dužnosti - zlorabe položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - ispravak; u daljnjem tekstu:

KZ:125/11-61/15) kaznom zatvora od četiri (4) godine i šest (6) mjeseci; drugookrivljeni Stjepan Fiočić zbog kaznenog djela poticanja na zlouporabu položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. i člankom 37. stavkom 1. KZ-a:125/11-61/15 i podnositelj Mlinarević zbog pomaganja u zlouporabi položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. i člankom 38. KZ-a:125/11-61/15, svaki na kaznu zatvora od jedne (1) godine s tim da su izrečene kazne zatvora na temelju članka 55. stavaka 1. i 2. u vezi s člankom 3. KZ-a:125/11-61/15 zamijenjene radom za opće dobro na način da se jedan dan zatvora zamjenjuje s dva sata rada, uz upozorenje na temelju članka 55. stavka 4. KZ-a:125/11-61/15. Točkama 2. i 3. izreke prvostupanjske presude četvrtookrivljenik i petookrivljenik proglašeni su krivim zbog kaznenog djela poticanja na zlouporabu položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. i člankom 37. stavkom 1. KZ-a:125/11-61/15 te su na temelju članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 37. stavkom 1. KZ-a:125/11-61/15 i člankom 3. stavkom 1. te člankom 10. stavkom 3. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela ("Narodne novine" broj 151/03., 110/07., 45/11. i 143/12.) osuđeni na novčane kazne.

3.2. Na temelju članka 158. stavaka 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - odluka USRH broj: U-I-448/2009 i dr., 143/12., 56/13., 145/13. i 152/14.; u daljnjem tekstu: ZKP:152/08-152/14) oštećenoj Republici Hrvatskoj dosuđen je imovinskopravni zahtjev u iznosu od 15.142.006,05 kuna te je naloženo svim okrivljenicima solidarno uplatiti navedeni iznos u korist državnog proračuna Republike Hrvatske, dok je za preostali dio imovinskopravnog zahtjeva Republika Hrvatska upućena u parnicu.

3.3. Na temelju članka 77. KZ-a:125/11-61/15 u vezi s člankom 5. stavkom 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem ("Narodne novine" broj: 145/10.; u daljnjem tekstu: ZPOIK:145/10) utvrđeno je da iznos od 10.000.000,00 kuna i 1.000.000,00 eura (protuvrijednost 7.450.000,00 kuna) predstavlja imovinsku korist koju je podnositelj Sanader ostvario kaznenim djelom iz članka 291. stavka 2. KZ-a:125/11-61/15 te mu je naloženo uplatiti iznos od 17.450.000,00 kuna u korist državnog proračuna Republike Hrvatske.

3.4. Na temelju članka 148. stavaka 3. i 4. ZKP-a:152/08-152/14 naloženo je svakom okrivljeniku platiti paušalni iznos od 5.000,00 kuna na ime troškova kaznenog postupka, te da će se o ostalim troškovima kaznenog postupka odlučiti posebnim rješenjem.

4. U provedenom postupku raspravni sud je utvrdio, sukladno obvezi iz članka 3. stavka 2. KZ-a:125/11-61/15, da je podnositelj Sanader počinio kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. KZ-a:125/11-61/15 koji je blaži u odnosu na Kazneni zakon ("Narodne novine" broj 110/97., 27/98. - ispravak, 50/00. - odluka USRH broj U-I-241/2000, 19/00., 84/05. - ispravak, 51/01., 111/03., 190/03. - odluka USRH broj U-I-2566/2003 i dr., 105/04., 71/06., 110/07. i 152/08.; u daljnjem tekstu: KZ:110/97-152/08). Utvrdio je da je drugookrivljeni Stjepan Fiočić potaknuo podnositelja Sanadera time što je izrazio želju i molbu odnosno ukazao na povoljnu priliku da prodajom njegove nekretnine Ministarstvu regionalnog razvoja, vodnog gospodarstva i šumarstva mogu pribaviti protupravnu imovinsku korist za

podnositelja Sanadera i trgovačka društva u njegovom vlasništvu, čime je drugookrivljenik počinio kazneno djelo poticanja na zlouporabu položaja i ovlasti. Za podnositelja Mlinarevića je utvrdio da je počinio kazneno djelo pomaganja službenoj osobi da iskoristi svoj položaj i ovlast s obzirom da se radi o takvim radnjama koje predstavljaju uzročni doprinos počinjenju kaznenog djela jer je pomogao pribaviti protupravnu imovinsku korist podnositelju Sanaderu, četvrtookrivljeniku i petookrivljeniku, dok se člankom 5. stavkom 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela ("Narodne novine" broj 151/03., 110/07., 45/11. i 143/12.), odgovornost pravne osobe temelji na krivnji odgovorne osobe pa su stoga četvrtookrivljenik i petookrivljenik proglašeni krivim za kazneno djelo poticanja na zlouporabu položaja i ovlasti, kao i drugookrivljenik. Raspravni sud ocijenio je da su svi okrivljenici postupali s izravnom namjerom i ostvarili objektivna i subjektivna obilježja inkriminiranih kaznenih djela.

4.1. Raspravni sud je u odnosu na primjenu blažeg zakona u prvostupanjskoj presudi naveo:

"Ovdje valja napomenuti da je optužnim aktom pokrenut kazneni postupak zbog kaznenog djela iz članka 337. stavak 4. u vezi stavka 1. Kaznenog zakona ('Narodne novine' broj: 110/97., 27/98., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. - Odluka Ustavnog suda, 105/04., 84/05., 71/06., 110/07. i 152/08. - dalje u tekstu: KZ/97).

Obzirom na odredbu članka 3. stavka 2. Kaznenog zakona iz 2011. godine (u daljnjem tekstu: KZ/11) sud je bio dužan ispitati koji je materijalni zakon povoljniji za optuženika obzirom na činjenicu da je tijekom trajanja ovog kaznenog postupka, konkretno 01. siječnja 2013. stupio na snagu novi Kazneni zakon. Jednako tako na temelju odredbe članka 3. stavak 3. KZ/11 sud je ispitao i postojanje pravnog kontinuiteta u odnosu na ona postupanja optuženika koja su im inkriminirana činjeničnim opisom, u odnosu na svako djelo, i utvrdio da je takvo opisano postupanje optuženika i dalje kažnjivo po novom Kaznenom zakonu.

Za kazneno djelo zloporabe položaja i ovlasti iz članka 291. stavak 1. i 2. KZ/11 zapriječena je kazna zatvora u trajanju od jedne do dvanaest godina, a za kazneno djelo iz članka 337. stavak 4. KZ/97 kazna zatvora od jedne do deset godina. Riječ je o identičnoj vrsti napada na isto zaštićeno pravno dobro.

Primjenom načela kontradiktornosti i načela alternativiteta sud je utvrdio da je za I, II, III optuženika, te IV i V optužene pravne osobe, cijeneći sve odlučne okolnosti ovog konkretnog predmeta, a o kojim je okolnostima ranije u presudi obrazlagano, povoljniji i blaži zakon KZ/11 i to zbog njegovih odredbi općeg dijela koje se odnose na izbor kazne. Upravo su te odredbe one koje su po mišljenju suda odredile KZ/11 kao blaži zakon za I, II i III optuženika od KZ/97.

Kako KZ/11 predviđa mogućnost zamjene kazne zatvora radom za opće dobro, to je sud mišljenja da je KZ/11 povoljniji u cjelini gledano za počinitelje, a imajući na umu članak 55. KZ/11 u odnosu na članak 54. KZ/97. Naime, primijenjen je Zakon KZ/11 jer u konkretnom slučaju dovodi do rješenja povoljnijeg za počinitelje, a imajući na umu odredbu članka 55. KZ/11 koji predviđa da sud izrečenu kaznu zatvora u trajanju do jedne godine može zamijeniti radom za opće dobro, u odnosu na stroži članak 54. KZ/97 koji određuje da sud izrečenu kaznu zatvora u trajanju do šest (6) mjeseci može zamijeniti radom za opće dobro."

4.2. Kazneni postupak provodio se na temelju ZKP-a:152/08-152/14 koji je u tijeku žalbenog postupka izmijenjen i dopunjen ("Narodne novine" broj 70/17.; u daljnjem tekstu: ZKP:152/08-70/17). Vrhovni sud preinačio je prvostupanjsku presudu u dijelu odluke o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na podnositelja Sanadera na način da je imovinska korist oduzeta na temelju članka 560. stavaka 1. i 2. ZKP-a:152/08-

70/17. Naime, ZPOIK:145/10 na temelju kojeg je prvostupanjskom presudom oduzeta imovinska korist, na temelju članka 1. stavka 1. Zakona o prestanku važenja ZPOIK-a:145/10 ("Narodne novine" broj: 70/17.) prestao je važiti, a u članku 2. toga Zakona propisano je da će se postupci započeti po ZPOIK-u:145/10 dovršiti po odredbama kojima se uređuje kazneni postupak. Stoga je Vrhovni sud zaključio da je pravilnom primjenom zakona imovinsku korist trebalo oduzeti na temelju ZKP-a:152/08-70/17.

Nakon drugostupanjske presude, a prije donošenja ove odluke ZKP:152/08-70/17 izmijenjen je i dopunjen još jednom ("Narodne novine" broj 126/19.; u daljnjem tekstu: ZKP:152/08-126/19).

5. Podnositelj Sanader u ustavnoj tužbi tvrdi da su mu osporenim presudama povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14., 16. stavkom 2., 18., 22., 28., 29. stavcima 1. i 4., 35. i 48. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), kao i povrede članaka 3. i 4. Ustava. Smatra povrijeđenim i prava zajamčena člancima 5., 6., 8. i 13. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija) te članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

5.1. Na temelju članka 67. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) podnositelj Sanader je uz ustavnu tužbu podnio i prijedlog za odgodu ovrhe osporenih odluka, odnosno privremenu odgodu upućivanja na izdržavanje kazne zatvora. Kao razlog za odgodu naveo je da bi pretrpio "nepopravljivu" štetu posebno zbog činjenice što će se prisilnim izvršenjem dijela osporene drugostupanjske presude ovršiti njegova cjelokupna imovina i time će biti znatno ugrožena egzistencija njega i cijele njegove obitelji koja je ionako već "blokirana" u drugim kaznenim postupcima.

5.2. Podnositelj Mlinarević u ustavnoj tužbi tvrdi da su mu osporenim presudama povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 29. stavkom 1. Ustava, a povrijeđenim smatra i prava zajamčena člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

6. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona, Ustavni sud je izvršio uvid u spis Županijskog suda u Zagrebu broj: 11 K-Us-51/12 (u daljnjem tekstu: prvostupanjski spis).

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

7. Uvidom u prvostupanjski spis utvrđene su sljedeće činjenice od značaja za prigovore podnositelja ustavnih tužbi.

A. O PREDMETU

8. Predmet kaznenog postupka koji je prethodio ustavnosudskom postupku je optužba zbog koruptivnog postupanja podnositelja Sanadera, u inkriminirano vrijeme na dužnosti predsjednika Vlade Republike Hrvatske, koje je za posljedicu imalo donošenje odluke Vlade Republike Hrvatske kojom je oštećen proračun Republike

Hrvatske. Tome su prethodile radnje i aktivnosti, odnosno dogovori između podnositelja Sanadera, drugookrivljenog Stjepana Fiolića te podnositelja Mlinarevića, opisane u izreci prvostupanijske presude koje predstavljaju obilježja kaznenih djela za koja ih se tereti.

Događaji vezani uz počinjenje kaznenog djela protiv službene dužnosti - zlouporaba položaja i ovlasti uslijedili su od 2006. do kraja svibnja 2009.

9. Podnositelj Sanader pravomoćno je proglašen krivim zbog počinjenja kaznenog djela, opisanog u točki 1. izreke prvostupanijske presude, protiv službene dužnosti - zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. KZ-a:125/11-61/15 i osuđen na kaznu zatvora od šest (6) godina.

9.1. Podnositelj Mlinarević pravomoćno je proglašen krivim zbog počinjenja kaznenog djela, opisanog u točki 1. izreke prvostupanijske presude, protiv službene dužnosti - pomaganje u zlouporabi položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. i članka 38. KZ-a:125/11-61/15 i osuđen na kaznu zatvora od jedne (1) godine s tim da je izrečena kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro.

10. U vrijeme vođenja predmetnog kaznenog postupka, protiv podnositelja Sanadera bili su u tijeku i drugi kazneni postupci poznati kao INA-MOL, HYPO, FIMI-MEDIA i dr.

B. POSTUPCI PRED NADLEŽNIM TIJELIMA

1) Istraga

11. USKOK je 21. travnja 2012. protiv podnositelja Sanadera kao prvoosumnjičenog, Stjepana Fiolića kao drugoosumnjičenog, Petra Čobankovića kao trećeosumnjičenog, podnositelja Mlinarevića kao četvrtoosumnjičenog, TD Mesnice Fiolić d.o.o. kao petoosumnjičenog i TD Centra za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. kao šestoosumnjičenog izdao nalog o provođenju istrage zbog postojanja osnove sumnje da su počinili kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporabom položaja i ovlasti - opisano u članku 337. stavak 4. u vezi sa stavkom 1. KZ-a:110/97-152/08.

USKOK je 4. srpnja 2012. protiv podnositelja Sanadera kao prvoosumnjičenog izdao nalog o provođenju i proširenju istrage zbog postojanja osnove sumnje da je počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporabom položaja i ovlasti - opisano u članku 337. stavak 4. u vezi sa stavkom 1. KZ-a:110/97-152/08.

USKOK je 20. kolovoza 2012. protiv podnositelja Mlinarevića kao četvrtoosumnjičenog izdao nalog o provođenju i proširenju istrage zbog postojanja osnove sumnje da je s namjerom pomogao službenoj osobi s ciljem da drugoj osobi pribavi imovinsku korist, iskoristio svoj položaj i ovlasti, a kaznenim djelom je pribavljena znatna imovinska korist te je postupao s ciljem pribavljanja takve koristi i prouzročena je šteta velikih razmjera pa je na opisani način počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti - pomaganje u zlouporabi položaja i ovlasti opisano po članku 337. stavku 4. u vezi stavka 1. KZ-a:110/97-152/08, a kažnjivo po članku 337. stavku 4., sve u vezi s člankom 38. stavkom 1. KZ-a:110/97-152/08.

11.1. Tijekom istrage prikupljena je opsežna materijalna dokumentacija, ispitani su osumnjičenci i veći broj svjedoka te je poduzet veći broj dokaznih radnji.

2) Optužnica

12. USKOK je 31. kolovoza 2012. podigao optužnicu protiv podnositelja Sanadera kao prvookrivljenog, Stjepana Fiolića kao drugookrivljenog, Petra Čobankovića kao trećeokrivljenog, podnositelja Mlinarevića kao četvrtookrivljenog, TD Mesnice Fiolić d.o.o. kao petookrivljenog i TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. kao šestookrivljenog.

Protiv podnositelja Sanadera optužnica je podignuta zbog postojanja osnovane sumnje da je na činjenično i zakonski opisani način u točki 1. izreke optužnice počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporabom položaja i ovlasti opisano po članku 337. stavku 4. u vezi sa stavkom 1. KZ-a:110/97-152/08, kažnjivo po članku 337. stavku 4. KZ-a:110/97-152/08. Protiv podnositelja Mlinarevića optužnica je podignuta zbog postojanja osnovane sumnje da je na činjenično i zakonski opisani način pod točkom 1. optužnice počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti - pomaganje u zlouporabi položaja i ovlasti opisano po članku 337. stavku 4. u vezi stavka 1. KZ-a:110/97-152/08, kažnjivo po članku 337. stavku 4. KZ-a:110/97-152/08, a sve u vezi s člankom 38. stavkom 1. KZ-a:110/97-152/08.

12.1. Podnositelj Sanader podnio je odgovor na optužnicu 16. listopada 2012.

12.2. Podnositelj Mlinarević podnio je odgovor na optužnicu 20. rujna 2012.

12.3. USKOK je mijenjao optužnicu i to 7. ožujka 2013., 24. ožujka 2016. i 27. ožujka 2017. tako da je u podnositelju Sanaderu stavljeno na teret počinjenje kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ-a:125/11-61/15 na činjenično i pravno opisani način u izmijenjenoj optužnici, a podnositelju Mlinareviću kazneno djelo iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ-a:125/11-61/15 i u vezi s člankom 38. KZ-a:125/11-61/15 na činjenično i pravno opisani način u izmijenjenoj optužnici.

12.4. Očitujući se o optužbi podnositelj Sanader i podnositelj Mlinarević izjavili su da se ne smatraju krivim za inkriminirana kaznena djela, dok su drugookrivljenik i predstavnici četvrtookrivljenika i petookrivljenika izjavili da se smatraju krivima.

3) Postupak pred prvostupanjskim sudom

13. Na sjednici optužnog vijeća od 13. prosinca 2012., u odsutnosti podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića, ali u prisutnosti njihovih branitelja te ostalih okrivljenika i njihovih branitelja, rješenjem Županijskog suda broj: 18 Kov-Us-54/12 potvrđena je optužnica USKOK-a od 31. kolovoza 2012.

13.1. Na pripremnom ročištu 31. siječnja 2012. predsjednik raspravnog vijeća zaprimio je podnesak branitelja podnositelja Sanadera od 25. siječnja 2013. kojim je zatražena odgoda pripremnog ročišta zbog angažiranosti u drugom kaznenom predmetu kod istog suda koji se vodio protiv podnositelja Sanadera. U tom podnesku

navedeno je da su branitelji kontinuirano angažirani u više kaznenih postupaka koji se paralelno vode protiv podnositelja i u kojima se rasprave određuju i po četiri puta tjedno što iziskuje njihov veliki angažman. Istaknuta je i nemogućnost uspostave kontakta s potencijalnim svjedocima obrane s obzirom na novogodišnje i zimske praznike kao i otežani kontakt s podnositeljem budući da je u drugom kaznenom postupku njemu određen istražni zatvor.

Branitelj podnositelja Mlinarevića zatražio je radi ranije preuzetih obveza odgodu pripremnog ročišta za početak ožujka, što su suglasno predložili i branitelji podnositelja Sanadera.

Predsjednik raspravnog vijeća prihvatio je zahtjeve branitelja podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića te je odgodio pripremo ročište za 7. ožujka 2013.

13.2. USKOK i trećeookrivljenik Petar Čobanković su 6. ožujka 2013. postigli sporazum o sankciji na temelju izjave o priznavanju krivnje.

Na pripremnom ročištu 7. ožujka 2013., u prisutnosti svih stranaka zamjenik ravnatelja USKOK-a predao je izjavu i sporazum za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka u odnosu na trećeookrivljenog Petra Čobankovića.

Predsjednik raspravnog vijeća je razdvojio kazneni postupak u odnosu na trećeookrivljenog Petra Čobankovića, a nakon toga raspravno vijeće donijelo je presudu broj: 11 K-US-15/13 kojom je trećeookrivljenog Petra Čobankovića proglasilo krivim i osudilo na kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine koja je zamijenjena radom za opće dobro.

Branitelj podnositelja Sanadera predložio je spajanje predmetnog postupka s postupkom u predmetu broj: 13 K-US-8/12 radi provođenja jedinstvenog postupka, uz obrazloženje da je obrana podnositelja Sanadera u nepovoljnijem položaju od optužbe zbog "vođenja simultanih postupaka protiv istog optuženika, a mogućnost obrane i sudjelovanje u postupku ukazuje na neoptimalne rezultate kroz duži vremenski period".

13.3. Izvanraspravno vijeće Županijskog suda je rješenjem broj: Kv-us-40/13, K-US-51/12 od 8. ožujka 2013. odbilo navedeni prijedlog za spajanje kaznenih postupaka kao nesvrshodan i neekonomičan a u obrazloženju rješenja, između ostalog, navedeno je:

"Naime, postupak koji se vodi protiv I optuženog Ive Sanadera pod poslovnim brojem K-US-51/12 nalazi se u fazi pripremnog ročišta, dok se postupak protiv istog optuženika koji se vodi pod poslovnim brojem K-US-8/12 nalazi u fazi rasprave. Nadalje, u postupku koji se vodi pod poslovnim brojem K-US-8/12 do sada je održano 65 rasprava i ispitano je 145 svjedoka, među kojima je u svojstvu svjedoka ispitano i Josip Fiočić koji u postupku pod brojem K-US-51/12 ima svojstvo odnosno procesnu ulogu optuženika. Isto tako, u postupku pod brojem K-US-8/12 pročitana je i cjelokupna dokumentacija koja se nalazi u spisu (preko 40 000 stranica), pri čemu valja napomenuti da su dokazi optužbe izvedeni te je postupak u fazi izvođenja dokaza obrane odnosno ispitivanja svjedoka koje je predložila obrana. U tim okolnostima, a kada bi eventualno došlo do spajanja postupaka, koji bi kao novi, cjeloviti postupak trebao započeti iznova, predloženo spajanje ukazuje se apsolutno

nesvrshodnim i neekonomičnim upravo obzirom na stadij postupka u kojem se predmet 'Fimi media' nalazi, protek vremena od prve rasprave kao i broj održanih rasprava te količinu izvedenih dokaza.

Osim toga, valja imati na umu da između ova dva kaznena predmeta ne postoji jedinstvo dokaza jer se radi osim o različitim optuženicima (samo I optuženi Ivo Sanader je optuženik u oba kaznena predmeta, a oba kaznena predmeta imaju više optuženika), radi se i o različitim događajima, odnosno, činjeničnim opisima između kojih ni na koji način ne postoji povezanost.

U odnosu na navode branitelja na pripremnom ročištu, a koji se odnose na neravnopravan položaj u odnosu na USKOK te smanjene mogućnosti pripreme obrane radi broja raspravnih dana valja istaknuti da u postupku pod brojem K-US-51/12 glavna rasprava još nije određena, a samim time za sada nije poznata njezina daljnja dinamika pa se stoga ovi navodi branitelja optuženika ocjenjuju neosnovanim i preuranjenim.

Dakle, iako je zakonskom odredbom iz članka 25. stavak 1. točka 1. ZKP propisano da će se jedinstveni postupak u pravilu provesti ako je ista osoba okrivljena za više kaznenih djela, a što je konkretno slučaj, ocjena je ovoga Vijeća da to iz svih ranije iznesenih razloga u konkretnom slučaju nije svrsishodno."

13.4. USKOK je 7. ožujka 2013. izmijenio činjenični opis i pravnu kvalifikaciju u odnosu na podnositelja Sanadera kao prvookrivljenog te drugookrivljenog Stjepana Fioleća i podnositelja Mlinarevića kao četvrtookrivljenog koji je postao trećeokrivljeni.

13.5. Podneskom od 13. ožujka 2013. branitelji podnositelja Sanadera predložili su izvođenje određenih dokaza te su naveli da se protiv podnositelja paralelno vodi još jedan kazneni postupak i da tu činjenicu sud uzme u obzir prilikom određivanja ročišta kako njegova obrana ne bi bila dovedena u neravnopravan položaj u odnosu na optužbu.

13.6. Na pripremnom ročištu od 14. ožujka 2013., u prisutnosti svih stranaka podnositelj Sanader i podnositelj Mlinarević izjavili su da se ne smatraju krivim, a drugookrivljenik i predstavnici četvrtookrivljenika i petookrivljenika da se smatraju krivim za počinjenje inkriminiranog kaznenog djela.

Branitelj podnositelja Sanadera ponovio je da bi sud trebao imati u vidu dinamiku vođenja rasprava u odnosu na podnositelja s obzirom "na zaštitu njegovih ljudskih prava i prava na pravično suđenje".

13.7. Na raspravi održanoj 17. i 18. travnja 2013. provodio se dokazni postupak te su drugookrivljenik, četvrtookrivljenik i petookrivljenik iznijeli obrane. Drugookrivljeni Stjepan Fioleć priznao je počinjenje inkriminiranog kaznenog djela. Podnositelj Sanader i njegova obrana te obrana podnositelja Mlinarevića imala je mogućnost postavljanja pitanja, na koja je drugookrivljenik odgovarao.

13.8. Na raspravi održanoj 15. i 16. svibnja 2013. ispitan je svjedok Petar Čobanković koji je iskazivao uz pomoć pisanih bilješki. Branitelj podnositelja Sanadera prigovorio je takvom načinu iskazivanja i predložio raspravnom vijeću izvršiti uvid u navedene bilješke. Vijeće je izvršilo uvid u bilješke i utvrdilo da one ne predstavljaju u cijelosti sadržaj usmeno danog iskaza. Vijeće je zatražilo uvid u bilješke i utvrdilo da ne predstavljaju sadržaj iskaza u cijelosti danog usmeno, te je svjedok upozoren da u nastavku iskazivanja ne može čitati bilješke.

Obrana podnositelja Sanadera također je izvršila uvid u bilješke svjedoka te je prigovorila da bilješke sadrže pitanja i odgovore koje je svjedok dao prilikom ispitivanja na raspravi što upućuje na sumnju "da je ovakav način ispitivanja svjedoka usklađen sa zastupnicima optužbe, a da je on posljedica nagodbe postignute između svjedoka, tada okrivljenog (op. Ustavnog suda: trećeokrivljenog) i USKOK-a".

Na pitanje branitelja podnositelja Mlinarevića svjedoku Čobankoviću o redosljedu njegovih bilješki odnosno kako je znao da će prvo pitanje biti uloga Vlade u Hrvatskim šumama, odgovorio je da nije znao za to pitanje već je napravio bilješke kronološkim redom kako se sve događalo u želji da što detaljnije i preciznije odgovori na pitanja vezana za sporne događaje te da se ni s kim nije konzultirao u vezi sastavljanja bilješki već ih je sastavljao sam.

Obrana podnositelja Sanadera prigovorila je istinitosti iskaza svjedoka Čobankovića navodeći da se radi o neistinitom iskazu nevjerodostojnog svjedoka.

13.9. Obrana podnositelja Sanadera je podneskom od 15. srpnja 2013. zatražila odgodu rasprave određene za 17. srpnja i 18. srpnja 2013. navodeći da su 5. srpnja 2013. zaprimili presudu raspravnog suda broj: K-US-26/11 u odnosu na podnositelja Sanadera i da je riječ o složenom predmetu i obimnoj presudi za koju je ostavljen kratak žalbeni rok. Raspravno vijeće prihvatilo je zahtjev branitelja podnositelja Sanadera i odgodilo zakazanu raspravu te sljedeću odredilo za 11. i 12. rujna 2013.

13.10. Rasprava određena za 14. studenoga 2013., na koju je nedolazak ispričao podnositelj Mlinarević, odgođena je zbog zdravstvenog stanja i molbe podnositelja Sanadera koji se žalio da se ne osjeća sposobnim za sudjelovanje na raspravi.

13.11. Raspravno vijeće je nalogom broj: 11 K-US-51/12 od 3. lipnja 2014. odredilo provođenje građevinskog vještačenja na temelju dokumentacije u spisu - elaborata Inženjerskog biroa, nalaza i mišljenja građevinskog vještaka Davorina Štengla, nalaza i mišljenja odnosno komentara procjene tržišne vrijednosti i procjene tržišne vrijednosti građevinskog vještaka Vladimira Krtalića te drugih procjenitelja - kako bi se utvrdila stvarna tržišna vrijednost nekretnine u Planinskoj za razdoblje prve polovice 2009. odnosno u trenutku sklapanja kupoprodajnog ugovora. Vještačenje je povjereno stručnoj ustanovi - Institutu graditeljstva Hrvatske d.d. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: IGH d.d.).

13.12. Na raspravi održanoj 7. listopada 2014. utvrđeno je da je 6. listopada 2014. zaprimljen nalaz i mišljenje građevinskih vještaka IGH d.d., koji je uručen strankama te je na zahtjev svih branitelja okrivljenika izveden dokaz čitanjem nalaza i mišljenja.

13.13. Obrana podnositelja Sanadera je podneskom od 15. listopada 2014. i priložene medicinske dokumentacije zatražila odgodu rasprave određene za 16., 21. i 29. listopada te 3. studenoga 2014.

Raspravno vijeće je rješenjem od 16. listopada 2014., zbog izostanka podnositelja Sanadera i četvrtookrivljenika, odgodilo raspravu kao i raspravu određenu za 21., 29. listopada i 3. studenoga 2014., te sljedeću odredilo za 4. studenoga 2014.

13.14. Obrana podnositelja Sanadera je podneskom od 30. listopada 2014., uz priloženu medicinsku dokumentaciju zatražila odgodu rasprave na neodređeno vrijeme ili "barem dok ne bude izvršena pretraga koja se sastoji u 24-satnom holteru EKG-a".

13.15. Rasprava određena za 4. studenoga 2014. odgođena je zbog zdravstvenog stanja podnositelja Sanadera te je sljedeća određena za 16. prosinca 2014.

13.16. Obrana podnositelja Mlinarevića je 8. prosinca 2014. dostavila sudu očitovanje na nalaz i mišljenje građevinskog vještaka IGH-a d.d. te službenu obavijest Gradskog ureda za prostorno uređenje, izgradnju grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: Gradski ured) od 20. listopada 2014. o primjeni članka 76. Generalnog urbanističkog plana Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: GUP) koji se odnosi na zonu mješovite-pretežno stambene namjene u kojoj se nalazi nekretnina u Planinskoj.

13.17. Na raspravi održanoj 16. prosinca 2014. pročitan je nalaz i mišljenje građevinskog vještačenja IGH-a d.d., USKOK i podnositelj Mlinarević iznijeli su primjedbe na nalaz i mišljenje vještaka, te je IGH d.d. na iste odgovorio dopisom od 16. prosinca 2014.

13.18. Na raspravi održanoj 3. veljače 2015. usmeni iskaz dale su Nevena Hrnjak Ajduković i Dinka Šurjak, obje u svojstvu vještakinja za graditeljstvo i procjene nekretnina IGH-a d.d.

13.19. Podnositelj Mlinarević je 23. siječnja 2015. iznio dodatne primjedbe na nalaz i mišljenje vještakinja IGH-a d.d. Kao jedno od spornih pitanja istaknuo je vrijednost nekretnine u Planinskoj u slučaju mogućnosti visoke izgradnje. Na te primjedbe IGH d.d. odgovorio je dopisima kojima je dopunio odgovor na primjedbe branitelja podnositelja Mlinarevića od 10. i 12. veljače 2015., te 6. i 20. ožujka 2015. U pogledu mogućnosti visoke izgradnje zaključeno je da na nekretnini u Planinskoj visoka izgradnja u prvoj polovici 2009. godine nije bila moguća s obzirom na karakteristike zemljišne čestice i lokalne uvjete.

13.20. Na raspravi održanoj 9. travnja 2015. nastavljeno je izvođenje dokaza ispitivanjem vještakinja za graditeljstvo Hrnjak Ajduković i Šurjak te vještakinje za financije Ksenije Špoljarić. Obrana podnositelja Sanadera i obrana podnositelja Mlinarevića prigovorile su nalazu i mišljenju vještaka za graditeljstvo, kao i dopuni nalaza. Na posebno pitanje podnositelja Sanadera vještakinja IGH-a d.d. odgovorila je da na temelju odgovora Gradskog ureda nije bilo moguće zaključiti da je na nekretnini u Planinskoj moguća visoka gradnja.

Branitelj podnositelja Sanadera predložio je da se od Gradskog ureda zatraži očitovanje o lokacijskim uvjetima iz 2009. za nekretninu u Planinskoj i za poredbene zemljišne čestice, a nakon toga da se naloži izrada dopune nalaza i mišljenja. Taj dokazni prijedlog raspravno vijeće je odbilo kao nevažan jer su činjenice koje bi se tako pribavile irelevantne za predmet postupka.

Branitelji podnositelja Mlinarevića predložili su provođenje dopune cijelog vještačenja po novom građevinskom vještaku, što je raspravno vijeće odbilo kao odugovlačeći dokazni prijedlog.

13.21. Nalogom od 10. travnja 2015. određeno je dopunsko knjigovodstveno-financijsko vještačenje kojim je potrebno utvrditi vrijednost nekretnine u Planinskoj bez poreza na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV) te iznos za koji je oštećen proračun Republike Hrvatske u trenutku sklapanja ugovora, bez kamata. Dopuna nalaza i mišljenja dostavljena je sudu 14. travnja 2015.

13.22. Na raspravi održanoj 17. travnja 2015. izveden je dokaz ispitivanja vještakinje za ekonomiju i financije Ksenije Špoljarić koja je izradila dopunski nalaz i mišljenje.

13.23. Na upit raspravnog vijeća jesu li za nekretninu u Planinskoj zatraženi podaci izvoda iz plana, lokacijska dozvola, ili podneseni prijedlozi ili projekti za izgradnju, Gradski ured je dopisom od 22. travnja 2015. odgovorio da je tijekom 2007. zaprimljen nepotpuni zahtjev za lokacijsku dozvolu (bez priloga) od strane petookrivljenika koji je odbačen zaključkom od 21. prosinca 2007.

13.24. S obzirom na podnesak braniteljice podnositelja Sanadera od 29. travnja 2015. kojim je obavijestila sud da je podnositelju pogoršano zdravstveno stanje i da nije u mogućnosti pristupiti raspravi određenoj za 5., 7. i 8. svibnja 2015., odgođena je rasprava te je određen nastavak za 11., 12., 16. i 19. lipnja 2015.

13.25. Podnositelj Mlinarević je 8. lipnja 2015. dostavio sudu podnesak s dopisom Gradskog ureda da se na nekretnini u Planinskoj nalazila visoka zgrada, a da se dopuštena katnost određivala u svakom pojedinom slučaju.

13.26. Na temelju podneska branitelja podnositelja Sanadera od 9. lipnja 2015., a s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, odgođena je rasprava određena za 11., 12. i 16. lipnja 2015., a određeno je da će se rasprava zakazana za 19. lipnja 2015. održati.

13.27. U odnosu na medicinsku dokumentaciju podnositelja Sanadera i s obzirom na njegovo zdravstveno stanje provedeno je medicinsko vještačenje.

13.28. Na raspravi održanoj 22. listopada 2015. podnositelji i ostali okrivljenici dali su očitovanje o optužbi te je nastavljen dokazni postupak - pročitani su iskazi ispitanih svjedoka i iskazi vještaka za graditeljstvo i arhitekturu dipl. ing. Davorina Štengla, vještakinje za računovodstvo i financije mag.oec. Ksenije Špoljarić i vještakinje za novčanice i dokumente dipl. ing. Jasne Galeković, vještaka za graditeljstvo i arhitekturu mr.sc. Vladimira Krtalića, vještakinje mr.sc. Dinke Šurjak, dipl. ing. građ. i Nevene Hrnjak Ajduković, struč.spec.ing. i dr. Pročitana je i obrazložena brojna materijalna dokumentacija, dokumentacija o privremenim mjerama osiguranja imovinsko pravnog zahtjeva oštećene Republike Hrvatske te dokazi obrane podnositelja Mlinarevića na okolnost neadekvatnosti metodologije primijenjene u vještačenju vještaka Štengla, visine procjene iz tog vještačenja i visine procjene iz Elaborata te na okolnost utjecaja hipoteke na visinu procjene tržišne vrijednosti nekretnine. Podnositelji i ostali okrivljenici nisu imali primjedbi na provedene dokaze.

13.29. Rasprava određena za 4. studenoga 2015. odgođena je zbog zdravstvenih razloga podnositelja Sanadera.

13.30. Branitelji podnositelja Sanadera zatražili su podneskom od 3. prosinca 2015. odgodu rasprave određene za 8. prosinca 2015. zbog drugih zakazanih rasprava. Raspravno vijeće je prihvatilo taj zahtjev i odgodilo raspravu određenu za 8. prosinca 2015. te sljedeću odredilo za 11., 22., 28. siječnja 2016. i 1., 4., 5., 8., 9., 10., 11., 12. i 18. veljače 2016.

13.31. Rasprava određena za 28. siječnja 2016. odgođena je zbog izostanka branitelja podnositelja Sanadera koji su telefonskim putem ispričali nedolazak zbog službene spriječenosti.

13.32. Podneskom od 18. ožujka 2016. branitelji podnositelja Sanadera predložili su i na raspravi usmeno ponovili da se dopuni građevinsko vještačenje IGH-a d.d. s obzirom da je obrana podnositelja Mlinarevića u spis dostavila dopis Grada Zagreba iz kojeg proizlazi da je 2009. postojala mogućnost visoke gradnje na spornoj nekretnini i s obzirom na navod vještakinje IGH d.d. kako bi pribavljanjem takvog podatka mogla preciznije utvrditi vrijednost nekretnine u Planinskoj, te da se od USKOK-a zatraži podatak je li s drugookrivljenikom sklopljen kakav dogovor - nagodba vezana za kaznu u predmetnom postupku.

13.33. Raspravnim rješenjem od 24. ožujka 2016. odbijena su oba dokazna prijedloga, prvi uz obrazloženje da je "očigledno usmjeren na znatno odugovlačenje postupka" a drugi da se radi o "nedopuštenom dokaznom prijedlogu s obzirom da se odnosi na činjenicu koja se po zakonu ne može dokazivati".

Zamjenik ravnatelja USKOK-a predao je raspravnom vijeću izmijenjenu optužnicu koja je uručena braniteljima i okrivljenicima uz rok za očitovanje od trideset minuta. Branitelji podnositelja Sanadera zatražili su primjereni rok za očitovanje, ujedno i dopunu obrane. Raspravno vijeće je udovoljilo zahtjevu branitelja podnositelja Sanadera i odgodilo raspravu te sljedeću odredilo za 11. travnja 2016.

13.34. Na raspravi održanoj 11. travnja 2016., s obzirom na izmijenjenu optužnicu, pozvani su podnositelj i ostali okrivljenici da se izjasne o izmijenjenoj optužnici. Drugookrivljenik je priznao počinjenje djela kako mu je stavljeno na teret, završen je dokazni postupak i stranke su iznijele završne govore te je rasprava zaključena.

13.35. Raspravno vijeće je odgodilo ročište za objavu presude i ponovo otvorilo dokazni postupak te dopunski odredilo provođenje kombiniranog građevinskog i financijskog vještačenja kako bi se utvrdila dobit koju je četvrtookrivljenik ostvario prodajom predmetne nekretnine, točan iznos protupravne imovinske koristi u odnosu na podnositelja Sanadera i iznos nastale štete za Republiku Hrvatsku. Nalaz i mišljenje dopunskog vještačenja dostavljen je 10. svibnja 2016., a dopuna nalaza i mišljenja 25. svibnja 2016. te ovjerena izjava vještakinja za graditeljstvo i procjenu nekretnina i vještakinje za računovodstvo i financije.

13.36. Podneskom od 14. veljače 2017. braniteljica podnositelja Sanadera zatražila je odgodu rasprave određene za 20. veljače 2017. zbog službene spriječenosti podnositeljevog drugog branitelja navodeći pritom da oboje imaju zakazane rasprave

u drugim kaznenim predmetima. Raspravno vijeće je dopisom od 15. veljače 2017. izvijestilo branitelje podnositelja Sanadera da neće uvažiti zahtjev za odgodu rasprave, uz obrazloženje da podnositelja zastupaju dva branitelja pa da je time pravo na obranu konzumirano dolaskom na raspravu samo jednog branitelja, odnosno odvjetnika u zamjenu za izabranog branitelja. Branitelji podnositelja Sanadera očitovali su se na taj dopis navodeći da u kaznenom predmetu "Indeks" brane različite okrivljenike koji iznose obranu zbog čega je njihova prisutnost nužna na toj raspravi, a angažiranje zamjenskih odvjetnika nije moguće zbog dugotrajnosti tijeka postupka i značaja predmeta, kao i u konkretnom predmetu, s čim se uostalom ne bi složio ni podnositelj Sanader.

13.37. Raspravi od 20. veljače 2017. pristupio je podnositelj Sanader bez branitelja. Izjavio je da s obzirom na zdravstveno stanje nije u mogućnosti odazivati se i sudjelovati u raspravama više od dva raspravna dana u tjednu te zamolio da se raspored održavanja rasprava tome prilagodi. Raspravno vijeće odgodilo je raspravu i sljedeću odredilo za 27. veljače 2017., 6., 20. i 30. ožujka 2017. te 6. travnja 2017.

13.38. Na raspravi održanoj 27. veljače 2017. nastavljen je dokazni postupak. Braniteljica podnositelja Sanadera suglasila se s čitanjem svih do tada provedenih dokaza i dodatno predložila ispitivanje građevinskog i financijskog vještaka, provođenje financijsko-knjigovodstvenog vještačenja cjelokupne imovine drugookrivljenika, dovršenje, odnosno dopunu građevinskog vještačenja IGH-a d.d., kao i da se izvede dokaz čitanjem bilježnice svjedoka Čobankovića.

Raspravno vijeće usvojilo je dokazni prijedlog čitanja bilješki iz bilježnice Petra Čobankovića dok je, kao nevažne dokazne prijedloge, odbilo provođenje financijsko-knjigovodstvenog vještačenja cjelokupne imovine drugookrivljenika te da se dopuni građevinsko vještačenje IGH d.d.

13.39. Na raspravi održanoj 6. ožujka 2017. nastavljen je dokazni postupak saslušanjem vještakinja za graditeljstvo i procjenu nekretnina Hrnjak Ajduković i Šurjak koje su suglasno izjavile da ostaju kod osnovnog i dopunskog nalaza i mišljenja kao i dopunskog nalaza i mišljenja. Branitelj podnositelja Mlinarevića postavljao je pitanja vještakinjama na koja je dobio odgovor.

Branitelji podnositelja Mlinarevića ponovno su predložili da se provede dopunsko kombinirano građevinsko i financijsko vještačenje na okolnost izračuna visine zakupa, a braniteljica podnositelja Sanadera suglasila se s tim dokaznim prijedlogom. Raspravno vijeće odbilo je taj dokazni prijedlog kao nevažan budući da je irelevantan za izračun štete.

Na raspravi održanoj 20. ožujka 2017. ispitana je vještakinja za financije Špoljarić koja je ostala kod danih nalaza i mišljenja.

13.40. Na raspravi održanoj 30. ožujka 2017. utvrđeno je da je 27. ožujka 2017. USKOK dostavio izmjenу optužnice. Uručena je strankama koje nisu tražile rok za očitovanje jer je izmjena braniteljima ranije uručena i stranke nisu imale primjedbi. Završen je dokazni postupak i stranke su iznijele završne govore.

13.41. Na raspravi održanoj 7. travnja 2017. nastavljeno je iznošenje završnog govora, zaključena je rasprava te zakazano ročište za javnu objavu rasprave.

4) Prvostupanjska presuda

14. Nakon opsežno provedenog dokaznog postupka s održanih više od pedeset ročišta i ispitanih više od trideset svjedoka te više vještaka različitih struka, izvršenog uvida i pročitane brojne materijalne dokumentacije, preslušane audio snimke i dr., raspravno vijeće je 7. travnja 2017. donijelo i javno objavilo presudu broj: 11 K-US-51/12.

U odnosu na podnositelje u točki 1. izreke prvostupanjske presude navedene su okolnosti postizanja dogovora između podnositelja Sanadera i drugookrivljenog Stjepana Fiolića u pokušaju da se predmetne nekretnine prodaju Hrvatskim šumama po uvećanoj cijeni uz utjecaj podnositelja Sanadera i isplatu provizije podnositelju Sanaderu u iznosu od 1.000.000,00 EUR-a. U izreci je navedeno da je na njegovo traženje drugookrivljeni Stjepan Fiolić, zbog prikriivanja tog kriminalnog pravnog posla, ponudu na prodaju proveo preko banke a ne izravno, te su opisane i sve radnje i aktivnosti podnositelja Sanadera, drugookrivljenog Stjepana Fiolića i podnositelja Mlinarevića koje predstavljaju obilježja kaznenih djela za koja se terete.

14.1. Izreka prvostupanjske presude glasi:

"I. opt. Ivo Sanader, II. opt. Stjepan Fiolić i III. opt. Mladen Mlinarević

1) u razdoblju od 2006. do kraja svibnja 2009. godine u Zagrebu, I. opt. Ivo Sanader, kao predsjednik Vlade Republike Hrvatske s II. opt. Stjepanom Fiolićem, jedinim osnivačem i stvarnim voditeljem poslova IV. opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o., te članom, jednim od osnivača i stvarnim voditeljem poslova V. opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., u cilju da se prvenstveno I. opt. Ivo Sanader, a ujedno i IV. opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o., te V. opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. nepripadno materijalno okoriste prodajom nekretnine u suvlasništvu IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., koja se nalazi na kčbr. 6039 - u naravi upravna zgrada sa skladištem u Zagrebu, Planinska ulica 2a i 2b u Zagrebu, po cijeni znatno većoj od nabavne i od tržišne, pa su tako

- tijekom 2006. godine, nakon što je II opt. Stjepan Fiolić prezentirao I opt. Ivi Sanaderu svoju namjeru da TD Hrvatske šume d.o.o. koje je u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske proda idealni suvlasnički udio na prednje opisanoj nekretnini vlasništvo njegovog IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o te da mu je za to potrebna njegova pomoć kao predsjednika Vlade Republike Hrvatske, I opt. Ivo Sanader je za svoj utjecaj na odgovorne osobe u TD Hrvatske šume d.o.o., u kojem Vlada Republike Hrvatske odlučuje o upravljačkoj strukturi, da kupe idealni suvlasnički udio IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. na navedenoj nekretnini po cijeni koja će odgovarati II opt. Stjepanu Fioliću, od imenovanog zatražio da mu od ostvarenog iznosa kupoprodaje isplati proviziju u iznosu od 1.000.000,00 eura, s čime se II opt. Stjepan Fiolić suglasio, time da se za taj iznos uveća prodajna cijena za što se II opt. Stjepan Fiolić obvezao pribaviti uvećanu procjenu vrijednosti idealnog suvlasničkog udjela na predmetnoj nekretnini, pri čemu je, na traženje I opt. Ive Sanadera, u cilju prikriivanja stvarnih sudionika tog pravnog posla, II opt. Stjepan Fiolić pristao da se taj posao zaključi posredstvom neke od banaka na području Republike Hrvatske kako bi se izbjeglo dovođenje u izravnu vezu IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. i TD Hrvatske šume d.o.o., nakon čega je II opt. Stjepan Fiolić odgovornim osobama TD Hrvatske

šume d.o.o. i ponudio da kupe idealni suvlasnički udio po cijeni znatno većoj i od nabavne i od tržišne, ali kako to nije realizirano, to je zatim

- u razdoblju od početka svibnja 2008. do kraja svibnja 2009. godine, I opt. Ivo Sanader s II opt. Stjepanom Fiolićem dogovorio da će kao predsjednik Vlade Republike Hrvatske osigurati da Vlada Republike Hrvatske, po cijeni znatno većoj od 31.649.069,18 kuna, po kojoj su predmetne nekretnine nabavili IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., kao i po cijeni znatno većoj od tržišne, za potrebe Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva odobri kupnju cjelokupne uvodno naznačene nekretnine u vlasništvu IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., time da će mu II opt. Stjepan Fiolić od ostvarenog iznosa kupoprodaje isplatiti iznos od 2.500.000,00 eura, pri čemu je I opt. Ivo Sanader od II opt. Stjepana Fiolića zatražio da u cilju prikrivanja stvarnih sudionika tog pravnog posla navedenu kupoprodaju realizira preko neke od banaka na području Republike Hrvatske te da procjenu vrijednosti predmetne nekretnine obavi eminentna procjeniteljska kuća, pa je u cilju realizacije navedenog, po nalogu I opt. Ive Sanadera i na zahtjev II opt. Stjepana Fiolića, Petar Čobanković, ministar Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, 19. kolovoza 2008. u ime svog Ministarstva TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o., uputio pismo namjere za kupnju predmetne nekretnine te zatražio da im prezentiraju mogućnosti, prijedloge i način financiranja kupnje istih, bez da je prethodno provjerio mogućnost dobivanja na korištenje sličnog poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske, niti je naložio da ovlaštene službe njegovog Ministarstva, sukladno odredbama članka 45. Zakona o proračunu, obave stručno vrednovanje te ocjenu opravdanosti i učinkovitosti takvog investicijskog projekta, niti je od Porezne uprave i neovisnog vještaka za graditeljstvo zatražio procjenu vrijednosti iste, a sve iz razloga što je znao da se predmetna nekretnina po nalogu I opt. Ive Sanadera treba kupiti po cijeni od oko 8.000.000,00 eura, a koja znatno premašuje njenu nabavnu i tržišnu vrijednost, nakon čega je II opt. Stjepan Fiolić tijekom veljače 2009. godine III opt. Mladena Mlinarevića, direktora TD Inženjerski biro d.d. upoznao da će predmetnu nekretninu posredstvom TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. prodati Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva po cijeni od oko 8.000.000,00 eura, da je s prodajom predmetne nekretnine po cijeni od oko 8.000.000,00 eura, koja cijena je znatno veća od nabavne i tržišne, suglasan I opt. Ivo Sanader, te da za realizaciju takvog pravnog posla mora prethodno pribaviti procjenu kojom će predmetna nekretnina biti procijenjena na što veću vrijednost, odnosno na iznos od oko 8.000.000,00 eura, u koju svrhu je od III opt. Mladena Mlinarevića zatražio da mu takvu procjenu sačini TD Inženjerski biro d.d., na što je III opt. Mladen Mlinarević pristao te je kao direktor TD Inženjerski biro d.d. angažirao sudskog vještaka za graditeljstvo Matu Bitangu koji je postupajući po zahtjevu III opt. Mladena Mlinarevića u ime TD Inženjerski biro d.d. izradio Elaborat o procjeni vrijednosti zgrade i zemljišta u Zagrebu, Planinska 2a i 2b, kojim je vrijednost istih procijenjena na iznos od 63.106.875,00 kuna bez PDV-a, odnosno 8.476.115,41 eura, a koji iznos su tražili I opt. Ivo Sanader i II opt. Stjepan Fiolić, što je bilo znatno veće od stvarne tržišne vrijednosti predmetne nekretnine koja je iznosila 41.711.373,00 kuna odnosno 5.591.336,86 eura (tečaj 7,46), kao i od nabavne cijene predmetne nekretnine koja je iznosila 31.649.069,18 kuna, nakon čega su na temelju navedenog Elaborata 03. ožujka i 01. travnja 2009. IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. i TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. sklopili sporazum, ugovor i aneks ugovora o kupoprodaji 85,23/100 idealnog suvlasničkog udjela na predmetnoj nekretnini za cijenu od 6.493.714,00 eura, dok je V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. s TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. sklopilo sporazum, ugovor i aneks ugovora o kupoprodaji preostalog 14,77/100 idealnog suvlasničkog udjela na toj nekretnini za cijenu od 1.125.333,33 eura, kojima je ugovoreno da se isti zaključuju isključivo i jedino radi davanja predmetne nekretnine u financijski leasing Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva kojeg zastupa

Petar Čobanković, s čime je II opt. Stjepan Fiolić upoznao I opt. Ivu Sanadera i Petra Čobankovića, pa je Petar Čobanković po nalogu I opt. Ive Sanadera 23. ožujka 2009. ispred svog Ministarstva, a putem Ministarstva financija uputio prijedlog Vladi Republike Hrvatske za donošenje odluke temeljem članka 10. Zakona o Vladi Republike Hrvatske o kupnji predmetne nekretnine putem ugovora o financijskom leasingu s TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. u iznosu od 8.000.000,00 eura, kao i za donošenje odluke, temeljem članka 44. stavak 2. Zakona o proračunu kojom se njegovom Ministarstvu daje suglasnost Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje obveza na teret sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske u razdoblju od 2010. do 2019. godine, da bi potom 02. travnja 2009. I opt. Ivo Sanader, znajući da je iznos kupoprodajne cijene navedene nekretnine znatno veći od njene nabavne i tržišne vrijednosti, a sve kako bi se realizacijom kupoprodaje okoristio za iznos od 2.500.000,00 eura, članovima Vlade Republike Hrvatske prezentirao kako je sklapanje takvog ugovora u interesu Republike Hrvatske, Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, ujedno zatraživši da se o tom prijedlogu kao o dopunskoj točki glasuje na zatvorenom dijelu sjednice Vlade Republike Hrvatske, bez da je taj prijedlog prethodno prošao propisane procedure Vlade Republike Hrvatske, pa su prisutni članovi Vlade Republike Hrvatske, temeljem takve njegove prezentacije, na zatvorenom dijelu 76. sjednice Vlade Republike Hrvatske održane 02. travnja 2009. sklapanje takvog ugovora i odobrili, nakon čega je 03. travnja 2009. Petar Čobanković u ime Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva s TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. zaključio ugovor o financijskom leasingu nekretnine broj HR/011100135 na rok od 120 mjeseci, u vrijednosti od 11.516.510,38 eura od čega se iznos od 8.000.000,00 eura odnosi na vrijednost objekta leasinga temeljem kojeg je, a sukladno odredbama ugovora o kupoprodaji predmetne nekretnine od 03. ožujka 2009 i 01. travnja 2009. sklopljenih između TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o., IV opt. TD Mesnica Fiolić d.o.o. i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. u korist IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. uplatilo ukupan iznos od 56.853.379,05 kuna, od kojeg iznosa je TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. isplatilo iznos od 48.456.134,96 kuna, dok je V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. isplatilo iznos od 8.397.244,09 kuna, te je prodajom predmetne nekretnine IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. ostvarilo nepripadnu materijalnu korist u iznosu od 12.905.531,75 kuna, a V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. u iznosu od 2.236.474,30 kuna, nakon čega je, sukladno njihovom prethodnom dogovoru, II opt. Stjepan Fiolić u svibnju 2009. godine I opt. Ivi Sanaderu, predao iznos od 10.000.000,00 kuna i 1.000.000,00 eura (protuvrijednost 7.450.000,00 kuna - 7,45 eura po srednjem tečaju HNB na dan presuđenja), na koji način je I opt. Ivi Sanaderu pribavljena nepripadna materijalna korist u iznosu od 17.450.000,00 kuna, dok je za Republiku Hrvatsku temeljem tako preuzetih obveza po osnovi ugovora o financijskom leasingu nekretnine nastupila šteta u ukupnom iznosu od najmanje 15.142.006,05 kuna,

dakle, I. opt. Ivo Sanader kao službena osoba iskoristio svoj položaj ili ovlast pa time sebi i drugoj osobi pribavio korist i drugome prouzročio štetu, a kaznenim djelom je pribavljena znatna imovinska korist i prouzročena je znatna šteta,

II. opt. Stjepan Fiolić s namjerom potaknuo službenu osobu da iskoristi svoj položaj ili ovlast pa time drugoj osobi pribavio korist i drugome prouzročio štetu, a kaznenim djelom je pribavljena znatna imovinska korist i prouzročena je znatna šteta,

III. opt. Mladen Mlinarević s namjerom pomogao službenoj osobi da iskoristi svoj položaj ili ovlast pa time drugoj osobi pribavio korist i drugome prouzročio štetu, a kaznenim djelom je pribavljena znatna imovinska korist i prouzročena je znatna šteta,

IV. optuženo trgovačko društvo Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju

2) kaznenim djelom činjenično i pravno opisanim pod točkom 1) koje je počinio II opt. Stjepan Fiolić kao jedini osnivač i stvarni voditelj poslova IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. pribavilo sebi neprikladnu materijalnu korist u iznosu od 12.905.531,75 kuna,

V. optuženo trgovačko društvo Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o.

3) kaznenim djelom činjenično i pravno opisanim pod točkom 1) koje je počinio II opt. Stjepan Fiolić kao jedan od članova i osnivača te stvarni voditelj poslova V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. pribavilo sebi neprikladnu materijalnu korist u iznosu od 2.236.474,30 kuna,

čime su počinili, i to:

I. opt. Ivo Sanader radnjama opisanim pod točkom 1) kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporaba položaja i ovlasti opisano po članku 291. stavak 2. u svezi stavka 1. Kaznenog zakona ('Narodne novine' broj: 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15 - dalje u tekstu: KZ), a kažnjivo po članku 291. stavak 2. KZ/11,

II. opt. Stjepan Fiolić radnjama opisanim pod točkom 1) kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporaba položaja i ovlasti opisano po članku 291. stavak 2. u svezi stavka 1. KZ/11, a kažnjivo po članku 291. stavak 2. KZ/11, a sve u svezi članka 37. stavak 1. KZ/11,

III. opt. Mladen Mlinarević radnjama opisanim pod točkom 1) kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporaba položaja i ovlasti opisano po članku 291. stavak 2. u svezi stavka 1. KZ/11, a kažnjivo po članku 291. stavak 2. KZ/11, a sve u svezi članka 38. KZ/11,

IV. opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju ostvarenjem imovinske koristi za sebe na način opisan pod točkom 2) odgovorno je za kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporaba položaja i ovlasti opisano po članku 291. stavak 2. u svezi sa člankom 37. stavak 1. KZ/11, a kažnjivo po članku 291. stavak 2. KZ/11, u svezi članka 37. stavak 1. KZ/11 svezi članka 3. stavak 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela ('Narodne novine' broj: 151/03, 110/07, 45/11 i 143/12),

V. opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. ostvarenjem imovinske koristi za sebe na način opisan pod točkom 3) odgovorno je za kazneno djelo protiv službene dužnosti - zlouporaba položaja i ovlasti opisano po članku 291. stavak 2. u svezi sa člankom 37. stavka 1. KZ/11, a kažnjivo po članku 291. stavak 2. KZ/11, u svezi sa člankom 37. stavka 1. KZ/11, te u svezi članka 3. stavak 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, pa se temeljem članka 291. stavak 2. KZ/11 I optuženi Ivo Sanader osuđuje na kaznu zatvora u trajanju 4 (četiri) godine i 6 (šest) mjeseci

Temeljem članka 291. stavak 2. KZ/11 u svezi članka 37. stavak 1. KZ/11 II optuženi Stjepan Fiolić se osuđuje na kaznu zatvora u trajanju 1 (jedne) godine

Temeljem članka 55. stavak 1. i 2. KZ/11 u svezi članka 3. KZ/11 kazna zatvora na koju je osuđen II optuženi Stjepan Fiolić zamjenjuje se radom za opće dobro na način da se jedan dan zatvora zamjenjuje sa 2 (dva) sata rada.

Temeljem članka 55. stavak 4. KZ/11 rad za opće dobro izvršit će se samo uz pristanak osuđenika kojeg će isti dati nadležnom organu za probaciju.

Temeljem članka 55. stavak 6. KZ/11 ako se osuđenik u roku od osam dana od dana za koji je pozvan ne javi nadležnom tijelu za probaciju ili mu poziv nije mogao biti dostavljen na adresu koju je dao sudu ili ne da pristanak za rad za opće dobro, započet će izvršavanjem kazne.

Temeljem članka 55. stavak 7. KZ/11 ako osuđenik svojom krivnjom u cijelosti ili djelomično ne izvrši rad za opće dobro u roku koje mu je dalo nadležno tijelo za probaciju, sud će donijeti odluku kojom određuje izvršenje izrečene kazne u cijelosti ili neizvršenom dijelu.

Temeljem čl. 54. KZ/11 u kaznu zatvora na koju je osuđen II optuženi Stjepan Fiolić uračunava se vrijeme provedeno u istražnom zatvoru kao i svako drugo

oduzimanje slobode u vezi s ovim kaznenim djelom od 20. travnja 2012. do 27. travnja 2012. godine.

Temeljem članka 291. stavak 2. KZ/11 u svezi članka 38. KZ/11 III optuženi Mladen Mlinarević se osuđuje na kaznu zatvora u trajanju 1 (jedne) godine

Temeljem članka 55. stavak 1. i 2. KZ/11 u svezi članka 3. KZ/11 kazna zatvora na koju je osuđen iii optuženi Mladen Mlinarević zamjenjuje se radom za opće dobro na način da se jedan dan zatvora zamjenjuje sa 2 (dva) sata rada.

Temeljem članka 55. stavak 4. KZ/11 rad za opće dobro izvršit će se samo uz pristanak osuđenika kojeg će isti dati nadležnom organu za probaciju.

Temeljem članka 55. stavak 6. KZ/11 ako se osuđenik u roku od osam dana od dana za koji je pozvan ne javi nadležnom tijelu za probaciju ili mu poziv nije mogao biti dostavljen na adresu koju je dao sudu ili ne da pristanak za rad za opće dobro, započet će se sa izvršavanjem kazne.

Temeljem članka 55. stavak 7. KZ/11 ako osuđenik svojom krivnjom u cijelosti ili djelomično ne izvrši rad za opće dobro u roku koje mu je dalo nadležno tijelo za probaciju, sud će donijeti odluku kojom određuje izvršenje izrečene kazne u cijelosti ili neizvršenom dijelu.

Temeljem članka 291. stavak 2. KZ/11 u svezi sa člankom 37. stavak 1. KZ/11 u svezi sa člankom 3. stavak 1. i 10. stavak 3. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela za kazneno djelo iz točke 2) IV optuženom trgovačkom društvu Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju se izriče novčana kazna u iznosu od 50.000,00 (pedesettisuća) kuna

Temeljem članka 291. stavak 2. KZ/11 u svezi sa člankom 37. stavak 1. KZ/11 u svezi sa člankom 3. stavak 1. i 10. stavak 3. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela za kazneno djelo iz točke 3) V optuženom trgovačkom društvu Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. se izriče novčana kazna u iznosu od 70.000,00 (sedamdesettisuća) kuna.

Temeljem članka 158. stavak 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ('Narodne novine' 152/08., 76/09., 80/11., 91/12., 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14 - dalje u tekstu: ZKP) dosuđuje se oštećenoj Republici Hrvatskoj imovinsko pravni zahtjev u iznosu od 15.142.006,05 kuna (slovima: ...), te se nalaže I optuženom Ivi Sanaderu, ..., II optuženom Stjepanu Fioliću, iz Zagreba, ... III optuženom Mladenu Mlinareviću ..., IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju, ... i V opt. Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., i..., iznos od 15.142.006,05 kuna solidarno uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (petnaest) dana od pravomoćnosti presude, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od dana pravomoćnosti presude pa do isplate, po stopi koja se određuje za svako polugodište u visini eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu, uvećane za osam postotnih poena, a od 01. kolovoza 2015. do isplate po stopi koja se određuje, za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, dok se oštećena Republika Hrvatska sa ostalim dijelom imovinsko-pravnog zahtjeva upućuje se u parnicu.

Temeljem članka 77. KZ/11 u svezi s člankom 5. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem ('Narodne novine' broj: 145/10 - dalje u tekstu ZPOIK) izriče se:

a) Utvrđuje se da:

- novčani iznos od 10.000.000,00 (desetmilijuna) kuna i 1.000.000,00 (jedanmilijun) eura, a što je na dan presuđenja protuvrijednost u kunama po srednjem tečaju HNB 7.450.000,00 kuna (slovima; ...) predstavlja imovinsku korist koju je I optuženi Ivo Sanader ostvario kaznenim djelom iz članka 291. stavak 2. KZ/11 opisanim pod točkom 1) izreke presude

b) Nalaže se I optuženom Ivi Sanaderu da iznos od 17.450.000,00 kuna ... uplati u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (petnaest) dana od pravomoćnosti presude

Temeljem članka 77. KZ/11 u svezi s člankom 5. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem ('Narodne novine' broj: 145/10 - dalje u tekstu ZPOIK) izriče se:

a) Utvrđuje se da:

- novčani iznos od 12.682.721,75 kuna (slovima: ...), predstavlja imovinsku korist koju je IV optuženo TD Mesnice Fiočić d.o.o. u stečaju ostvarilo kaznenim djelom iz članka 291. stavak 2. KZ/11 u svezi sa člankom 37. KZ-a opisanim pod točkom 2) izreke presude;

b) Nalaže se IV optuženom TD Mesnice Fiočić d.o.o. u stečaju da iznos od 12.682.721,75 kuna (slovima: ...) uplati u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (petnaest) dana od pravomoćnosti presude

Temeljem članka 77. KZ/11 u svezi s člankom 5. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem ('Narodne novine' broj: 145/10 - dalje u tekstu ZPOIK) izriče se:

c) Utvrđuje se da:

- novčani iznos od 2.236.474,30 kuna (slovima: ...), predstavlja imovinsku korist koju je V optuženo TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. ostvarilo kaznenim djelom iz članka 291. stavak 2. KZ/11 u svezi sa člankom 37. KZ-a opisanim pod točkom 3) izreke presude;

d) Nalaže se V optuženom TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. da iznos od 2.236.474,30 kuna (slovima: ...) uplati u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (petnaest) dana od pravomoćnosti presude

Temeljem članka 148. stavak 3. i 4. ZKP-a I optuženi Ivo Sanader, II optuženi Stjepan Fiočić, III optuženi Mladen Mlinarević, IV optuženo TD Mesnice Fiočić d.o.o. u stečaju i V optuženo TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske dužni su platiti troškove kaznenog postupka u paušalnom iznosu od 5.000,00 (pettisuća) kuna - svaki, dok će se o ostalim troškovima kaznenog postupka odlučiti posebnim rješenjem."

15. Raspravno vijeće je presudom izmijenilo činjenični opis optužnice, ne zadirući u identitet kaznenog djela, u dijelu koji se odnosi na tržišnu vrijednost sporne nekretnine eliminirajući pri tome utvrđenu tržišnu vrijednost nekretnine utvrđene po vještaku Štenglu. Navelo je da je vještak Štengl utvrdio da je tržišna vrijednost nekretnine manja od nabavne - knjigovodstvene vrijednosti, što je neprihvatljivo s obzirom da je drugookrivljeni Stjepan Fiočić kupovao poslovne udjele na dražbi i slično, te sukcesivno otkupljivao suvlasničke dijelove čija je vrijednost svakako bila manja od tržišne, te je utvrdilo tržišnu vrijednost nekretnine po knjigovodstveno - financijskim vještacima IGH d.d. Slijedom tako utvrđene tržišne vrijednosti utvrdilo je da pribavljena protupravna imovinska korist za optužene pravne osobe i to četvrtookrivljenika i petookrivljenika predstavlja razliku između tržišne vrijednosti nekretnine i vrijednosti po kojoj je nekretnina prodana, pa je shodno toj razlici utvrdilo visinu protupravne imovinske koristi prema suvlasničkim dijelovima.

16. U odnosu na odbijanje dokaznih prijedloga branitelja podnositelja Sanadera i branitelja podnositelja Mlinarevića, u prvostupanjskoj presudi je navedeno:

"Temeljem članka 421. stavak 1. točka 2. ZKP-a kao nevažni odbijeni su dokazni prijedlozi branitelja I i III optuženih, braniteljice I optuženog da se provede financijsko-knjigovodstveno vještačenje cjelokupne imovine II optuženog Stjepana

Fiolića; braniteljice I optuženog da se dovrši odnosno dopuni građevinsko vještačenje IGH; braniteljice I optuženog sud od Hrvatskog sindikata Šumarstva zatraži pismo Gordane Colnar, bivše predsjednice Sindikata koje je ona uputila Vladi RH na ruke predsjednika Vlade, a o kojem je govorila u svom svjedočenju na sudu, a zbog kojeg je Ivo Sanader na skupu u Karlovcu reagirao na način da je zabranio kupnju Planinske od strane Hrvatskih Šuma, te da se isto pismo zatraži od Vlade RH i to iz Arhiva Ureda predsjednika Vlade; braniteljice I optuženog da se pročitaju članci iz Jutarnjeg i Večernjeg lista te da se ispituju kao svjedoci novinari; branitelja III optuženog čitanja nalaza i mišljenja knjigovodstvenog vještaka Bešvira, jer je činjenično stanje po mišljenju ovoga suda u dovoljnoj mjeri utvrđeno, a činjenice i okolnosti na koje su predloženi svjedoci novinari i materijalni dokazi - novinarski članci, utvrđene su u dovoljnoj mjeri iskazima svjedoka u ovom postupku.

Temeljem članka 421. stavak 1. točka 2. ZKP-a odbijeni su kao nevažni dokazni prijedlozi branitelja I i III optuženog da se prilikom izračuna štete nastale za RH uvrsti izračun neplaćanja zakupa za poslovni prostor za Ministarstvo poljoprivrede, te provođenje dopunsko kombinirano-građevinsko i financijsko vještačenje na ovu okolnost, jer ne postoji povezanost između činjenice koju stranke žele utvrditi i odlučnih činjenica iz razloga što je zakup oblik raspolaganja nekretninom, koji istekom ugovora nekretnina ne prelazi u vlasništvo, dok ugovorom o leasingu nakon isteka ugovora o financijskom leasingu nekretnina prelazi u vlasništvo, pa je samim time ovakav prijedlog irelevantan za izračun štete."

17. U odnosu na utvrđenu vrijednost nekretnine u Planinskoj te s obzirom na provedena vještačenja, u obrazloženju prvostupanjske presude je navedeno:

"Nesporno je da je dana 3. ožujka i 1. travnja 2009. IV opt.-TD Mesnice Fiolić d.o.o. i TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. sklopili sporazum, ugovor i aneks ugovora o kupoprodaji 85,23/100 idealnog suvlasničkog udjela na predmetnoj nekretnini za cijenu od 6,493.714,00 EUR, dok je V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., s TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. sklopilo sporazum, ugovor i aneks ugovora o kupoprodaji 14,77/100 idealnog suvlasničkog udjela na toj nekretnini za cijenu od 1,125.333,33 EUR.

Dana 3. travnja 2009. Petar Čobanković, u ime Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva s TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. zaključio je Ugovor o financijskom leasingu nekretnine, na rok od 120 mjeseci u vrijednosti od 11,587.115,92 EUR, od čega se iznos od 8,000.000,00 EUR odnosi na vrijednost objekta leasinga. TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. isplatilo je iznos od 48.456.134,99 kuna TD Mesnice Fiolić d.o.o., kao 85,23/100 idealnog suvlasničkog udjela na predmetnoj nekretnini i iznos od 8,397.224,10 kuna TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., kao 14,77/100 idealnog suvlasničkog udjela, odnosno ukupno iznos od 56,853.359,09 kuna.

Iz nalaza i mišljenja vještakinje za ekonomiju, financije, računovodstvo i bankarstvo Ksenije Špoljarić, proizlazi da je prema procjeni nekretnine u Planinskoj ulici 2a i 2b građevinskih vještaka IGH tržišna vrijednost nekretnine, korigirana zbog pogrešnog izračuna osnovice i poreza na promet nekretnina, iznosila 4.711.373,00 kuna bez PDV-a jer je zgrada izgrađena prije 01. siječnja 1998., pa sukladno poreznim propisima nije bila propisana stopa poreza na dodanu vrijednost za ovu građevinu. Porez na promet nekretnina iznosi 5% kupoprodajne cijene i obveza je kupca, ali Ugovorom o financijskom leasingu nekretnine HR/011100135 je riješeno da je porez na promet nekretnina sadržan u ugovornoj cijeni koju snosi prodavatelj. Procjena vrijednosti zgrade u vrijeme sklapanja kupoprodajnog ugovora je izrađena troškovnom metodom, dok je izgrađeno građevno zemljište procijenjeno poredbenom metodom na temelju podataka o transakcijama sa zemljištima dobivenim od Grada Zagreba. Prema tome, po mišljenju ovog suda, šteta za proračun Republike Hrvatske u trenutku sklapanja ugovora o financijskom leasingu nekretnine utvrđena je kao

razlika između ukupno isplaćenog iznosa u korist IV i V opt. TD u iznosu od 56.853.379,05 kuna i obveze koju bi RH preuzela prema procjeni vještaka Instituta IGH u iznosu od 41,711.373,00 kuna iznosi bez kamata 15.142.006,05 kuna (56,853.379,05 - 41,711.373,00 = 15,142.006,05).

Iznos od 15,142.006,05 kuna ujedno je i iznos protupravne imovinske koristi IV i V optuženih koju je II opt. za njih pribavio. Sukladno idealnim suvlasničkim udjelima na predmetnoj nekretnini IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. je pribavila 85,23/100 odnosno iznos od 12,905.531,75 kuna, a V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. je pribavilo 14,77/100 odnosno iznos od 2,236.474,30 kuna. Razlika u utvrđenom iznosu štete, odnosno protupravne imovinske koristi u iznosu od 757.100,13 kuna (15,899.106,18 - 15,142.006,05 = 757.100,13) u odnosu na nalaz knjigovodstvene vještakinje nastala je zbog korekcije u odnosu na porez na promet nekretnina koji je TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o. uplatio u korist državnog proračuna RH pa, stoga, po mišljenju ovoga suda uplaćenim porezom na promet nekretnina od 5% nije nastala šteta u tom dijelu.

Nije sporno da je TD INDECTA NEKRETNINE d.o.o. u državni proračun uplatilo iznos od 222.810,00 kuna na ime protupravne imovinske koristi za TD Mesnice Fiolić, pa je stoga iznos protupravno stečene imovinske koristi za IV optuženu Mesnice Fiolić umanjeno za iznos navedene uplate (12.905.531,75 - 222.810,00 = 12.682.721,75), te je utvrđeno da je stoga iznos protupravne imovinske koristi za IV optuženu Mesnice Fiolić 12.682.721,75 kuna.

Na temelju provedenog financijsko-knjigovodstvenog vještačenja, te kombiniranog financijsko-knjigovodstvenog vještačenja i građevinskog vještačenja po Institutu IGH ovaj sud je utvrdio da stvarna tržišna vrijednost po vještaku Štenglju u iznosu od 29.170.200,48 kuna, odnosno 3.911.657,00 eura, nije vjerodostojna, iz razloga što iz nalaza i mišljenja vještakinje za knjigovodstvo i računovodstvo proizlazi da je knjigovodstvena, odnosno nabavna cijena za TD Mesnice Fiolić i TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske bila u ukupnom iznosu od 31.649.069,18 kuna, odnosno knjigovodstvena vrijednost nekretnine, dok je vještak Štengl utvrdio da je stvarna tržišna vrijednost nekretnine 29.170.200,48 kuna, što bi prema tome utvrđena razlika između nabavne cijene nekretnine i knjigovodstvene vrijednosti nekretnine predstavljala gubitak odnosno II optuženi bi nabavom sporne nekretnine ostvario gubitak.

Ostala građevinska vještačenja ovaj sud nije cijenio vjerodostojnim s obzirom na znatna odstupanja u njihovim procjenama u odnosu na tržišnu vrijednost nekretnine i kriterije procjena, budući da u kritičnom razdoblju nije bilo egzaktnih kriterija o utvrđivanju tržišne vrijednosti nekretnine, već su se koristile različite metode procjena (poredbena, troškovna i sl.). Što se tiče primjedbi da se radi o nepotpunom nalazu građevinskih vještaka, jer nije utvrđen potencijal izgrađenost zemljišta ovaj sud prigovor smatra neosnovanim, prije svega iz razloga što je svrha ove kupoprodaje nekretnine bila smještaj poslovnih prostora za Ministarstvo, a ne gradnja, a što je utvrđeno uvidom u Izvod iz plana lokacijske dozvole Gradskog ureda za prostorno uređenje izgradnje grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet iz kojeg proizlazi da nitko nije zatražio lokacijske uvjete za izgradnju, odnosno da kupac, a niti prodavatelj nije tražio informacije o eventualnom potencijalu gradnje, a niti je bio zainteresiran za takve mogućnosti. Iz nalaza i mišljenja građevinskog vještaka proizlazi da analiza potencijala zemljišta nije presudna za utvrđivanje tržišne vrijednosti zemljišta jer temeljem prostorne dokumentacije koja je bila na snazi u prvoj polovici 2009. godine, nije bila moguća visoka izgradnja na k.č.2014/1 k.o. Peščenica, a s obzirom na karakteristike zemljišne čestice i lokalne uvjete".

18. U prvostupanjskoj presudi su, nakon detaljno reproduciranih obrana okrivljenika, iskaza svjedoka i vještaka, te iznesenih razloga, iznesene sljedeće utvrđene činjenice:

"Tijekom postupka utvrđeno je da su u razdoblju od početka svibnja 2008. do kraja svibnja 2009., I opt. Ivo Sanader, tadašnji predsjednik Vlade RH i II opt. Stjepan Fiolić, osnivač i stvarni voditelj poslova IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. te jedan od članova i osnivača i stvarni voditelj poslova V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., zajednički i dogovorno, u cilju pribavljanja znatne nepripadne dobiti za I opt. Ivu Sanadera te znatne nepripadne dobiti za IV opt. TD Mesnice Fiolić i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o, i to nakon što tijekom 2006. u prednje opisanom cilju nisu uspjeli da TD Hrvatske šume otkupi idealan suvlasnički dio nekretnine u Zagrebu, Planinska ulica 2a i 2b, koji je tada bio u vlasništvu IV opt. TD Mesnice Fiolić po cijeni znatno većoj od nabavne i tržišne, poduzimali radnje kako bi Vlada Republike Hrvatske za potrebe Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva odobrila kupnju cjelokupne predmetne nekretnine vlasništvo IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., po cijeni znatno većoj od nabavne, kao i od realne tržišne vrijednosti iste. U to se po nalogu I opt. Ive Sanadera i na traženje II opt. Stjepana Fiolića uključio i Petar Čobanković ministar Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva koji je, znajući da se predmetna nekretnina treba otkupiti za potrebe njegovog Ministarstva po cijeni znatno većoj od tržišne, u okviru svojih ovlasti poduzimao radnje kako bi se plan I opt. Ive Sanadera i II opt. Stjepana Fiolića realizirao.

Petar Čobanković priznao je krivnju za svoja postupanja u inkriminiranim događajima, zbog čega je od strane Županijskog suda u Zagrebu, presudom poslovnog broja 11-K-US-15/13 od 07. ožujka 2013. i pravomoćno osuđen za počinjenje kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 291. stavak 2. u svezi stavka 1. Kaznenog zakona/11.

Ujedno je II opt. Stjepan Fiolić zatražio od III opt. Mladena Mlinarevića direktora TD Inženjerski biro da to društvo izradi Elaborat o procjeni vrijednosti predmetne nekretnine kojim će se ista procijeniti na vrijednost znatno veću od tržišne, svakako ne manju od 8 milijuna eura, jer je temeljem takvog Elaborata prodana predmetna nekretnina Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva preko TD Hypo Leasing Kroatien što je odobrio I opt. Ivo Sanader, na stoje III opt. Mladen Mlinarević pristao te, je u cilju da se taj pravni posao i ostvari osigurao da se u njegovom društvu izradi Elaborat o procjeni vrijednosti predmetne nekretnine kojim je ista procijenjena na vrijednost od 63.106.875,00 kuna, odnosno 8.476.115,41 eura.

Temeljem tog Elaborata izrađenog od strane TD Inženjerski biro je TD Hypo Leasing Kroatien prvo otkupilo predmetnu nekretninu od IV opt. TD Mesnice Fiolić i V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske za ukupan iznos od 7.619.047,33 eura, a potom je Republika Hrvatska, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva s TD Hypo Leasing Kroatien istu sklopilo ugovor o financijskom leasingu predmetne nekretnine u vrijednosti od 11.516.510,38 eura od čega se iznos od 8.000.000,00 eura odnosi na vrijednost objekta leasinga.

Na prednje opisani način je za Republiku Hrvatsku, temeljem preuzetih financijskih obveza u svezi financijskog leasinga predmetne nekretnine, nastupila šteta u ukupnom iznosu od 15.142.006,05 kuna, dok je za I opt. Ivu Sanadera pribavljena nepripadna imovinska korist u iznosu od 17.450.000,00 kuna, za IV opt. TD Mesnice Fiolić d.o.o. protupravna imovinska korist u iznosu od 12.905.531,75 kuna, a za V opt. TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. na ime razlike između evidentiranog troška stjecanja i prihoda od otuđenja predmetnih nekretnina, pribavljena je nepripadna imovinska korist od 2.236.474,30 kuna.

Budući da je u ovom postupku utvrđeno da je II optuženi Stjepan Fiolić iznos od ukupno 17.450.000,00 kuna predao I optuženom Ivi Sanaderu, a koju gotovinu je imao kod kuće, to po mišljenju ovoga suda, za ovaj iznos nije šteta nastala za Republiku Hrvatsku. Navedeni iznos, a što proizlazi iz nalaza i mišljenja

knjigovodstvene vještakinje Ksenije Špoljarić je II optuženi imao od prodaje trgovačkih društava Farma Jelas i Vukovina, pa samim time nije oštećen za ovaj iznos proračun Republike Hrvatske, već navedeni iznos predstavlja protupravnu imovinsku korist koju je I optuženi pribavio počinjenjem kaznenog djela, dok je iznos protupravne imovinske koristi za IV i V optuženika utvrđen prema nalazu i mišljenju vještaka za knjigovodstvo i financije.

Iz sadržaja iskaza ispitanih svjedoka, pa i iz dijela iskaza svjedoka Čobankovića koji je odgovarao na pitanja branitelja I i III optuženih, a koji iskaz je konzistentan ranijem iskazivanju i odgovorima na pitanja USKOK-a, te transkripta fonograma Vlade ovaj sud smatra da je dokazano da bi I optuženi u svojstvu Predsjednika Vlade osigurao da Vlada da suglasnost za kupnju sporne nekretnine u Planinskoj znajući da je cijena nekretnina viša od tržišne vrijednosti nekretnine i članovima Vlade RH prezentirao da je to u interesu RH i ujedno zatražio da se o tom prijedlogu kao dopunskoj točki glasa na zatvorenom dijelu sjednice Vlade, bez prethodno propisanih procedura Vlade RH, temeljem njegove prezentacije, a pri tome nije odlučno što nije bio nazočan na zatvorenoj sjednici Vlade, niti što nije potpisao tu suglasnost.

Iz Poslovnika Vlade RH (144/09), iz članka 32. Poslovnika proizlazi da u dnevni red sjednice se unose pitanja koja su raspravile nadležne koordinacije, a predsjednik Vlade može predložiti da se u dnevni red sjednice unese i pitanje koje nije raspravljeno u nadležnim koordinacijama, a isto tako predsjednik Vlade može predložiti da se u dnevni red unese i pitanje o kome ne postoji pisani materijal i koje će se raspraviti na osnovi usmenog prikaza nadležnog člana Vlade. Nastavno na to, iz članka 39. Poslovnika Vlade RH predsjednik Vlade stavlja na glasanje dnevni red sjednice Vlade, a može i tijekom sjednice Vlade predlagati izmjene ili dopune dnevnog reda sjednice, dok je člankom 40. Poslovnika određeno da raspravu vodi i akt predlaže predsjednik Vlade, iz čega jasno proizlazi apsolutno dominantna uloga predsjednika.

Po mišljenju ovoga suda I optuženi Ivo Sanader je bio motiviran pribavljanjem protupravne imovinske koristi i vođen izraženim konzumerizmom, a začetnik koje ideje je bio II optuženi Stjepan Fiolčić, vlasnik sporne nekretnine u Planinskoj 2a i 2b koju je nesporno želio prodati, još 2006. godine, Hrvatskim šumama, ali s obzirom da nisu bili raščišćeni imovinsko-pravni odnosi vezano za tu nekretninu to su Hrvatske šume odustale od te kupoprodaje, a što i proizlazi iz iskaza svjedoka, zaposlenih u Hrvatskim šumama.

S obzirom na sve navedeno ovaj sud je cijenio vjerodostojnim iskaze svjedoka te nalaz i mišljenje knjigovodstveno-financijske vještakinje, te građevinskog vještaka provedenog po institutu IGH, koje je dioničko društvo za istraživanje i razvoj u graditeljstvu, koje je registrirano kod Trgovačkog suda u Zagrebu i između ostalog u predmetu poslovanja ovlašteno za vještačenja iz područja građevinarstva, tehnike, tehnologije i procjene ekonomike građenja, pa slijedom toga je takav nalaz sud u cijelosti prihvatio jer je u skladu s pravilima nauke i struke, a temeljen na dostupnoj dokumentaciji, kao i nalazu i mišljenju knjigovodstveno-financijske vještakinje".

19. Ostale činjenice i okolnosti slučaja bitne za ovaj ustavnosudski postupak razvidne su iz obrazloženja drugostupanjske presude stoga se iste detaljnije prikazuju u dijelu obrazloženja ove odluke pod naslovom 6) Drugostupanjska presuda.

20. U odnosu na odluku o kazni za podnositelje, u obrazloženju prvostupanjske presude je navedeno:

"Sud je odlučujući o kazni koju treba izreći optuženicima u ovom predmetu, koje bi bile primjerene društvenoj osudi na spornu kriminalnu aktivnosti optuženika, a

izricanje kojih je od iznimnog značaja jer suštinski predstavlja ostvarenje funkcije kaznenog zakonodavstva, cijenio, zasebno i u međusobnoj povezanosti, okolnosti subjektivne i objektivne prirode vezane uz djelo i konkretnog optuženika, ali i okolnosti šireg konteksta prilika u kojima su, i korištenjem kojih, su djela počinjena, kao i posljedice koje su istim ostvarene.

Nesporno je da kazna kao reakcija društva na ostvareno nepravdo svojom kvalitetom i kvantitetom mora predstavljati ozbiljnu poruku o nedopuštenosti takvog ponašanja i prema optuženiku i prema društvu u cjelini, te jačati povjerenje građana u pravni poredak utemeljen na vladavini prava, jer u protivnom njihovo izricanje gubi svaki socijalno-etički, ali i pravni smisao.

Predmet ovog postupka je korupcija koja obzirom na svoje izvorište i sredstava kojima je materijalizirana nesporno predstavlja političku korupciju u najtežem obliku, budući je korumpirana vlast stavila u svoju službu sve segmente društva relevantne upravo za borbu protiv korupcije i to: izvršnu vlast kroz osobu I opt. Ive Sanadera, koji je u inkriminirano vrijeme obnašao funkciju predsjednika Vlade RH, zakonodavnu vlast kroz osobu II optuženika Stjepana Fiolića koji je bio zastupnik u Hrvatskom saboru, koji, doduše inkriminirane mu radnje nije poduzeo sa tog osnova, ali je nesporno okolnost koja spornom događaju daje na težini, a da se radi o značajnom elementu posebice govori okolnost proizašla iz dokaznog postupka da je I opt. Ivo Sanader upravo nalagao realizaciju osmišljenog načina bogaćenja, na način da se upravo navedena okolnost prikrije. Koruptivno djelovanje seže i dalje, pa je korumpirana vlast stavila u svoju službu, kroz angažman III opt. Mladena Mlinarevića, i daljnji segment sustava koji bi trebao biti garant vladavine prava a to je korištenje zakonom uređenih instituta stručne pomoći pravosudnim tijelima u utvrđenju i razjašnjenju činjeničnih stanja, ne samo u kaznenim već i u drugim postupcima, a to je vještačenje.

Sve naprijed navedene okolnosti čine okvir koji je sud imao u vidu prilikom ocjene činjenica relevantnih za odluku koju kaznu valja izreći svakom od pojedinih optuženika.

U odnosu na I opt. Ivu Sanadera sud je I optuženom otegotnim cijenio okolnost da njegovo postupanje predstavlja najteži oblik političke korupcije koju je sam osmislio i u realizaciji koje je uporan i ustrajan, ali je jednako tako ustrajan i u poduzimanju radnji prikrivanja svoje koruptivne aktivnosti u vrijeme njena odvijanja, rukovođen izrazitim konzumerizmom.

(...)

Prilikom odluke o vrsti i visini kazne III opt. Mladenu Mlinareviću sud je imao u vidu značaj konkretno poduzetih radnji, kao i posljedice koje iste imaju. Naime, djelovanje III opt. Mladena Mlinarevića bilo je usmjereno na ostvarenje željenog postupanja od strane vještaka Mate Bitange, čije postupanje bi moralo biti isključivo temeljeno na zakonu i pravilima struke. To više jer se vještak angažira upravo u slučaju kada je radi utvrđenja neke činjenice potrebno njegovo stručno znanje, pa ukoliko to stručno znanje ima svoju koruptivnu cijenu, tada se zapravo dovodi u pitanje institut vještačenja kao takvog. Navedeno tim više što je institut vještačenja reguliran u gotovo svim procesnim zakonima i to kao stručni pomagač suda pa svako njegovo dovođenje u kriminalni kontekst zaslužuje ozbiljnu osudu.

U odnosu na sve optuženike - fizičke osobe, I, II i III optužene nesporno je postojanje okolnosti koje sudska praksa cijeni kao olakotne - neosuđivanost, pri vrednovanju koje valja imati u vidu okolnost da je neosuđivanost obzirom na funkcije koje su obnašali i očekivana, kao i okolnost da se radi o obiteljskim osobama. Sud ne nalazi postojanje osobito olakotnih okolnosti u odnosu na niti jednog optuženika, a time niti osnove primjene ublažavanja tog instituta materijalnog kaznenopravnog zakonodavstva za primjenu kojih je nužna pretpostavka postojanje takvih okolnosti.

Otegotnim je sud cijenio optuženicima da inkriminirano ponašanje optuženika nije ishitreno i plod trenutne nepromišljenosti već da se, a što je vidljivo iz dinamike događaja i kroz istu jasno izraženu upornost i ustrajnost u kriminalnom postupanju,

radi o korupciji kao načinu života, odnosno življenju u uvjerenju da je obnašanje najodgovornijih funkcija u društvu osnova bogaćenja ili utjecaja na treće, a u cilju ishođenja željenog postupanja, kao što je to u konkretnom slučaju ostvareno aktiviranjem III opt. Mladena Mlinarevića čije postupanje na traženi način jest koruptivni zalag za budućnost.

U odnosu na I optuženika Ivu Sanadera prilikom odmjeravanja kazne ovaj sud je mišljenja da je počinjenjem ovog kaznenog djela dominiralo koristoljublje počinitelja čime je nastala šteta za Republiku Hrvatsku, a što se i odrazilo na odmjeravanje kazneno pravne sankcije obzirom na status i visoku poziciju I optuženog, u to vrijeme predsjednika Vlade. Odgovornost, kako moralna, tako i politička, je neupitna, ulaskom u kriminalnu zonu kaznena odgovornost službenih osoba mora biti stroža u odnosu na druge iz razloga jer su političari, odnosno dužnosnici takvim ponašanjem odgovorni prema svom biračkom tijelu, odnosno građanima - poreznim obveznicima koji su mu ukazali povjerenje i ne smije svoj privatni interes staviti iznad državnog ili pravnog interesa. Budući da birači očekuju od dužnosnika i nositelja političke vlasti da rade u interesu Republike Hrvatske ovakvim postupanjem I optuženi je narušio ukazano povjerenje birača, građana Republike Hrvatske. Stoga, kazna zatvora u trajanju 4 (četiri) godine i 6 (šest) mjeseci dostatna da se ostvari svrha kažnjavanja.

(...)

III optuženom Mladenu Mlinareviću je izrečena kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, koja je zamijenjena radom za opće dobro, a imajući na umu da je III optuženi neosuđivana osoba, te unatoč činjenici poricanja kaznenog djela, da je kriminalna količina njegovih radnji najmanja od svih optuženika, te je proglašen krivim za oblik sudioništva posrednog pomaganja."

5) Žalbe podnositelja

a) žalba podnositelja Sanadera

21. Podnositelj Sanader je po braniteljima protiv prvostupanjske presude podnio žalbu Vrhovnom sudu u kojoj je opširno prigovarao utvrđenju činjenica i ocjeni dokaza te načinu obrazlaganja, ističući da se prvostupanjska presuda temelji isključivo na iskazima drugookrivljenog Stjepana Fiolića, svjedoka Darka Beuka i svjedoka Petra Čobankovića.

U odnosu na drugookrivljenog Stjepana Fiolića podnositelj Sanader je naveo da je njegov iskaz u cijelosti neistinit te dan u skladu s dogovorom s USKOK-om s kojim je postigao neformalni dogovor jer je dobio određene pogodnosti.

U odnosu na svjedoka Petra Čobankovića naveo je da se radi o "lažnom" svjedoku koji je, u trgovini s USKOK-om, svoj status jednog od glavnih okrivljenika u predmetnom postupku "priznanjem" počinjenja kaznenog djela s presudom na rad za opće dobro pretvorio u status svjedoka. Posebno je ukazao da se Petar Čobanković koristio bilješkama kojima je zapravo čitao unaprijed pripremljene odgovore na pitanja zastupnika optužbe, smatrajući takav iskaz nezakonitim.

U žalbi je iznio, između ostalog, i prigovor na procjenu tržišne vrijednosti nekretnine u Planinskoj koji se odnosi na obrazloženje prvostupanjskog suda u vezi vještačenja provedenog po IGH d.d. o mogućnosti visoke izgradnje na nekretnini u Planinskoj, ukazujući da je prvostupanjski sud neosnovano odbio njegove dokazne prijedloge da se na tu okolnost provede dopunsko vještačenje po IGH-a d.d. glede postojanja

podataka Gradskog ureda za prostorno uređenje Grada Zagreba o tome da je u 2009. sukladno GUP-u na nekretnini u Planinskoj bila dozvoljena visoka gradnja.

Podnositelj Sanader je u žalbi iznio i prigovore da u kaznenom postupku nije poštovano načelo jednakosti procesnih oružja stranka jer se protiv njega istovremeno vodilo više kaznenih postupaka. Povredu ovog načela obrazložio je i postupanjem optužbe koja je nedostatak materijalnih dokaza kompenzirala kupovanjem iskaza okrivljenika i svjedoka, ignorirajući pri tome svjedoke obrane. Zaključno je u žalbi istaknuo da se postupak vodi "po nalogu političkog vrha ... uz svesrdni i neograničeni angažman 'nezavisnog' Državnog odvjetništva, a po identičnom obrascu kako su procesuirani i svi ostali kazneni postupci protiv njega".

b) žalba podnositelja Mlinarevića

22. Podnositelj Mlinarević je po braniteljima protiv prvostupanjske presude podnio žalbu Vrhovnom sudu zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja s prijedlogom da žalbeni sud preinači pobijanu presudu donošenjem oslobađajuće presude, a podredno ukine i vrati na ponovni postupak pred izmijenjeno vijeće prvostupanjskog suda.

U žalbi je opširno prigovarao utvrđenju činjenica i ocjeni dokaza te načinu obrazlaganja prvostupanjske presude. Istaknuo je i da se iz izreke prvostupanjske presude ne vidi što je predmet inkriminacije odnosno o kojim je inkriminiranim radnjama riječ.

Podnositelj Mlinarević je u žalbi iznio, između ostalog, i prigovor u vezi pravilnosti procjene tržišne vrijednosti nekretnina u Planinskoj po vještakinjama IGH d.d. u smislu pravilnog vrednovanja potencijala zemljišta i dovršenosti tog vještačenja te uračunavanja PDV-a u procjenu, iznoseći brojne činjenične prigovore i polemizirajući s utvrđenjima raspravnog vijeća u vezi procjene vrijednosti nekretnine u Planinskoj prihvaćene po vještakinjama IGH d.d.

Također prigovora da se iz radnji opisanih u izreci prvostupanjske presude ne vidi kojem od "glavnih" počinitelja (Petru Čobankoviću ili podnositelju Sanaderu, ili obojici) on pomaže te na koji je način objektivno podupirao izvršenje navedenog kaznenog djela.

U žalbi je istaknuo prigovor povrede prava na "pristup neovisnom i nepristranom sudu". U žalbi je naveo sljedeće:

"... prekrajanje bitnih činjenica slučaja uz paralelno ignoriranje i prešućivanje 'neugodnih argumenata III. opt., čime je omogućeno nekritičko prihvaćanje argumenata optužbe bez ikakve stvarne činjenične ili pravne analize, ima za posljedicu ozbiljna i teška kršenja elementarnog prava na pravičan sudski postupak u dimenziji prava na pristup neovisnom i nepristranom sudu koje, prema usvojenoj judikaturi Ustavnog suda Republike Hrvatske (u vezi s čl. 29. Ustava RH) i Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu (u vezi s čl. 6. st. 1. EKLJP) uključuje pravo na obrazloženu sudsku odluku i odgovor na bitne argumente stranke.

Sve je to izostalo u konkretnom slučaju.

Ova 'ljudskopravaška' dimnezija slučaja posebno opravdava, prema stajalištu III. opt., molbu žalbenom sudu da s naročitom pozornošću ispita i ocijeni niže navedenu žalbenu argumentaciju jer postoji drastičan nesrazmjer između težine posljedica koje III. opt. Mladen Mlinarević već sada trpi zbog ovog postupka s jedne strane (zdravstvenih, obiteljskih, financijskih i poslovnih) te procesnih i materijalnih nedostataka osuđujuće presude protiv njega s druge strane".

23. USKOK je protiv prvostupanjske presude podnio žalbu zbog odluke o kazni u odnosu na podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića, a nakon podnesenih žalbi podnositelja i odgovor na njihove žalbe.

6) Drugostupanjska presuda

24. Vrhovni sud je 4. travnja 2019. pod brojem I Kž-Us 2/2018-20 donio osporenu presudu, čija izreka glasi:

I. Prihvaća se djelomično žalba Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o kazni u odnosu na optuženika Ivu Sanadera te se optuženik Ivo Sanader zbog kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. KZ/11., zbog kojeg je prvostupanjskom presudom proglašen krivim, na temelju članka 291. stavka 2. KZ/11. osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina.

II. Prihvaća se djelomično žalba optuženika Stjepana Fiolića, a u povodu te žalbe, po službenoj dužnosti, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o imovinskopravnom zahtjevu u odnosu na optuženika Ivu Sanadera, optuženika Stjepana Fiolića, optuženika Mladena Mlinarevića, optuženo trgovačko društvo Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju i optuženo trgovačko društvo Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. na način da se na temelju članka 158. stavaka 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ('Narodne novine' broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17. - dalje: ZKP/08.) oštećenoj Republici Hrvatskoj djelomično dosuđuje imovinskopravni zahtjev u iznosu od 14.919.196,05 kuna (slovima: ...) te se imenovanim optuženicima nalaže taj iznos solidarno uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (slovima: petnaest) dana od pravomoćnosti presude, zajedno sa zateznim kamatama tekućim od dana pravomoćnosti presude pa do isplate, po stopi koja se određuje, za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, dok se oštećena Republika Hrvatska s ostatkom imovinskopravnog zahtjeva upućuje u parnicu.

III. U povodu žalbi Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, optuženika Ive Sanadera, optuženika Stjepana Fiolića i optuženika Mladena Mlinarevića, a po službenoj dužnosti, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na optuženika Ivu Sanadera na način da se na temelju članka 560. stavaka 1. i 2. ZKP/08. utvrđuje da novčani iznos od 10.000.000,00 kuna (slovima: desetmilijunakuna) i 1.000.000,00 EUR-a (slovima: jedanmilijuneura) u protuvrijednosti kuna po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan isplate predstavlja imovinsku korist koju je optuženik Ivo Sanader ostvario kaznenim djelom iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. KZ/11. te da navedeni iznos postaje imovina Republike Hrvatske pa se nalaže optuženiku Ivi Sanaderu da Republici Hrvatskoj isplati novčani iznos od 10.000.000,00 kuna (slovima: desetmilijuna kuna) i 1.000.000,00 EUR-a (slovima: jedanmilijun eura) u protuvrijednosti kuna po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan isplate u

korist Državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (slovima: petnaest) dana od dana pravomoćnosti presude pod prijetnjom ovrhe.

IV. U povodu žalbi Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, optuženika Ive Sanadera, optuženika Stjepana Fiolića i optuženika Mladena Mlinarevića, a po službenoj dužnosti, preinačuje se pobijana presuda u odluci o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na optuženo trgovačko društvo Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju i optuženo trgovačko društvo Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. na način da se odluka o oduzimanju imovinske koristi od optuženog trgovačkog društva Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju i optuženog trgovačkog društva Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. ukida.

V. U ostalom dijelu žalbe Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i optuženika Stjepana Fiolića te žalbe optuženika Ive Sanadera i optuženika Mladena Mlinarevića u cijelosti odbijaju se kao neosnovane te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda."

25. Osporenom drugostupanjskom presudom Vrhovni sud je utvrdio da je prvostupanjski sud iznio jasnu argumentaciju za sva utvrđenja, da razlozi prvostupanjske presude nisu proturječni i da se iz njih nedvosmisleno može zaključiti ocjena suda u pogledu vjerodostojnosti pojedinih dokaza te kakva je ocjena teza optužbe i obrane, da se prvostupanjska presuda može ispitati u smislu njene zakonitosti i stoga nisu počinjenje bitne povrede odredaba kaznenog postupka, niti povrede ustavnog i konvencijskog prava.

25.1. Vrhovni sud je nadalje u obrazloženju drugostupanjske presude naveo:

"..., nema govora niti o tome da se radi o neobrazloženoj i arbitrarnoj odluci jer se prvostupanjski sud na sve bitne sporne okolnosti u obrazloženju očitovao, pri čemu, kada na temelju ocjene izvedenih dokaza nađe dokazanim određeno činjenično stanje i za ta utvrđenja iznese valjanju argumentaciju, nije dužan obrazlagati zašto ne prihvaća svaki pojedini prigovor stranaka, koji su na taj način implicitno neosnovani. (...)

Nadalje, suprotno tvrdnjama optuženika Ive Sanadera i optuženika Mladena Mlinarevića, u izreci pobijane presude su jasno opisane i precizirane radnje počinjenja za svakog od njih i iz njih se potpuno jasno vidi što je predmet inkriminacija optuženika Ive Sanadera kao počinitelja kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11., a koje su inkriminirane radnje optuženika Mladena Mlinarevića kao poticatelja tog kaznenog djela".

26. U odnosu na žalbene prigovore podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića u vezi provedenog vještačenja IGH d.d. o mogućnosti visoke izgradnje na nekretnini u Planinskoj te odbijanju njihovih prijedloga da se provede dopunsko vještačenje po IGH d.d. glede postojanja podataka Gradskog ureda (prigovori glede procjene tržišne vrijednosti), u obrazloženju drugostupanjske presude je navedeno:

"Međutim, kroz sve ove prigovore, koje optuženik Ivo Sanader podvodi pod bitne povrede odredaba kaznenog postupka, on u biti prigovora ispravnosti zaključka suda prvog stupnja koji se odnose na procjenu tržišne vrijednosti koje ne prihvaća i koje na ovaj način nastoji dovesti u sumnju.

Naime, sud prvog stupnja je, u situaciji kada je u pogledu procjene tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina prihvatio kao vjerodostojan nalaz i mišljenje vještakinja IGH, bio ovlašten na temelju članka 421. stavka 1. točke 2. ZKP/08. odbiti kao nevažni dokazni prijedlog obrane optuženika Ive Sanadera da se provede dopunsko vještačenje po IGH i ne prihvatiti nalaz i mišljenje Vladimira Krtalića koje je

u spis dostavila obrana optuženika Mladena Mlinarevića. Sud prvog stupnja je ocijenio da ti navodi Vladimira Krtalića nisu poljuljali vjerodostojnost nalaza i mišljenja vještačenja koje je provedeno po sudskim vještacima IGH i za tu odluku o odbijanju provođenja dopunskog vještačenja sud prvog stupnja je u obrazloženju iznio jasne razloge, kao što je jasno obrazložio (str. 177.) i zašto se procjena Vladimira Krtalića o punom potencijalu zemljišta o mogućoj budućoj izgradnji, u smislu aproksimativne procjene veličine zgrade, pretpostavljenih veličina i si., ne može smatrati vještačkim nalazom o procjeni predmetnih nekretnina za period veljače 2009.

Dakle, kada sud prvog stupnja nalaz i mišljenje vještakinja IGH prihvaća kao stručan i razumljiv, ovlašten je ocijeniti nevažnim dokaz kojega je u spis dostavila obrana optuženika Mladena Mlinarevića, ukazujući da se ne radi o konkretnoj procjeni tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina za period 2009., već o procjeni vrijednosti zemljišta Vladimira Krtalića u kontekstu neke buduće moguće izgradnje. Tim se dokazom obrane, po ocjeni suda prvog stupnja, ne dovodi u pitanje nalaz i mišljenje vještaka IGH koje je bilo određeno na temelju naloga suda prvog stupnja i koji su se na navode Vladimira Krtalića očitovali izričito navodeći da najveći koeficijent iskoristivosti nadzemno - kin 3,0 kojega uračunava Vladimir Krtalić u konkretnim uvjetima, nije moguće postići, već je najveći kin 1,22. U tom smislu, kada prvostupanjski sud prihvaća nalaz i mišljenje IGH o mogućnosti maksimalne iskoristivosti nadzemno s ovakvim koeficijentom kin-a od 1,22 i to u uvjetima dozvoljene visokogradnje, time pitanje potvrde Grada Zagreba o dopuštenoj visokogradnji tijekom 2009. sukladno GUP-u nema tu važnost koju mu žalitelji Ivo Sanader i Mladen Mlinarević pripisuju. Dakle, prema nalazu i mišljenju IGH, kojega je sud prihvatio, i uz dopuštenost visoke gradnje sukladno GUP-u i urbanim pravilima koja se odnose na predmetnu građevinsku parcelu, u konkretnim uvjetima dozvoljene izgrađenosti čestice cca 36%, za bruto površinu od 4.204 m² (bez podruma 900 m² iznosi 3.304 m²) veći koeficijent iskoristivosti od 1,22 nije moguć, tako da pitanje mogućnosti visoke gradnje, prema nalazu IGH kojega sud prihvaća nije u konkretnim okolnostima od utjecaja na tržišnu vrijednost.

Prema tome, sud prvog stupnja, suprotno tvrdnjama žalbe optuženika Ive Sanadera, nije trebao provoditi usklađivanja između nalaza i mišljenja vještakinja IGH i procjene Vladimira Krtalića koju je dostavila obrana optuženika Mladena Mlinarevića, a koju sud ne prihvaća, ukazujući da se ne radi o nalazu i mišljenju sudskog vještaka. Stoga sud prvog stupnja nije počinio postupovne povrede iz članka 468. stavka 3. ZKP/08., kao što nije počinio niti povredu iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08. jer je o pitanju procjene vrijednosti zemljišta, kao odlučnoj činjenici, u obrazloženju presude iznio razloge koji nisu nejasni i u znatnoj mjeri proturječni zbog čega se presuda ne bi dala ispitati i zbog čega bi bilo povrijeđeno optuženikovo pravo na obranu zbog neobrazložene sudske odluke.

Nadalje, sud prvog stupnja je u ocjeni iskaza Vladimira Krtalića u obrazloženju (str. 177., 1. odlomak) iznio razloge koji nisu u znatnom proturječju sa sadržajem njegovih iskaza te se i u tom dijelu presuda može ispitati, u smislu odredbe članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08.

Kao što je to već istaknuto u prethodnom dijelu obrazloženja ove odluke, ovim se prigovorima optuženika Ive Sanadera u stvari pobijaju činjenična utvrđenja suda prvog stupnja koja se odnose na pitanje tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina, *tempore criminis*, a što se odnosi i na postupovne prigovore optuženika Mladena Mlinarevića obrazloženih u točki 5. njegove žalbe (str. 24.-28.) u kojoj se također pitanje ispravnosti utvrđene tržišne procjene po vještakinjama IGH pobija kroz bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 3. ZKP/08. Naime, ovaj optuženik, kroz prigovore da je sud prvog stupnja postupio protivno članku 450. stavku 2. ZKP/08., članku 4. stavku 2. ZKP/08., članku 459. stavku 5. ZKP/08. i članku 421. stavku 2. ZKP/08. u nastavku obrazloženja žalbe gotovo jednako kao optuženik Ivo Sanader iznosi brojne činjenične prigovore polemizirajući sa

utvrđenjima suda prvog stupnja u vezi procjene vrijednosti prihvaćene po vještakinjama IGH.

Dakle, kako se u odnosu na oba optuženika u pogledu ovih spornih okolnosti procijenjene tržišne vrijednosti radi o činjeničnim prigovorima, to će o njima više biti rečeno u okviru žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

(...)

Kao što je to napomenuto u prethodnom dijelu ove presude, u dijelu koji se odnosi na bitne povrede odredaba kaznenog postupka, niz prigovora optuženika Ive Sanadera i Mladena Mlinarevića, koje oni podvode pod postupovne prigovore, su u suštini iz činjenične sfere, i na njih će se, u okviru ovog dijela obrazloženja, uz sve one prigovore koje ovi žalitelji izrijeком i označuju kao činjenične, iznijeti očitovanja ovog suda.

Konkretno, kao što je već navedeno, oba ova optuženika sporna pitanja pravilnosti procjene tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina po IGH u smislu pravilnog vrednovanja potencijala zemljišta i dovršenosti tog vještačenja, te uračunavanja PDV-a u procjenu, tretiraju kao postupovna, a radi se o činjeničnim prigovorima. (...)

U odnosu na visinu štete, odnosno ostvarenu protupravnu korist, kao daljnju bitnu činjenicu bića kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11., sud prvog stupnja je, protivno žalbama optuženika Ive Sanadera i Mladena Mlinarevića, na temelju nalaza i mišljenja IGH i vještakinje za ekonomiju, financije, računovodstvo i bankarstvo Ksenije Špoljarić pravilno utvrdio tržišnu vrijednost nekretnine te visinu štete u koju nije bio uključen PDV.

Optuženici Ivo Sanader i Mladen Mlinarević pobijajući ispravnost procjene tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina utemeljenu na nalazu i mišljenju IGH gotovo na suglasan način ističu da je navedeno vještačenje ostalo nedovršeno jer je trebalo provesti dopunsko vještačenje, s obzirom na to da u spisu postoje potvrde Gradskog ureda za prostorno uređenje Grada Zagreba o tome da je, *tempore criminis*, sukladno GUP-u na nekretninama u Planinskoj bila moguća visoka gradnja. Ističu da su vještakinje IGH kod procjene mogućnosti izgradnje na spornoj čestici polazile od pogrešne pretpostavke da na toj lokaciji u inkriminirano vrijeme nije bila moguća visoka gradnja, što da je u neskladu s navedenom dokumentacijom Grada Zagreba i GUP-om, a što je za posljedicu imalo nižu procjenu vrijednosti nekretnina, jer nije cijenjen potencijal zemljišta.

Međutim, sud prvog stupnja potpuno pravilno nije prihvatio dokazne prijedloge da se na ove okolnosti provede dopunsko građevinsko vještačenje, jer procjena tržišne vrijednosti sačinjena po IGH, i po ocjeni ovog suda drugog stupnja, nema nedostataka na koje žalbe ukazuju.

Vještakinje IGH su vrlo stručno i detaljno obrazložile kako su pri procjeni vrijednosti polazile od normalnih troškova gradnje i uzgrednih troškova, a prema podacima iz Biltena III 2009. 'Standardna kalkulacija radova u visokogradnji' Instituta IGH d.d., uzimajući u obzir standardizirana umanjenja vrijednosti zbog starosti građevina kao i druge parametre (lokacija, ponuda, oblikovanje i organizacija prostora), dok je procjena vrijednosti izgrađenog zemljišta dobivena poredbenom metodom, na osnovu relevantnih propisa (Uredbe o procjeni vrijednosti nekretnina ('Narodne novine' broj 74/14), Pravilnika o metodama procjene vrijednosti nekretnina ('Narodne novine' broj 79/14), te podataka dobivenih od Grada Zagreba).

Optuženici Ivo Sanader i Mladen Mlinarević pogrešno smatraju da je procjena IGH manjkava jer nije pravilno kod procjene potencijala zemljišta uzeta u obzir mogućnost visokogradnje, kao što je to po njima pravilno učinjeno u nalazu i mišljenju Vladimira Krtalića.

Naime, u pogledu zemljišta vještakinje IGH su imale u vidu i podatke Grada Zagreba u vezi mogućnosti izgradnje sukladno važećem GUP-u na predmetnoj građevinskoj čestici koja se nalazi u zoni mješovite pretežno stambene namjene na koju se primjenjuju urbana pravila 2.8. i nije obvezno donošenje urbanističkog plana

uređenja. Iako su imale u vidu i podatke o urbanim pravilima dobivenim od Grada Zagreba (što je naročito detaljno objašnjeno u dopuni njihovog nalaza od 20. ožujka 2015., list 5429.-5431.) vještakinje IGH su, uzimajući u obzir karakteristike zemljišne čestice, omeđenost javnim prostorom, lokalne uvjete, maksimalnu propisanu udaljenost visoke građevine od međe i sl., u konkretnoj situaciji navele da u prvoj polovici 2009., zbog tih okolnosti na predmetnoj nekretnini nije bila moguća visokogradnja.

Dakle, neovisno o urbanim pravilima prema kojima je visokogradnja formalnopravno dopuštena, u konkretnom slučaju prema stručnom mišljenju vještakinja IGH, visokogradnja objektivno nije bila moguća te je u nalazu stoga i istaknuta mogućnost izgradnje na čestici s obzirom na sve uvjete zadane urbanim pravilima koja je bitno manja od one predviđene u elaboratu procjenitelja Vladimira Krtalića, koji je u procjeni koeficijenta iskoristivosti nadzemno koristio najviši koeficijent 3, dok su vještakinje s obzirom na sadašnju izgrađenost zemljišne čestice (cca. 967/2.700) od cca 36%, u verziji bruto površine od 4.204 umanjeno za bruto površinu podruma od cca 900 taj koeficijent iskoristivosti nadzemno procijenile na 1,22.

Nadalje, vještakinje su ukazale (list 5404.) da se mogućnost buduće izgradnje odnosno potencijal zemljišta uzima u obzir samo kod izrade poslovnog plana buduće izgradnje, odnosno predinvesticijske studije (što je izradio procjenitelj Vladimir Krtalić), ali da to nije tržišna cijena zemljišta jer se takvim poslovnim planom može dobiti ekonomski isplativa investicija samo ako se uloži oko 2.000 EUR-a po kvadratu zemljišta, pri čemu se ističe da se zemljišta prodaju po kvadratu površine, a ne po kvadratu buduće izgradnje te je sasvim sigurno da nitko neće platiti 2.000 EUR-a po metru kvadratnom zemljišta, ako se na tržištu to zemljište može kupiti za 1.000 EUR-a po metru kvadratnom.

Sud prvog stupnja je na temelju ovakvog stručnog i uvjerljivog nalaza i mišljenja vještakinja IGH ispravno zaključio da je nalaz Vladimira Krtalića, koji također kroz potencijal zemljišta u konkretnom slučaju pretpostavlja dodatna ulaganja u građevinsko zemljište, u biti izračun matematičke vrijednosti nekakve buduće aproksimativne procjene veličine zgrade i da polazi od pretpostavljene veličine i mogućnosti izgradnje, zbog čega se njegov nalaz uopće ne može smatrati vještačkim nalazom o procjeni vrijednosti predmetnih nekretnina.

Uz sve navedeno, iako optuženici Ivo Sanader i Mladen Mlinarević te zaključke suda prvog stupnja osporavaju navodeći da svrha kupnje ne može utjecati na tržišnu cijenu, sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da to pitanje potencijala zemljišta, koju metodu vještakinje IGH iz navedenih razloga u biti nisu koristile, već poredbenu metodu, nije potrebno širiti u smjeru kako su to ovi optuženici predlagali referirajući se na nalaz i mišljenje Vladimira Krtalića. I sud prvog stupnja ispravno rezonira da je sporna kupnja obavljena samo radi toga da se u poslovne prostore smjeste djelatnici Ministarstva regionalnog razvoja, a ne da se ide u izgradnju novih objekata, što je utvrđeno na temelju podatka da se u inkriminirano vrijeme nisu niti tražili lokacijski uvjeti za izgradnju, a što proizlazi iz Izvoda plana lokacijske dozvole Gradskog ureda za prostorno uređenje izgradnje grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet.

U vezi prigovora optuženika Ive Sanadera da je sud prvog stupnja, ne uzimajući u obzir podatke iz svih ostalih procjena predmetnih nekretnina koje citira u obrazloženju presude, na taj način eliminirao i procjenu Porezne uprave iz 2011. koja se odnosila na iznos od oko 57.000.000,00 kuna, treba istaknuti da se sud prvog stupnja i na tu procjenu pravilno očitovao navodeći kako su djelatnici Ispostave Zagreb za nekretnine, procijenili tržišnu vrijednost predmetne cjelokupne nekretnine na ukupan iznos od 25.864.999,00 kuna, a da su samo za obračun poreza prihvatili vrijednost navedenu u ugovoru o kupoprodaji na navedeni viši iznos, što izrijeком i proizlazi iz dopisa kojeg je Porezna uprava dostavila USKOK-u.

Nadalje, optuženici Ivo Sanader i Mladen Mlinarević na gotovo identičan način osporavaju utvrđenje suda prvog stupnja da se u procjenu tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina ne uračunava porez na dodanu vrijednost navodeći da je to izričito propisano u članku 55. stavku 4. Pravilnika o metodama procjene vrijednosti nekretnina te da su i vještakinje IGH i vještakinja Ksenija Špoljarić tijekom postupka smatrale da se PDV ima uračunati, ali da su neobjašnjivo odustale i odluku o tome prepustile sudu.

Suprotno navedenim prigovorima sud prvog stupnja je i ovu okolnost, koje je važna s obzirom na pitanje pravilnosti utvrđivanja visine štete, odnosno visine ostvarene protupravne imovinske koristi, pravilno utvrdio. (...)

Prema tome, sud prvog stupnja je pravilno prihvatio tržišnu vrijednost nekretnina u koju nije bio uključen PDV kod procjene građevinskog objekta jer nije građen u sustavu PDV-a. Uostalom, vještakinje IGH su ukazale da od 13 procjena koje su imale u vidu kada su izrađivale procjenu tržišne vrijednosti, osim vještaka Davorina Štengla (procjena broj V.) niti jedna procjena ne sadrži obračun poreza na dodanu vrijednost, a uz to nije sporno da PDV nije bio niti predmetom ugovora o prodaji od 3. ožujka i 1. travnja 2009. zaključenih između Mesnica Fiolić d.o.o. i Centra za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. te Hypo Leasing Kroatien d.o.o., što je sve potvrda ispravnosti zaključka suda prvog stupnja da se PDV ne uračunava u procjenu tržišne vrijednosti.

Iz navedenih razloga, jer je sud prvog stupnja pravilno odlučio da se PDV ne uračunava u procjenu, nisu osnovani prigovori optuženika Ive Sanadera i Mladena Mlinarevića da se na tu okolnost trebalo izvesti dokaz čitanjem nalaza i mišljenja Brune Bešvira jer je sud prvog stupnja, kraj ovakvog stanja stvari, taj dokazni prijedlog osnovano odbio kao nevažan.

Dakle, na temelju pravilno prihvaćenog nalaza i mišljenja IGH sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da je tržišna vrijednost nekretnine koja se nalazi na k.č.br. 6039 u zemljišnoj knjizi Grada Zagreba, zk.ul. 2844 u kojem su upisane upravna zgrada sa skladištem u Zagrebu, Planinska ulica 2a i 2b na zemljištu ukupne površine 2.700 m² u trenutku sklapanja kupoprodajnog ugovora iznosila bez poreza na dodanu vrijednost i bez poreza na promet nekretnina 41.711.373,00 kuna, odnosno 5.593.416,00 EUR-a, što je izrazito odstupanje od spornog iznosa iz ugovora o prodaji i o leasingu od 8.000.000,00 EUR-a koji je utemeljen na spornoj procjeni Inženjerskog biroa d.d. Stoga je promašeno pozivanje optuženika Ive Sanadera i Mladena Mlinarevića na dopuštenu toleranciju u okviru od 30% sukladno Pravilniku o metodama procjene vrijednosti nekretnina, odnosno Uredbi o procjeni vrijednosti nekretnina.

Na temelju navedene procjene IGH te podataka iz ugovora i financijske dokumentacije vještakinja Ksenija Špoljarić je izračunala da šteta za Republiku Hrvatsku iznosi bez kamata 15.142.006,05 kuna. To je ujedno i ukupna protupravna imovinska korist koju su ostvarila optužena društva Mesnice Fiolić d.o.o. u stečaju i Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o., a prema idealnim suvlasničkim udjelima na predmetnoj nekretnini, optuženo TD Mesnice Fiolić d.o.o. je sukladno udjelu od 85,23/100 pribavilo iznos od 12.905.531,75 kuna (umanjena djelomičnim plaćanjem iznosa od 222.810,00 kuna), a TD Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. je s obzirom na suvlasnički omjer od 14,77/100 pribavilo iznos od 2.236.474,30 kuna.

Prema tome, neosnovano se optuženici Ivo Sanader i Mladen Mlinarević žale zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja jer su sve činjenice subjektivnog i objektivnog karaktera pravilno utvrđene."

27. U odnosu na iskaz svjedoka Petra Čobankovića, za koji podnositelj Sanader tvrdi da je nezakonit dokaz, u obrazloženju drugostupanjske presude je navedeno:

"Nadalje, optuženik Ivo Sanader neosnovano u žalbi pod točkom 9. (str. 27.-32.) tvrdi da je iskaz svjedoka Petra Čobankovića nezakonit dokaz zbog povrede načela kontradiktornosti i konfrontacijskog prava te prava obrane čime ukazuje na povrede iz članka 468. stavaka 2. i 3. ZKP/08.

Naime, navedena teza obrane optuženika Ive Sanadera temelji se na činjenici da je svjedok Petar Čobanković na raspravi prilikom davanja iskaza 15. i 16. svibnja 2013. koristio bilješke iz bilježnice te da se uvidom u njen sadržaj (list 5028.-5036.) utvrdilo da je svjedok Čobanković na pitanja zamjenika ravnatelja USKOK-a davao odgovore koji su se po redosljedu potpuno podudarali s redosljedom unaprijed pripremljenih pitanja i odgovora iz bilježnice. Žalitelj ističe da se u bilježnici nalazi 25 tematskih cjelina koje su po sadržaju i redosljedu identične odgovorima svjedoka na raspravi, što ukazuje na dogovorno postupanje USKOK-a i Petra Čobankovića i navedeni iskaz čini nezakonitim dokazom.

Međutim, prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, navedena okolnost, da je svjedok Petar Čobanković na raspravi odgovarao na pitanja tužitelja koja po sadržaju i redosljedu odgovaraju pitanjima i odgovorima notiranim u bilježnici kojom se pri iskazivanju služio, njegov iskaz ne čini nezakonitim dokazom u smislu odredbe članka 10. ZKP/08. na kojem se ne bi mogla temeljiti sudska presuda.

Naime, nedvojbeno je da se ne radi o nezakonitom dokazu *ex lege*, u smislu odredbe članka 10. stavka 2. točke 3. ZKP/08. jer odredbe tog zakona iz članka 300. ZKP/08. koje reguliraju pitanje nezakonitosti iskaza svjedoka ne propisuju obligatornu ekskluziju dokaza zbog toga što bi svjedok iskazivao sukladno prethodnom dogovoru sa strankom.

Nadalje, ne radi se niti o nezakonitom dokazu koji bi u smislu odredbe članka 10. stavka 2. točke 2. ZKP/08. bio *ex judicio* nezakonit dokaz budući da nije pribavljen povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života.

To, naime, stoga jer navedeni način na koji je iskazivao svjedok Petar Čobanković, služeći se bilježnicom u kojoj su navedeni odgovori, koji se po redosljedu i sadržaju podudaraju s pitanjima tužitelja na raspravi, može samo ukazivati na nevjerodostojnost njegovog iskaza, ali ne i na nezakonitost takvog dokaza.

Nezakonitost dokaza je najteža procesna mjera koja se primjenjuje samo u slučaju kada se radi o tako teškim povredama najviših vrijednosti zaštićenih Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom i kada se u procesnom zakonu to izričito propisuje, zbog čega se takav nezakonit dokaz ne može (uz određene izuzetke iz stavka 3. članka 10. ZKP/08.) koristiti u sudskom postupku i na njemu se ne može temeljiti sudska odluka.

U konkretnom slučaju, bez obzira na navedenu okolnost da se svjedok Petar Čobanković služio unaprijed pripremljenim podacima iz bilježnice, to njegov iskaz ne čini nezakonitim dokazom jer je obrana optuženika Ive Sanadera i Mladena Mlinarevića imala mogućnost konfrontiranja, odnosno ispitivanja svjedoka Petra Čobankovića u kontradiktornoj proceduri i time mogućnost da se navodi svjedoka dovedu u sumnju i ospore. Upravo je jedna od osnovnih zadaća suda da kroz kritičku ocjenu iskaza svjedoka, neovisno tko ih je od stranaka predlagao, ocijeni radi li se o vjerodostojnom iskazu kao izvoru saznanja o odlučnim činjenicama.

Iz samog akuzatorskog koncepta, koji je dominantan u ZKP/08. (vidljiv primjerice i kroz odredbe o načinu predlaganja i ispitivanja svjedoka iz članaka 419. i 420. ZKP/08.), vidljivo je da je to pitanje mogućeg utjecaja stranaka na iskaze svjedoka koje su same predlagale i pozivale iz činjenične sfere, jer će ionako na koncu sud morati ocijeniti radi li se o istinitom ili neistinitom dokazu.

Dakle, u pravu je sud prvog stupnja kada ukazuje da navedena okolnost moguće pripremljenosti svjedoka Petra Čobankovića na iskaz ukazuje na potrebu

kritičnije ocjene iskaza u smislu ocjene njegove vjerodostojnosti, ali se ne radi o nezakonitom dokazu na kojem se ne bi mogla temeljiti sudska presuda, zbog čega niti u ovom dijelu nije osnovana žalba optuženika Ive Sanadera zbog postupovnih povreda.

Po ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, ne radi se o nezakonitom dokazu niti u smislu povrede konvencijskog prava, a to imajući u vidu nedvojbenu okolnost da je obrana optuženika Ive Sanadera u ovom postupku imala mogućnost ispitivanja svjedoka Petra Čobankovića i osporavanja njegovih navoda te okolnost da se pobijana presuda ne temelji samo na iskazu ovog svjedoka, pa niti u pretežitom dijelu, već i na čitavom nizu drugih personalnih i materijalnih međusobno korespondirajućih dokaza.

Prema tome, kada se imaju u vidu ovi kriteriji, uz kriterije kvalitete i važnosti dokaza, koje ima u vidu Europski sud za ljudska prava (dalje: ESLJP) kako bi se ocijenilo je li izvođenje nekog dokaza utjecalo na pravednost kaznenog postupka u cjelini (u odlukama tog suda npr. Bykov protiv Rusije, Prade protiv Njemačke, Schatschaschwili protiv Njemačke i dr.), slijedi zaključak da se ne radi niti o povredi konvencijskih prava optuženika Ive Sanadera, kako se to njegovom žalbom sugerira.

U istom kontekstu nisu osnovani prigovori optuženika Ive Sanadera (str. 34.-36. žalbe) da iskaz svjedoka Petra Čobankovića nije zakonit niti zbog toga jer je u pitanju 'glavni' počinitelj koji zbog toga ne može biti svjedok. To stoga što su u sustavu slobodne ocjene dokaza (članak 9. stavak 3. ZKP/08.) iskazi suoptuženika, odnosno osuđenika, neovisno o obliku sudioništva koji su imali u počinjenju, valjani dokazi kao i svi drugi na kojima može biti utemeljena sudska odluka, dakako ovisno o njihovoj vjerodostojnosti. Uostalom, sukladno načelu slobodne ocjene dokaza i praksa ESLJP ne nalazi povrede konvencijskog prava kada se osuđujuće presude temelje na iskazima supočinitelja, pokajnika, doušnika i si., dakako, ako je postupak u cjelini bio pravičan (npr. odluke Verhoek protiv Nizozemske, Habran i Dalem protiv Belgije i dr.).

Prema tome, nije osnovan prigovor optuženika Ive Sanadera o nezakonitosti iskaza Petra Čobankovića, dok će o činjeničnom pitanju vjerodostojnosti iskaza svjedoka Čobankovića obrazloženje uslijediti u daljnjem dijelu ove odluke, u dijelu koji se odnosi na žalbenu osnovu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

(...)

Prema tome, kada se iskaz Petra Čobankovića, koji je zbog priznanja djela te svakako i radi pristajanja da svjedoči u ovom kaznenom postupku protiv ostalih optuženika, na temelju sporazuma s USKOK-om uistinu osuđen na blagu kaznenopravnu sankciju, zbog toga i ocjenjuje uz povećanu kritičnost, on je unatoč svim prigovorima optuženika Ive Sanadera u svjetlu svih dokaza koji ga potvrđuju, nedvojbeno vjerodostojan dokaz. Iako je najveći dio procesnih i činjeničnih prigovora optuženika Ive Sanadera usmjeren na iskaz ovog svjedoka, treba istaknuti da se u krajnjoj liniji i ne radi o presudnom dokazu bez kojeg se ne bi mogla donijeti osuđujuća presuda, a imajući pri tom u vidu vrijednost iskaza optuženika Stjepana Fiolića i svih personalnih i materijalnih dokaza koji taj iskaz potkrepljuju. Svjedok Petar Čobanković ne zna sve okolnosti u vezi dogovora Stjepana Fiolića i Ive Sanadera o određivanju cijene po kojima se nekretnine imaju prodati, ne iskazuje o detaljima razgovora Stjepana Fiolića i Mladena Mlinarevića, niti o isplati provizije optuženiku Ivi Sanaderu, a koje okolnosti bi, da se doista radi o svjedoku koji svjesno lažno tereti Ivu Sanadera, iznio jednako kao i Stjepan Fiolić i time bi osnažio teze optužbe, što on međutim ne čini.

Žalba Ive Sanadera želeći kompromitirati ovog svjedoka daje preveliki značaj okolnosti da je Petar Čobanković kao ministar Ministarstva poljoprivrede, nakon što je optuženik Ivo Sanader prestao biti premijer, preuzeo obvezu otplate anuiteta po ugovoru o leasingu od Ministarstva regionalnog razvoja, jer ta okolnost, da je on na taj način htio prikriti svoje nesporno kriminalno postupanje u vezi otkupa ovih

nekretnina, ne isključuje time Ivu Sanadera kao drugog počinitelja koji je u sve bio uključen na drugi način.

Stoga svi brojni prigovori u vezi iskazivanja Petra Čobankovića na raspravi kada je koristio podatke iz bilježnice koji su se po redosljedu i sadržaju poklapali s redosljedom i sadržajem pitanja i odgovora iznijetih na raspravi, također nemaju tu težinu koju im pridaje žalba optuženika Ive Sanadera.

Iako je već u prethodnom dijelu ovog obrazloženja rečeno zašto ta okolnost ovaj iskaz ne čini nezakonitim dokazom, treba istaknuti i slijedeće. S pitanjima na koja Petar Čobanković odgovara služeći se bilježnicom, on je već bio upoznat od prije jer se u biti radi o istim spornim okolnostima o kojima se imao prethodno očitovati kao optuženik u kaznenom predmetu broj K-US-15/13 Županijskog suda u Zagrebu u kojem je presudom na temelju sporazuma stranka od 7. ožujka 2013. zbog kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11. bio osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine koja mu je zamijenjena radom za opće dobro. Uz to, on je nakon ispitivanja u tom postupku dobio na raspolaganje CD sa snimkom zapisnika o ispitivanju. Prema tome, Petar Čobanković je u trenutku iskazivanja kao svjedok u ovom postupku u biti već od prije znao za sva sporna pitanja, tako da nikakvu posebnu 'pripremu' od strane optužbe iz tih razloga zapravo i nije trebao imati. I u tom se svjetlu prigovor o povredi prava na obranu i nepravičnom postupku ukazuje neosnovanim.

Uz navedeno, prigovor optuženika Ive Sanadera da je Petar Čobanković u navedenom kaznenom predmetu zatražio obnovu postupka ni u najmanjoj mjeri ne utječe na ocjenu vjerodostojnosti njegovog svjedočkog iskaza jer pitanje mogućih motiva (npr. izbjegavanje plaćanja visokog iznosa štete Republici Hrvatskoj) da nakon toliko godina nakon donošenja sporazumne presude traži obnovu nije važno za ishod ovog postupka.

U odnosu na žalbene tvrdnje optuženika Ive Sanadera o bogaćenju optuženika Stjepana Fiolića i Petra Čobankovića tijekom obnašanja dužnosničkih funkcija u vlasti, radi se o prigovorima koji su iznijeti u kontekstu neuvjerljive obrane optuženika Ive Sanadera o postojanju dogovora ove dvojice da zbog lukrativnih pobuda mimo njegovog znanja prodaju Republici Hrvatskoj 'Planinsku', o čemu je već bilo dovoljno riječi, zbog čega niti ti prigovori nisu osnovani."

28. U odnosu na žalbene prigovore podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića kojima osporavaju utvrđenje kriminalnog dogovora između drugookrivljenog Stjepana Fiolića, Petra Čobankovića, podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića, u obrazloženju drugostupanjske presude je navedeno:

"Međutim, neovisno o izloženom redosljedu činjeničnih prigovora iz žalbi optuženika Ive Sanadera i optuženika Mladena Mlinarevića, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda krucijalna pitanja u ovom kaznenom postupku jesu prvenstveno pitanja dokazanosti navoda optužbe u vezi postojanja tzv. koruptivnih dogovora između optuženika Stjepana Fiolića, kao poticatelja i optuženika Ive Sanadera i Petra Čobankovića, kao službenih osoba koji zlouporabljaju svoje položaje predsjednika Vlade, odnosno ministra u Vladi, sve kako bi Stjepanu Fioliću i 'njegovim' tvrtkama ostvarili protupravnu imovinsku korist, kao i pitanje uključenosti optuženika Mladena Mlinarevića na način da svojim aktivnostima pomogne u počinjenju tog kaznenog djela. (...)

Glavna je teza optuženika Ive Sanadera, iznijeta u njegovoj obrani u tijeku prvostupanjskog postupka i u žalbi, a koja proizlazi iz čitavog niza njegovih prigovora istaknutih na iskaze optuženika Stjepana Fiolića, svjedoka Petra Čobankovića, Darka Beuka i Jadranke Kosor, da on nema nikakve veze s nekretninama u 'Planinskoj', da su sve dogovarali mimo njega Stjepan Fiolić i Petar Čobanković, koji su u prijateljskim odnosima, a njega su uključili samo kako bi umanjili svoju kaznenu odgovornost,

odnosno dobili neprimjereno blage sankcije u postupcima zaključivanja sporazuma s državnim odvjetnikom. Za svjedokinju Jadranku Kosor se tvrdi da je, iz nekih svojih motiva, na zatvorenom dijelu 76. sjednice Vlade, neistinito navela da je pitanje potrebe kupnje 'Planinske' na Užem kabinetu Vlade obrazložio premijer Ivo Sanader, iako on to nije učinio. Tvrdi da je Jadranka Kosor na taj način, bez njegovog znanja, sudjelovala u realizaciji dogovora Stjepana Fiolića i Petra Čobankovića jer je u njegovoj odsutnosti Vlada na navedenoj sjednici u vezi zaključenja ugovora o leasingu predmetnih nekretnina odobrila Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva zaduženje na teret proračuna. Napominje da osim iskaza optuženika Stjepana Fiolića i svjedoka Petra Čobankovića, koji ga zbog svojih interesa i probitaka u ovom kaznenom postupku lažno terete, nikakvih drugih dokaza protiv njega nema, a da se iskaz svjedokinje Jadranke Kosor ima prosuđivati u kontekstu njenog političkog obračuna s njim.

Argumentirajući ovu tezu optuženik Ivo Sanader u žalbi osporava utvrđenja suda prvog stupnja iz 1. alineje izreke presude ističući da su Stjepan Fiolić i Petar Čobanković pokušali javnom poduzeću Hrvatske šume prodati predmetne nekretnine, o čemu on nije imao nikakvih saznanja, ali kada je posredno, preko predsjednice Sindikata Hrvatskih šuma Gordane Colnar i predsjednice Saveza samostalnih sindikata Republike Hrvatske, saznao za tu mogućnost kupnje, zbog problematičnih je okolnosti izričito tu kupnju zabranio. Taj je stav o zabrani kupnje 'Planinske' predsjedniku Uprave Hrvatskih šuma Darku Beuku i ministru Petru Čobankoviću iznio na sastanku u rujnu 2006. u Karlovcu u nazočnosti Vitomira Begovića, predstojnika Vladina ureda za socijalno partnerstvo i Luke Bebića, člana Nadzornog odbora Hrvatskih šuma, što su oni i potvrdili.

Međutim, sud prvog stupnja je opravdano prihvatio kao vjerodostojne iskaze optuženika Stjepana Fiolića i svjedoka Petra Čobankovića koji optuženika Ivu Sanadera terete za sudjelovanje u pokušaju kupnje spornih nekretnina od strane javnog poduzeća Hrvatske šume od prodavatelja TD Mesnice Fiolić tijekom 2006., a nije prihvatio navode obrane optuženika Ive Sanadera da je on bio taj koji je tu transakciju spriječio.

Naime, sud prvog stupnja je pravilno povezao iskaze svjedoka Petra Čobankovića i optuženika Stjepana Fiolića koji navode da je optuženik Ivo Sanader bio uključen u taj pokušaj prodaje, s iskazima Darka Beuka kojem je Stjepan Fiolić rekao da je u vezi te kupnje razgovarao i s tadašnjim Predsjednikom Vlade Ivom Sanaderom i da je on suglasan da se to riješi i koji je opisao pritisak preko ministra Petra Čobankovića da se navedene nekretnine kupe te s iskazom nezainteresiranog i očito objektivnog iskaza svjedoka Božidara Longina koji je potvrdio iskaz Darka Beuka o pritiscima 'odozgo' da se nekretnine kupe, kao i o tome da su u firmi odustali od te kupnje još u srpnju 2006., dakle daleko prije sastanka u Karlovcu u rujnu te godine.

Sud prvog stupnja je s pravom prihvatio iskaze Stjepana Fiolića, Petra Čobankovića, Darka Beuka i Božidara Longina s kojima korespondira materijalna dokumentacija, Odluka Povjerenstva Hrvatskih šuma za kupnju nekretnine u Planinskoj, poslovne zgrade za potrebe Direkcije društva za 29.537.020,00 kuna ili 4.068.460,00 EUR-a od 4. srpnja 2006. (list 1022.), Potvrda o izvršenoj transakciji PBZ - Internet bankarstvo za poduzetnike (list 1055.) i Ugovor o oročenom kunskom depozitu sklopljenom između društva Erste & Steiermarkische Bank d.d. i Hrvatske šume d.o.o. (list 1056.-1057.). Iz svih tih dokaza slijedi da su Hrvatske šume 24. svibnja 2006. uplatile depozit u iznosu od 7.500.000,00 kuna u vezi kupnje navedenih nekretnina nakon korespondencije banke i Hrvatskih šuma za kupnju tih nekretnina po cijeni od 29.930.000,00 kuna, što je razvidno i iz poslovne prepiske koja se u to doba vodila između tih društava (list 1059.-1062., 1068. i 1073.), a sve temeljem procjene koju je tijekom svibnja po narudžbi optuženika Stjepana Fiolića 2006. sačinio vještak Slavko Marušić (list 1025.-1053.).

Sve ove okolnosti u vezi poduzetih radnji proizlaze u biti i iz iskaza svjedoka

Erika Mohorovića, djelatnika Erste banke, koji je opisao tijekom pregovaranja u vezi kupnje i uvjeta kreditiranja kupca, iz čega sud prvog stupnja s pravom zaključuje da je bilo sve poduzeto da se predmetna nekretnina već tada trebala prodati po cijeni znatno većoj od njezine realne vrijednosti, ali do prodaje nije došlo jer se iz nacрта ugovora između Erste banke i Hrvatskih šuma vidjelo da se nekretnine kupuju od Mesnica Fiolić, što je za Darka Beuka bilo neprihvatljivo.

Stoga sud prvog stupnja s pravom nije prihvatio obranu optuženika Ive Sanadera da s kupoprodajom za Hrvatske šume nije imao ništa, i da ju je zabranio već kada je o tome prvi put čuo kada ga je o tome obavijestila Gordana Colnar, odnosno da je to ponovio i na sastanku u Karlovcu u rujnu 2006. u nazočnosti Luke Bebića, Vitomira Begovića, Petra Čobankovića i Darka Beuka. To stoga jer iz iskaza svjedoka Darka Beuka i Božidara Longina proizlazi da se na razini Uprave Hrvatskih šuma od kupnje odustalo već u srpnju te godine. U kontekstu potvrđenosti iskaza svjedoka Darka Beuka i Božidara Longina o odustanku od kupnje materijalnom dokumentacijom, zbog čega im sud prvog stupnja i vjeruje, iskazi svjedoka Vitomira Begovića, koji potpuno neuvjerljivo iskazuje da se na sastanku u rujnu u Karlovcu govorilo o osnivanju Povjerenstva za kupnju i o potrebi provođenja uviđaja, a to s obzirom da je Povjerenstvo već prije toga bilo obavilo uviđaj i donijelo zaključak o opravdanosti kupnje i svjedoka Luke Bebića, niti ovom sudu nisu prihvatljivi jer se njima očito željelo pogodovati interesima optuženika Ive Sanadera.

Nadalje, sve ove okolnosti ukazuju i da sud prvog stupnja pravilno nije prihvatio kao vjerodostojan iskaz svjedokinje Gordane Colnar da je optuženik Ivo Sanader na sastanku u Vladi, koji se prema njenom iskazu (list 5168.) i iskazu svjedokinje Vesne Dejanović (list 5169.) održao u rujnu 2006., zabranio kupnju spornih nekretnina, jer je Uprava Hrvatskih šuma od te namjere već prethodno bila odustala u srpnju te godine.

Kraj tog stanja stvari, pitanje pisma kojeg je Gordana Colnar poslala optuženiku Ivi Sanaderu i u kojem je navodno isticala prigovore u vezi kupnje 'Planinske', čije postojanje nije potvrđeno pribavom podataka od Sindikata šumarstva Hrvatskih šuma za period od ožujka 2006. do siječnja 2008., nema taj značaj kako to smatra optuženik Ivo Sanader.

Naime, iako je pravilan zaključak suda prvog stupnja da iskaz svjedokinje Gordane Colnar nije prihvatljiv jer nije potvrđen materijalnom dokumentacijom, a ne koincidira niti s iskazima svjedoka Darka Beuka i Božidara Longina u pogledu odustajanja Hrvatskih šuma od planirane kupnje, sve da je ona upućivala optuženiku Ivi Sanaderu pritužbe u vezi sporne kupnje 'Planinske' i da joj je na sastanku u rujnu on i rekao da od te kupnje nema ništa, time se uopće ne dovodi u pitanje ispravan zaključak suda prvog stupnja da se već u srpnju na nivou Uprave Hrvatskih šuma odustalo od kupnje, pa bi takvo naknadno protivljenje optuženika Ive Sanadera u rujnu 2006. na sastanku u Vladi i u Karlovcu bilo samo prividno i stoga irelevantno.

(...)

Iako radnje opisane u ovoj alineji izreke pobijane presude u biti ne sadrže sva obilježja kaznenog djela za koje su optuženici Ivo Sanader i Stjepan Fiolić proglašeni krivima, već je ono opisano u alineji 2. izreke pobijane presude, ta utvrđenja koja se odnose na pokušaj prodaje 'Planinske' 2006. su važna zbog ocjene obrana optuženika Stjepana Fiolića i Ive Sanadera te iskaza svjedoka Petra Čobankovića i što je indikativno jer je *modus operandi* u oba slučaja gotovo identičan (nema izravne prodaje s predavatelja na kupca, već je posrednik banka).

U odnosu na utvrđenja suda prvog stupnja iz alineje 2. izreke pobijane presude optuženik Ivo Sanader u žalbi u točki 8. iznosi prigovore vjerodostojnosti iskaza optuženika Stjepana Fiolića, a u točki 10. na opširan način ponavlja tvrdnje iznijete u obrani da ga optuženik Stjepan Fiolić neistinito tereti jer je postigao 'neformalni' dogovor s državnim odvjetništvom. Kao argumentacija te teze u žalbi se ističe da je optuženik Stjepan Fiolić pušten iz istražnog zavora već nakon osam dana, da nije provjeren nesrazmjer između vrijednosti njegove imovine i zakonitih prihoda,

da nitko od članova njegove uže obitelji nije procesuiran iako su bili odgovorne osobe u trgovačkim društvima koja su involvirana u ovom postupku te su bili potpisnici ugovora u vezi predmetne inkriminacije (Katica Fiolić). Posebno se u žalbi ističe okolnost da optuženik Stjepan Fiolić u svojim prvim iskazima koje je dao prije 25. travnja i od 27. travnja 2012. nije navodio da je novac od prodaje spornih nekretnina dao Ivi Sanaderu, već da ga je iskoristio za financiranje dovršenja kuće svog sina, a da je tek u iskazu od 15. lipnja 2012. naveo da mu je novac u iznosu navedenom u izreci, sukladno prethodnom dogovoru, dao negdje u svibnju 2009. Ističe se da optuženik Stjepan Fiolić nije dao prihvatljivo obrazloženje zašto je iskaze u pogledu novca mijenjao, već je i u odnosu na te okolnosti bio nedosljedan i proturječan. Žalba optuženika Ive Sanadera ukazuje da iz iskaza svjedoka Sebastijana Vukušića proizlazi da je Stjepan Fiolić govorio da je dobiveni novac od prodaje utrošio za izgradnju kuće svoga sina te da u pobijanoj presudi iz nereproducirane obrane optuženika Mladena Mlinarevića proizlazi da mu je Stjepan Fiolić tijekom ovog kaznenog postupka rekao da nikakav novac nije dao Ivi Sanaderu. U pogledu dijela iskaza optuženika Stjepana Fiolića koji se odnosi na opis predaje novca u kartonskoj kutiji ističe da je svjedok Davor Blažević naveo da nije moguć ulazak u zaštićen objekt, u kuću štucene osobe Ive Sanadera bez pregleda, da iz knjige primopredaje službe Ravnateljstva MUP-a nije registriran Fiolićev posjet, da iz lista obavljenih razgovora njega i Fiolića i Evidencije nazočnosti članova obitelji i posluge ne proizlazi zaključak prvostupanjskog suda da je Stjepan Fiolić bio u njegovoj kući 25. travnja 2009., niti da je predaja novca bila 18. svibnja 2009.

U pogledu tvrdnje optuženika Stjepana Fiolića da je novac koji mu je dao kao proviziju za prodaju 'Planinske' njegov privatni novac koji potječe od prodaje udjela Farme Vukovina 2006. i Farme Jelas koji je dobio od 2007. do 2009., optuženik Ivo Sanader ističe da je i u tom dijelu iskaz Stjepana Fiolića neuvjerljiv s obzirom na to da je u to vrijeme Stjepan Fiolić bio 'dužan na sve strane' i nije mogao toliko dugo tako velike iznose držati u sefu, a da nije sporno, kada je Stjepan Fiolić dobio novac od prodaje spornih nekretnina, da je istoga dana gotovo sav novac utrošio na vraćanje starih dugova.

Za iskaz optuženika Petra Čobankovića navodi da je neistinit jer je to posljedica sporazuma postignutog između USKOK-a i Petra Čobankovića kojim je ovaj, iako glavni počinitelj inkriminiranih radnji, osuđen na nezabilježenu nisku zatvorsku kaznu koja je zamijenjena radom za opće dobro. Tvrdnja optuženika Ive Sanadera da je Petar Čobanković trebao imati status glavnog počinitelja u ovom kaznenom predmetu i ključnu ulogu se dokazuje nizom aktivnosti Petra Čobankovića koje je ovaj imao u dogovaranju i provođenju sporne kupoprodaje, počam od potpisivanja pisma namjere TD Hypo Leasing Kroatien d.o.o., zatim obraćanja Središnjem uredu za upravljanje državnom imovinom i Ministarstvu financija u vezi dobivanja odgovarajućih odobrenja, upućivanja prijedloga Vladi Republike Hrvatske za donošenja odluke o kupnji putem ugovora o financijskom leasingu na temelju članka 10. Zakona o ..., a kada je Petar Čobanković postao ministar poljoprivrede i kada optuženik Ivo Sanader više nije bio predsjednik Vlade i nije imao nikakav utjecaj, preuzeo je u ime novog ministarstva obvezu otplate kredita, iako je svakodobno mogao jednostavno odustati od ugovora uz neplaćanje tri mjesečne rate leasinga. Također se ističe da svjedok Petar Čobanković ne govori istinu kada tvrdi da je optuženik Ivo Sanader naložio Jagodi Premužić, tajnici Vlade, da predmet sporne kupnje nekretnina stavi na dnevni red Užeg kabineta Vlade kao dopunsku točku, a što da je opovrgla sama Jagoda Premužić, napominjući i da takvu tvrdnju nisu potvrdili potpredsjednici Vlade i ministri ispitani u ovom kaznenom postupku, jer su svi odreda izjavili da na njih nitko nije vršio nikakve pritiske kako da glasuju.

Osporavajući na navedeni način iskaze optuženika Stjepana Fiolića i svjedoka Petra Čobankovića žalitelj Ivo Sanader izriječno navodi da su njih dvojica bili prijatelji te su neposredno komunicirali i dogovarali kako postupati u vezi sporne kupoprodaje u dužem vremenskom razdoblju od 2006. do 2009., a na samom kraju žalbe (točka

13.) u kojem ukazuje na političku pozadinu ovog kaznenog postupka optuženik Ivo Sanader ističe da su optuženik Stjepan Fiolić i svjedok Petar Čobankovića tijekom Čobankovićevih mandata znatno uvećali svoju imovinu, a što se nije išlo provjeravati, iako bi se to moglo povezivati s predmetnim kaznenim djelom. Time ukazuje na njihovo dogovorno postupanje u počinjenju predmetnih inkriminacija, pri čemu se njega, po inače uhodanom obrascu u dogovoru s USKOK-om, lažno tereti.

Međutim, unatoč svim naprijed navedenim brojnim činjeničnim prigovorima kojima se nastoji dovesti u pitanje vjerodostojnost iskaza Stjepana Fiolića i Petra Čobankovića, kao i činjenici da su oni zbog priznanja osuđeni na blage kaznene sankcije, sve te okolnosti nisu kod ovog drugostupanjskog suda izazvale sumnju u istinitost njihovih iskaza.

Naime, već je na prvi pogled krajnje neuvjerljiva tvrdnja optuženika Ive Sanadera da su se Petar Čobanković i Stjepan Fiolić sami, bez njegova znanja, dogovarali kako će Fiolićeve sporne nekretnine, kojih se on svakako nastojao riješiti, najprije, prodati Hrvatskim šumama tijekom 2006., a nakon što se taj projekt nije uspio realizirati, tijekom 2008.-2009. Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, jer se radi o posve neživotnoj i neodrživoj tezi. Optuženik Stjepan Fiolić i svjedok Petar Čobanković su, prema vlastitom iskazivanju, u kritično vrijeme bili i u prijateljskim odnosima sa predsjednikom Vlade Republike Hrvatske Ivom Sanaderom, kojem su bili krajnje lojalni jer nije sporno da su na svoje političke pozicije i funkcije i došli zahvaljujući utjecaju optuženika Ive Sanadera kao premijera i predsjednika HDZ-a. U tom smislu svjedok Petar Čobanković uvjerljivo opisuje u svojim iskazima kako je teško primio Sanaderove kritike Darka Beuka, kao i Sanaderovu reakciju kada je ovaj čuo da Hrvatske šume ne kupuju 'Planinsku', a optuženik Stjepan Fiolić vrlo životno opisuje zašto nije tijekom istrage želio teretiti Ivu Sanadera zbog prijateljstva te zbog toga jer je inače bio poslušan i jer je Ivu Sanadera cijenio kao političkog lidera. U kojoj je mjeri optuženik Ivo Sanader imao povjerenja u optuženika Stjepana Fiolića, ukazuje i okolnost, pravilno utvrđena po prvostupanjskom sudu, da mu je Ivo Sanader povjerio na čuvanje vrlo vrijednu zbirku umjetničkih slika i drugih vrijednih osobnih stvari.

Kada se sve ovo ima u vidu, kao i nesporna činjenica, koju i sam optuženik Ivo Sanader u obrani ističe, da je tijekom svoja (nepuna) dva mandata imao značajnih uspjeha na gospodarskom, unutarnjepolitičkom i vanjskopolitičkom planu, zbog čega je nedvojbeno i uživao autoritet u stranci HDZ i Vladi, tada se doista potpuno neuvjerljivom ukazuje tvrdnja o 'zakulisnom' dogovoru Petra Čobankovića i Stjepana Fiolića da se 'Planinska' bez njegovog znanja proda državnoj tvrtki, odnosno ministarstvu. U pitanju su transakcije vrlo velike vrijednosti (ugovor o leasingu sa svim sporednim troškovima je zaključen na više od 11,5 milijuna EUR-a), tako da je isključeno da tako vrijedan projekt, a u čiju bi realizaciju moralo biti uključeno više ministarstava, mogao proći nezamijećen i bez znanja prvog čovjeka Vlade. Posebice kada se radi o takvoj transakciji koja zbog same činjenice da je prodavatelj (u biti) saborski zastupnik i član HDZ-a Stjepan Fiolić, a kupac Vlada koju je formirala ta stranka, što može imati negativne političke konotacije i izazvati za Vladu i stranku štetne političke posljedice, a što Petar Čobanković i Stjepan Fiolić jako dobro znaju.

Kao što je prije navedeno, nije sporno da se postupak prodaje predmetnih nekretnina bio pokrenuo 2006., kada je već bio u visokoj fazi realizacije (izrađeni nacrti ugovora s bankom i uplaćeni depoziti) te da je do konačne realizacije trajao vrlo dugo, u biti sve do svibnja 2009., tijekom kojeg vremena su izvršene procjene, vodili su se pregovori u koje su osim ministra Petra Čobankovića i prodavatelja Stjepana Fiolića sudjelovali i drugi uposlenici resornog ministarstva (Luka Živanović i Tomislav Čičko), tražena su odgovarajuća odobrenja od Ministarstva financija i Ministarstva gospodarstva te je upućen službeni prijedlog Vladi od strane Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva da odobri kupnju, odnosno zaduženje na teret državnog proračuna. Sve te brojne radnje i aktivnosti koje su poduzimane tijekom navedenih duljih vremenskih perioda isključuju mogućnost da su Stjepan

Fiolić i Petar Čobanković mogli sve to uraditi netransparentno, 'potajnice', bez znanja optuženika Ive Sanadera, kao čelne osobe koja se treba brinuti za zakonit rad Vlade i paziti na politički ugled Vlade i stranke na čijem se čelu nalazi.

Uz sve navedeno, na potpunu neuvjerljivost ovakve obrane optuženika Ive Sanadera ukazuje i to što ona implicira tezu da su Petar Čobanković i Stjepan Fiolić, u cilju realizacije ovog plana, uz pomoć Jadranke Kosor, tada zamjenice predsjednika Vlade Republike Hrvatske, bez njegova znanja, dobili odobrenje Vlade za zaduženje na teret proračuna, na način da je ta sporna točka nakon dogovora Petra Čobankovića i Jadranke Kosor kao dopunska uvrštena na dnevni red zatvorenog dijela 76. sjednice Vlade na kojoj on nije bio, već je odluku potpisala njegova zamjenica, a za što je saznao kasnije kada je Vlada već dala odobrenje.

Optuženik Ivo Sanader, kroz ovakvu obranu konstruira tezu da se i njegova zamjenica Jadranka Kosor uključila u dogovor Petra Čobankovića i Stjepana Fiolića da se kroz projekt 'Planinske' bez njegovog znanja Republici Hrvatskoj nanese velika šteta (prethodno se pribavila procjena sa neobjektivnim i znatno višim cijenama od tržišnih) i obavi ova kriminalna transakcija. Međutim, ta je teza vrlo nelogična jer je sam optuženik Ivo Sanader u svojoj obrani naveo da je dajući ostavku 6. srpnja 2009. za svoju nasljednicu i na stranačkim i na državnim funkcijama odredio Jadranku Kosor jer joj je u potpunosti vjerovao, iz čega proizlazi da mu je i ona u vrijeme održavanja sjednice Vlade 2. travnja 2009. bila u potpunosti odana, kao i Stjepan Fiolić i Petar Čobanković. Stoga je i ovom drugostupanjskom sudu takva obrana optuženika Ive Sanadera potpuno neprihvatljiva.

Nadalje, obrana optuženika Ive Sanadera nije potvrđena niti u dijelovima koji se ne odnose na odlučne činjenice, već na indikativne okolnosti koje na posredan način upućuju na postojanje pravno relevantnih činjenica.

Naime, optuženik Ivo Sanader u pogledu davanja slika i drugih vrijednih stvari na čuvanje Stjepanu Fioliću tvrdi da je to učinio zbog renoviranja stana, ali ne objašnjava zašto putem svjedoka Vjekoslava Mikuljana i slike iz Moderne galerije odnosi Stjepanu Fioliću, jer za davanje tih slika takvo obrazloženje očito ne vrijedi.

Nadalje, u osporavanju navoda Stjepana Fiolića da mu je u svibnju 2009. nosio novce, optuženik Ivo Sanader navodi da Stjepan Fiolić nije mogao ući kod njega bez evidencije i pregleda od strane službe osiguranja, pozivajući se na iskaz svjedoka Davora Blaževića koji, međutim, samo na uopćen način govori o pravilima službe osiguranja i kako bi policija koja je osiguravala kuću u Kozarčevoj trebala postupati te evidentirati posjetitelje, ali iz pribave konkretne službene dokumentacije MUP-a je utvrđeno da nikakva evidencija posjetitelja nije vođena. Stoga argumentacija optuženika Ive Sanadera da Stjepan Fiolić nije mogao ući bez kontrole i evidencije nije potvrđena, već je potvrđena obrana Stjepana Fiolića da je u kuću Ive Sanadera mogao ući bez kontrole.

Nadalje, osporavajući utvrđenje da je predmet 'Planinska' bio uvršten kao dopunska točka na sjednicu Vlade, optuženik Ivo Sanader se poziva na službeni dnevni red na kojem te točke nema, te na iskaze svjedokinje Jagode Premužić, tajnice Vlade i iskaze ministara koji su nazočili sjednici.

Međutim, suprotno ovim žalbenim tvrdnjama, svjedokinja Jagoda Premužić, u odnosu na čiji iskaz optuženik Ivo Sanader ne iznosi niti jedan objektivno prihvatljiv prigovor, u biti jednako kao i svjedokinja Jadranka Kosor, navodi da je sporni predmet uvršten na dnevni red Vlade, nakon što je Premijer poslije obavljenog razgovora s Petrom Čobankovićem na Užem kabinetu Vlade odlučio da se taj slučaj uvrsti kao dopunska točka na zatvoreni dio sjednice Vlade. Ova je svjedokinja, jednako kao i Jadranka Kosor, ukazala da se niti jedna točka, pa niti kao dopunska, nije mogla uvrstiti na dnevni red bez znanja predsjednika Vlade.

Jednako tako, optuženik Ivo Sanader ne može na razborit i prihvatljiv način objasniti zašto je na tonskoj snimci zatvorenog dijela sjednice Jadranka Kosor pri obrazlaganju te točke dnevnog reda navela samo ukratko o čemu se radi, pozivajući se na prethodno obrazlaganje Premijera.

Prema tome, kada postoji uvjerljiv materijalni trag da se Jadranka Kosor pozvala na prethodno izlaganje optuženika Ive Sanadera u vezi sporne točke kupnje 'Planinske', o čemu su suglasno iskazivale i svjedokinje Jadranka Kosor i Jagoda Premužić, a optuženik Ivo Sanader to ne može na uvjerljiv način demantirati, padaju u vodu sve spekulacije ovog optuženika o nekakvom komplotu Jadranke Kosor, Stjepana Fiolića i Petra Čobankovića. Iz tih razloga, iskazi svjedoka na koje se poziva optuženik Ivo Sanader, bivših ministara koji se u biti važnih okolnosti ne sjećaju i uopćeno navode da na njih nitko nije vršio pritisak, zapravo nisu relevantni jer ne utječu na zaključak suda prvog stupnja da je optuženik spornu točku kupnje 'Planinske' obrazlagao članovima Vlade na Užem kabinetu.

Dok je sud prvog stupnja, s jedne strane potpuno pravilno obranu optuženika Ive Sanadera ocijenio nevjerodostojnom, s druge je strane s pravom prihvatio iskaze optuženika Stjepana Fiolića i svjedoka Petra Čobankovića, koji su u bitnim okolnostima sukladni i nisu niti u jednom dijelu nelogični i proturječni, a potvrđeni su čitavim nizom dokaza.

Obranu optuženika Stjepana Fiolića o motivima zašto je tek naknadno odlučio teretiti optuženika Ivu Sanadera, o porijeklu novca kojeg je nosio Ivi Sanaderu i okolnostima nošenja novca je na uvjerljiv način potvrdila svjedokinja Katica Fiolić, a okolnosti prodaje udjela Farme Vukovina za iznos od 8.800.000,00 kuna i Farme Jelas za iznos od 6.900.000,00 kuna, koji novac je sukcesivno u gotovini isplaćivan tijekom 2007., 2008. i 2009., su potvrđene i uvidom u odgovarajuću dokumentaciju koju je optuženik Stjepan Fiolić predao u spis te kroz provedeno financijsko-knjigovodstveno vještačenje. Svi ti dokazi potvrđuju obranu Stjepana Fiolića da je u sporno vrijeme imao dovoljno sredstava za isplatu provizije Ivi Sanaderu.

Optuženik Stjepan Fiolić je na uvjerljiv način opisao odnošenje novca u kuću optuženika Ive Sanadera detaljno navodeći na koji način se prethodno dogovarao telefonom u vezi vremena dolaska te je detaljno opisivao novčane iznose, buntove s novcem, kutiju u kojoj su novci bili spremljeni, kuću Ive Sanadera i detaljan izgled podruma u kojem je novce ostavio (u kojem prema obrani Ive Sanadera nikad nije bio). Određene okolnosti u tim opisima iz njegovog iskaza, koje se ne podudaraju s ispisima telefonskih razgovora njega i Ive Sanadera u pogledu vremena dogovaranja i vremena točnog sata dolaska te u pogledu opisa zvona na koje je zvonio na ulazu, nisu odlučne, jer upravo ta odstupanja u pogledu nekih manje važnih detalja ukazuju na životnost iskaza i da se ne radi o unaprijed 'naučenom' iskazu u dogovoru s USKOK-om u kojem bi se svi detalji precizno uklapali. Stoga nisu osnovani prigovori optuženika Ive Sanadera da je optuženik Stjepan Fiolić u vezi dobivenog novca mijenjao iskaze i stoga je neutemeljeno i pozivanje ovog optuženika na iskaz svjedoka Sebastijana Vukušića.

Nadalje, sud prvog stupnja je opravdano prihvatio kao istinit i iskaz svjedoka Petra Čobankovića, koji je u pogledu bitnih okolnosti u vezi spornih ugovora o prodaji 'Planinske' u sukladnosti ne samo s iskazom Stjepana Fiolića, već i sa iskazom svjedoka Luke Živanovića koji je kao tajnik ministarstva u vezi realizacije ugovora o leasingu kontaktirao nadležne institucije, a što je potvrđeno i čitanjem korespondencije u vezi toga, koju sud prvog stupnja u obrazloženju točno navodi (str. 179, 2. odlomak).

Nadalje, tvrdnje svjedoka Petra Čobankovića o koincidenciji vremena dobivanja odobrenja za zaduženje na teret proračuna od Ministarstva financija i stavljanja predmeta istog dana te točke na dnevni red 76. sjednice Vlade 2. travnja 2009. kao izvanredne točke i to nakon dogovora sa Ivom Sanaderom, potvrđuje dokumentacija na koju se prvostupajski sud u obrazloženju poziva, kao i iskazi svjedokinje Jadranke Kosor, Jagode Premužić i navedenog audio zapisa sa zatvorenog dijela sjednice.

Osim svih naprijed navedenih dokaza koji potvrđuju istinitost iskaza Stjepana Fiolića i Petra Čobankovića, na njihovu objektivnost ukazuju i okolnosti u vezi izrade procjene Inženjerskog biroa jer su se kroz dokazanu ulogu optuženika Mladena

Mlinarevića kao pomagača (o čemu slijedi obrazloženje u daljnjem dijelu ove odluke) potvrdile njihove tvrdnje o naručivanju Elaborata, a sve sukladno sugestiji optuženika Ive Sanadera.

Sve naprijed navedene brojne okolnosti i dokazi izvan bilo kakve sumnje ukazuju na promašenost tvrdnje optuženika Ive Sanadera da osim kompromitiranih iskaza Stjepana Fiolića i Petra Čobankovića nema nikakvih dokaza koji bi ga teretili kao počinitelja ovog kaznenog djela, jer svi navedeni personalni i materijalni dokazi, kada se međusobno dovedu u vezu, čine tako logičnu i životnu cjelinu koja izvan sumnje ukazuje da je optuženik Ivo Sanader počinio navedeno kazneno djelo upravo na način kako je to opisano u izreci pobijane presude. S druge je strane, kao što je to već detaljno obrazloženo, obrana ovog optuženika u suprotnosti je s izvedenim dokazima i uz to je nelogična i krajnje neuvjerljiva, a što je uz dokaze koji ga terete, također vrlo značajna premisa za izvođenje zaključaka o odlučnim činjenicama".

29. U odnosu na žalbene navode podnositelja Sanadera da su se protiv njega paralelno vodili drugi kazneni postupci te da se radi o političkom progону, u obrazloženju drugostupanjske presude je navedeno:

"Kraj takvog stanja stvari, kada su u ovom konkretnom kaznenom postupku sve odlučne činjenice koje terete optuženika Ivu Sanadera utvrđene s potpunom izvjesnošću i to ne samo na temelju, po njemu zainteresiranih, iskaza Stjepana Fiolića, Petra Čobankovića, Jadranke Kosor i Darka Beuka, već i drugih posve nezainteresiranih iskaza svjedoka (Božidar Longin, Jagoda Premužić) te niza materijalnih dokaza (procjene tržišne vrijednosti, fonogram sa sjednice Vlade, dokumentacija vezana uz sporne ugovore), žalbene tvrdnje optuženika Ive Sanadera (točka 13. obrazloženja žalbe) da ga ne tereti niti jedan konkretan dokaz i da se u odnosu na njega radi o političkom 'pogrom' (op. Ustavnog suda: progону) su potpuno promašene.

Naime, stavljanje u kontekst ovog kaznenog postupka s činjenicom da se protiv optuženika Ive Sanadera vode i drugi kazneni postupci je potpuno neosnovano jer ta okolnost nema baš nikakvog utjecaja na ishod ovog kaznenog postupka. Tijekom ovog dugotrajnog postupka (optužnica je podignuta 2012.) sva su sporna pitanja detaljno i svestrano raspravljena, uz pružanje mogućnosti svim optuženicima da kroz brojne prigovore i prijedloge ospore teze optužbe. Prema tome, okolnosti da je optuženik Ivo Sanader u vrijeme počinjenja bio na visokoj političkoj funkciji i da se protiv njega vodi više kaznenih postupaka, nisu u takvoj korelaciji kako se to sugerira u njegovoj žalbi, očito samo radi izbjegavanja kaznene odgovornosti, odnosno kako bi se dezavuirali određeni iskazi koji ga izravno terete (iskazi Petra Čobankovića, Stjepana Fiolića, Jadranke Kosor, Darka Beuka) pripisujući im političku konotaciju.

Opetovano isticanje primjera Petra Čobankovića, koji je na temelju presude koja je donesena na temelju sporazuma stranaka kažnjen blagom kaznenom sankcijom za sudjelovanje u počinjenju ovog kaznenog djela, ukazivanje na povoljniju poziciju optuženika Stjepana Fiolića u ovom kaznenom postupku, te iznošenjem tvrdnji koje se odnose na povećavanje imovine ovih osoba, nije uvjerilo niti ovaj drugostupanjski sud da se radi o kaznenom predmetu koji je konstruiran radi političkog obračuna s optuženikom Ivom Sanaderom. Nakon proteka toliko godina doista je promašeno braniti se 'teorijom zavjere' prema kojoj se protiv optuženika Ive Sanadera u svim kaznenim postupcima koji se protiv njega vode, zbog političkog obračuna, urotio toliko velik broj osoba, počam od političara, policije, tužitelja, sudaca, što je krajnje neživotno i samo je pokušaj skretanja pozornosti s područja prava, na 'trusno' polje politike. Stoga niti u ovom dijelu žalba optuženika Ive Sanadera nije osnovna."

30. U odnosu na žalbene prigovore podnositelja Mlinarevića da se iz radnji opisanih u izreci prvostupanjske presude ne vidi kojem od "glavnih" počinitelja (Petru Čobankoviću ili Ivi Sanaderu, ili obojici) on pomaže te da se iz izreke ne vidi na koji je način objektivno podupirao izvršenje navedenog kaznenog djela, u obrazloženju drugostupanjske presude je navedeno:

"Niti ovi prigovori optuženika Mladena Mlinarevića nisu osnovani jer je u izreci presude suda prvog stupnja jasno navedeno da je optuženik Stjepan Fiolić tijekom veljače 2009. upoznao optuženika Mladena Mlinarevića, naručujući od njega spornu procjenu, o svim bitnim okolnostima namjeravane prodaje i potrebi procjene po povišenoj cijeni i o tome da je s time suglasan optuženik Ivo Sanader, a što je optuženik Mladen Mlinarević prihvatio te je kao direktor TD Inženjerski biro d.d. angažirao sudskog vještaka Matu Bitangu koji je na njegov zahtjev izradio procjenu višu od tržišne sve kako bi optuženik Stjepan Fiolić i njegove pravne osobe navedene u izreci ostvarili protupravnu imovinsku korist.

Dakle, jasno se vidi da je optuženik Mladen Mlinarević na opisani način izradom procjene s višim cijenama od tržišnih doprinio ostvarenju predmetnog kaznenog djela jer je svojim sudjelovanjem pridonio počiniteljima da se djelo ostvari. On putem poticatelja Stjepana Fiolića pomaže počiniteljima Ivi Sanaderu i Petru Čobankoviću da se kazneno djelo iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11. ostvari, pri čemu je neodlučno što je radnja poticanja počinitelja od strane Stjepana Fiolića prethodila radnji pomaganja, jer predmetno kazneno djelo iz članka 291. KZ/11. u vrijeme poduzimanja pomagačkih radnji u veljači 2009. nije bilo dovršeno, tako da je počiniteljima, izvan bilo kakve dvojbe, olakšao da kazneno djelo izvrše.

Nadalje, suprotno tvrdnjama iznijetim u okviru činjeničnih prigovora da nije dokazana namjera optuženika da svojim radnjama pomaže ostvarenju kaznenog djela (str. 6.), optuženik Mladen Mlinarević pogrešno smatra da u izreci nisu navedene sve okolnosti koje se odnose na namjeru pomaganja (znanje i htijenje, odnosno pristajanje i svijest o protupravnosti), jer objektivne okolnosti navedene u izreci koje se na njega odnose, bez ikakve dvojbe, ukazuju na to da je on s namjerom drugima pomogao budući da je znao za sve bitne okolnosti kaznenog djela iz članka 291. KZ/11. te je pristao svojim doprinosom olakšati da se to djelo i ostvari. Stoga nije potrebno u izreci presude posebno isticati i sve elemente oblika krivnje (pomaganje je ionako vezano samo uz namjeru, članak 38. KZ/11.), odnosno isticati i postojanje svijesti o protupravnosti kod pomagača jer to proizlazi iz opisanih objektivnih okolnosti."

31. U odnosu na prigovore podnositelja Mlinarevića glede njegove uloge kao pomagača u počinjenju kaznenog djela za koje se tereti, u obrazloženju drugostupanjske presude je navedeno:

"Prije svega, sud prvog stupnja je u odnosu na dokazanost navoda optužbe u vezi ovog optuženika pravilno prihvatio iskaz svjedoka Mate Bitange koji je svojim iskazom potvrdio navode optuženika Stjepana Fiolića o tome da je ovaj tražio od optuženika Mladena Mlinarevića da predmetne nekretnine procjeni po znatno višoj cijeni od tržišne.

Naime, svjedok Mate Bitanga nije bio neposredno nazočan razgovoru optuženika Stjepana Fiolića i Mladena Mlinarevića, kojega u svom iskazu opisuje optuženik Stjepan Fiolić, kada je Mladenu Mlinareviću, prilikom očevida na predmetnim nekretninama, u jednom trenutku, dok su bili nasamo, a dok su Mate Bitanga i predstavnik Centra za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske bili na drugoj strani i razgledali nekretnine, rekao da tu nekretninu treba kupiti Petar Čobanković za potrebe Ministarstva regionalnog razvoja i da za to zna Ivo Sanader te da procjena bude oko 8.000.000,00 EUR-a.

Međutim, svjedok Mate Bitanga potvrđuje da se navedeni očevid obavio te je kategorički u više navrata ponovio, otklanjajući dosljedno prigovore Mladena Mlinarevića i Marka Bošnjaka da ne govori istinu, da je od njega Mladen Mlinarević tražio da procjena bude što viša i zbog toga je on izradio takvu procjenu, jer da od njega to nije bilo traženo, procjena ne bi bila takva.

Prema tome, iskaz optuženika Stjepana Fiolića, koji izravno tereti optuženika Mladena Mlinarevića kao pomagača u počinjenju predmetnog kaznenog djela, je na ovaj način potvrđen iskazom svjedoka Mate Bitange, koji je potvrdio da ga je Mladen Mlinarević tražio da procjena bude što viša i da je Mladen Mlinarević bio zadovoljan s procjenom kada mu je prije predaje elaborata u prijepis rekao o kojoj se procijenjenoj vrijednosti radi.

Svjedok Mate Bitanga na ove bitne okolnosti utjecaja Mladena Mlinarevića na njega iskazuje dosljedno i uvjerljivo, pa kada se ima u vidu da je taj iskaz sukladan s obranom Stjepana Fiolića i činjenicom da je procjena Mate Bitange od preko 8.000.000,00 EUR-a doista izrazito viša od procjene koju je izradio IGH, a koju je sud prvog stupnja prihvatio kao objektivnu, tada se iskaz ovoga svjedoka doista ukazuje vjerodostojnim.

Nadalje, da su istinite tvrdnje ovog svjedoka proizlazi i iz činjenice, pravilno utvrđene po sudu prvog stupnja, da optuženik Mladen Mlinarević nije na prihvatljiv i uvjerljiv način objasnio postojanje dviju verzija Elaborata koje je izradio procjenitelj Mate Bitanga, jedna koju je u spis predao svjedok Mate Bitanga i koja odgovara verziji koja je u elektronskom obliku sačuvana u društvu Inženjerski biro d.d. s naslovnicom 'Elaborat o procjeni vrijednosti nekretnina u Planinskoj ulici 2a i 2b, Zagreb' i sporna verzija koja je pronađena u Mesnicama Fiolić s naslovom 'Elaborat o procjeni vrijednosti nekretnina u Planinskoj ulici 2a i 2b, Zagreb za Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva'.

Naime, vještačenjem načina ispisane obje verzije Elaborata je utvrđeno da su obje nedvojbeno sačinjene na istim pisačima te je sud prvog stupnja, na temelju te okolnosti i činjenice da su obje verzije potpisane od svih članova tima koji je bio uključen u procjenu, optuženika Mladena Mlinarevića, Mate Bitange i Marka Bošnjaka, i ovjerene pečatom društva Inženjerski biro d.d., utvrdio da su obje verzije izrađene u navedenom društvu uz znanje optuženika Mladena Mlinarevića koji ih je nesporno i potpisao. Dok Petar Čobanković i Stjepan Fiolić uvjerljivo objašnjavaju zašto Elaborat koji je imao naslovnicu na kojoj se navodi Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva kao naručitelj procjene nije bio prihvatljiv, sve kako bi se izbjegla bilo kakva povezanost tog ministarstva kao budućeg kupca s unaprijed naručenom i nerealnom procjenom, optuženik Mladen Mlinarević, neodređeno otklanja postojanje dva Elaborata sugerirajući da su u izradu sporne verzije mogle biti uključene sve osobe koje su na bilo koji način dolazile u kontakt s Elaboratom (Marko Bošnjak, Stjepan Fiolić). Stoga sud prvog stupnja takvu neuvjerljivu obranu Mladena Mlinarevića s pravom nije prihvatio jer on ne može objasniti kako je obje verzije Elaborata potpisao i pečatio, iako to nitko drugi osim njega nije mogao uraditi, a kako to proizlazi iz iskaza svjedokinje Verice Roher.

Dakle, utvrđenu okolnost da je optuženik Mladen Mlinarević znao za koga se Elaborat radi jer je znao za obje verzije procjene, sud prvog stupnja povezuje s iskazima Petra Čobankovića, Stjepana Fiolića i Mate Bitange i ispravno zaključuje da je Stjepan Fiolić od Mladena Mlinarevića zatražio procjenu na iznos od oko 8.000.000,00 EUR-a, da je Mladen Mlinarević od procjenitelja Mate Bitange tražio da takvu procjenu i sačini, da prva verzija na kojoj je bilo navedeno ime Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva nije bila prihvatljiva Petru Čobankoviću te je putem Stjepana Fiolića zatražena izrada nove procjene bez navođenja ministarstva koju je ponovno potpisao i pečatom ovjerio Mladen Mlinarević. On, dakle, nedvojbeno kroz kontakte sa Stjepanom Fiolićem zna čemu procjena služi, odnosno koja joj je prava svrha i stoga s pravom sud prvog stupnja

nije prihvatio neuvjerljivu obranu optuženika Mladena Mlinarevića da je sporna verzija Elaborata konstrukcija kako bi se njega neistinito teretilo.

I on, gotovo jednako kao i optuženik Ivo Sanader, koji osporava iskaze Stjepana Fiolića i Petra Čobankovića, tvrdi da su njihovi iskazi i iskaz svjedoka Mate Bitange, neistiniti jer ga lažno terete osobe koje zbog svojih probitaka u ovom kaznenom postupku žele izboriti određene pogodnosti. Međutim, takvi neuvjerljivi prigovori ne mogu osporiti činjenicu da su svi ovi iskazi Stjepana Fiolića, Petra Čobankovića i Mate Bitange, u toj mjeri podudarni i životno uvjerljivi te potkrijepljeni materijalnim dokazima, da teza obrane o njihovim lažnim iskazima naprosto nije prihvatljiva.

Iz ovakve obrane optuženika Mladena Mlinarevića bi proizlazilo da optuženik Stjepan Fiolić nije od njega tražio da procjena predmetnih nekretnina bude što viša, on Mati Bitangi nije ništa u tom pravcu sugerirao, već je ovaj samoinicijativno, potpuno lege artis, izradio tako visoku procjenu, koju je potom on ovjerio i potpisao i to dvije različite verzije, a da uopće nije gledao o kojim se vrijednostima radi. Stjepan Fiolić, Petar Čobanković i Mate Bitanga ga terete kako bi za sebe izborili što bolje pozicije u ovom kaznenom postupku, i to Stjepan Fiolić i Petar Čobanković jer su sami involvirani kao sudionici u ovom kaznenom djelu, a Mate Bitanga jer je procesnim manipulacijama zastupnika optužbe (jedno je vrijeme i on imao status osumnjičenika) doveden u situaciju da se brani od optužbe kako je izradio nezakonitu procjenu te je stoga i on odlučio neistinito teretiti Mladena Mlinarevića.

Međutim, evidentno je da je u pitanju konstrukcija, a ne uvjerljiva obrana, dok su s druge strane iskazi Stjepana Fiolića, Petra Čobankovića i Mate Bitange sukladni u bitnim okolnostima i korespondiraju i s navedenim materijalnim dokazima te s činjenicom da je sporna procjena sačinjena po društvu Inženjerski biro d.d. izrađena neobjektivno i da je izrazito precijenila vrijednost predmetnih nekretnina.

Upravo ta objektivna okolnost, izrazita precijenjena vrijednost spornih nekretnina od strane Inženjerskog biroa d.d., je bitna jer potvrđuje iskaze Stjepana Fiolića, Petra Čobankovića i Mate Bitange, a demantira obranu Mladena Mlinarevića da se radi o dogovoru ovih osoba s tužiteljem.

Iz naprijed navedenih razloga nisu osnovani navodi žalbe optuženika Mladena Mlinarevića kojima se nastoji dovesti u pitanje objektivnost iskaza svjedoka Mate Bitange u vezi pitanja o utjecaju hipoteke na procjenu te na postojanje svježeg zemljišnoknjižnog izvotka.

Naime, iako su osnovani navodi ovog žalitelja da svjedok Mate Bitanga u ovom dijelu iskaza na neuvjerljiv način pokušava, unatoč iskrenom priznanju da je izradio previsoku procjenu na zahtjev optuženika Mladena Mlinarevića, opravdati svoje postupanje kod izrade Elaborata, te okolnosti niti u najmanjoj mjeri ne utječu na uvjerljivost iskaza ovog svjedoka u njegovom preostalom dijelu u kojem na bitne okolnosti iskazuje sukladno Stjepanu Fioliću i Petru Čobankoviću i koji korespondira s materijalnim dokazima navedenim u prethodnom dijelu obrazloženja.

Dakle, iako niti ovom sudu drugog stupnja nije uvjerljivo obrazloženje svjedoka Mate Bitange da je na neki način bio obmanut zbog toga jer pri procjeni nije imao svježije podatke o hipoteci i teretima koji su bili uknjiženi na predmetnim nekretninama, budući da i ovaj sud prihvaća da je doista pitanje postojanja hipoteke za procjenu neodlučno, kao što su i prihvatljive tvrdnje žalitelja Mladena Mlinarevića da dokazi izvedeni na okolnost postojanja svježih zemljišnoknjižnih izvataka prije procjene doista ukazuju da je procjenitelj Mate Bitanga imao na raspolaganju svježije podatke o predmetnim nekretninama, sve te okolnosti ne utječu na ocjenu suda prvog stupnja o vjerodostojnosti iskaza ovog svjedoka u odnosu na odlučne okolnosti traženja optuženika Mladena Mlinarevića da procjena bude što viša.

Nadalje, suprotno tvrdnjama optuženika Mladena Mlinarevića, sud prvog stupnja je na temelju prvenstveno iskaza Stjepana Fiolića, potvrđenog iskazima Petra Čobankovića, Mate Bitange i navedenim materijalnim dokazima, utvrdio da je optuženik Mladen Mlinarević bio upoznat sa razlozima zbog kojih od njega Stjepan

Fiolić traži procjenu, da je znao da su u sve uključeni Petar Čobanković i Ivo Sanader, da procjena treba biti na iznos od oko 8.000.000,00 EUR-a i da mu je Stjepan Fiolić rekao da je te nekretnine platio 6.000.000,00 EUR-a, iz čega slijedi da je optuženik Mladen Mlinarević bio svjestan da svojim radnjama doprinosi da službene osobe Petar Čobanković i Ivo Sanader zlouporabe svoje službene položaje, znao da će se spornom prodajom Republici Hrvatskoj prouzročiti znatna šteta i znao da će time drugima biti ostvarena znatna protupravna imovinska korist. Pri takvom stanju stvari, kada zna za sva bitna obilježja kaznenog djela u kojem sudjeluje kao pomagač, pitanje tko će na kraju steći imovinsku korist, nije odlučno pitanje i te okolnosti ne moraju biti obuhvaćene njegovom pomagačkom namjerom. Prema tome, sve odlučne činjenice koje se odnose na pitanja subjektivnih i objektivnih elementa kaznenog djela za koje je proglašen krivim optuženik Mladen Mlinarević sud prvog stupnja je pravilno utvrdio.

Neosnovano optuženik Mladen Mlinarević osporava utvrđenje suda prvog stupnja da je Elaborat koji je izrađen u društvu Inženjerski biro d.d. poslužio počiniteljima u izvršenju predmetnog kaznenog djela zlouporabe tvrdeći da ta procjena nije imala suštinsko značenje jer da nije bila u spisu Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, niti u spisu Vlade, nije poslužila pri spornoj kupnji jer je prije izrade Elaborata u kolovozu 2008. u uredu Petra Čobankovića sve ionako bilo dogovoreno, a što da proizlazi iz iskaza optuženika Stjepana Fiolića te svjedoka Petra Čobankovića i predstavnika kreditora Hypo Leasing Kroatien d.o.o., Tomislava Topića.

Međutim, sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da je predmetni Elaborat bio temelj za zaključenje i kupoprodajnih ugovora od 3. ožujka 2009. i 1. travnja 2009. između Mesnice Fiolić i Centra za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske d.o.o. s društvom Hypo Leasing Kroatien d.o.o. s druge strane i slijedom toga i spornog ugovora o financijskom leasingu između Hypo Leasing Kroatien d.o.o. i Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, pravilno ukazujući da su svjedoci Tomislav Topić, Goran Milašinović i Josip Delaš u svojim iskazima naveli da se predmetni posao prodaje nekretnine ne bi bez Elaborata realizirao po spornoj cijeni. Isti zaključak proizlazi i iz dokumentacije društva Hypo Leasing Kroatien d.o.o. u kojoj se analizira isplativost sklapanja tog pravnog posla pozivom na spornu procjenu (list 365).

Sud prvog stupnja je u odnosu na ovaj prigovor optuženika Mladena Mlinarevića o objektivnoj nepodobnosti Elaborata da posluži kao sredstvo kojim se pomaže u ostvarenju predmetnog kaznenog djela u obrazloženju pobijane presude iznio jasne i logične razloge koje u cijelosti kao ispravne prihvaća ovaj drugostupanjski sud i kojima nema što bitno za dodati, te se žalitelj zbog nepotrebnog ponavljanja na njih upućuje (str. 175.-176.).

Iz svih naprijed navedenih razloga je sud prvog stupnja pravilno utvrdio da je postojao plan prodaje predmetnih nekretnina u kojem su sudjelovali optuženik Stjepan Fiolić kao poticatelj te optuženik Ivo Sanader kao predsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar u Vladi Petar Čobanković kao počinitelji predmetnog kaznenog djela, a optuženik Mladen Mlinarević je sudjelovao kao pomagač."

32. Uvidom u prvostupanjski spis utvrđeno je da je protiv podnositelja Sanadera rješenjem Vrhovnog suda broj: II Kž 124/2019-4 od 4. travnja 2019. određen istražni zatvor na temelju članka 486. stavka 2. ZKP-a:152/08-70/17 iz zakonske osnove iz članka 123. stavka 2. ZKP-a:152/08-70/17 radi izdržavanja kazne zatvora zbog kaznenog djela koje je stavljeno na teret osporenim presudama, te da je uhićen i doveden u istražni zatvor Zatvora u Zagrebu.

32.1. Rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj: 3 Ik I-707/19-3 od 17. lipnja 2019. podnositelj Sanader je na temelju osporenih presuda upućen na izdržavanje

kazne zatvora u trajanju od šest (6) godina u Centar za dijagnostiku u Zagrebu a u izrečenu kaznu uračunava se vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 4. travnja 2019. pa nadalje.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

A) PRIGOVORI PODNOSITELJA SANADERA

33. Podnositelj Sanader u ustavnoj tužbi prigovara povredama članaka 3., 4., 14., 16. stavka 2., 18., 22., 28., 29. stavci 1. i 4., 35. i 48. stavka 1. Ustava te članaka 5., 6., 8. i 13. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

33.1. Prigovori iz ustavnih tužbi podnositelja Sanadera mogu se sažeti u šest temeljnih skupina.

i) Ocjena dokaza, činjenična utvrđenja sudova te pravo na obrazložene sudske odluke

34. Ponavljajući žalbene prigovore podnositelj opširno prigovara ocjeni dokaza i činjeničnim utvrđenjima redovnih sudova na kojima su temeljili njegovu krivnju, smatrajući ih proizvoljnim, arbitrarnim i neobrazloženim.

34.1. Smatra da je drugookrivljeni Stjepan Fiolić postigao "neformalni" dogovor s USKOK-om i da je za terećenje podnositelja dobio neke pogodnosti jer je pušten iz istražnog zatvora nakon svega osam dana, da nije provjeren nerazmjer između vrijednosti njegove imovine i zakonitih prihoda, da nitko od članova njegove uže obitelji nije procesuiran iako su odgovorne osobe u trgovačkim društvima koja su involvirana u predmetnom postupku te su potpisnici ugovora u vezi predmetne inkriminacije.

34.2. Smatra da u kaznenom postupku nije poštovano načelo jednakosti procesnih oružja stranka jer je odbijen njegov dokazni prijedlog da se provede dopunsko vještačenje i pribave lokacijski uvjeti rada, a potvrda Grada Zagreba o dopuštenoj visokogradnji tijekom 2009. u skladu sa GUP-om, iako prihvaćena kao dokaz, nije spomenuta u prvostupanjskoj presudi. Takvim prigovorima podnositelj prigovara ocjeni dokaza i činjeničnim utvrđenjima redovnih sudova.

34.3. Ponavljajući žalbene navode podnositelj Sanader ističe i postupovnu povredu da se osuda temelji na iskazu svjedoka Čobankovića za koji smatra da je nezakoniti dokaz na kojem se nije smjela temeljiti sudska presuda. Smatra da se radi o "lažnom svjedoku", osobi koja je svoj status jednog od glavnih okrivljenika "priznanjem" počinjena kaznenog djela - s presudom za rad za opće dobro, u trgovini s USKOK-om pretvorila u status svjedoka koji je svjedočio u dogovoru s USKOK-om, na osnovi dogovorenih instrukcija o sadržaju iskaza, a za uzvrat je prethodno pogodovan u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega. Ove navode potkrepljuje bilješkama kojima se svjedok Čobanković služio prilikom davanja iskaza, uvidom u koje je utvrđeno da se pitanja optužbe u potpunosti podudaraju s tekstom bilješki, što upućuje da su pitanja i odgovori unaprijed pripremljeni te se radilo o dogovorenom postupanju USKOK-a i svjedoka.

ii) Povreda prava na obranu

35. Ponavljajući žalbene navode podnositelj ističe da se protiv njega paralelno vodilo više kaznenih postupaka. Kako se radi o složenim postupcima s opsežnim dokaznim materijalom, njegova obrana je u duljem razdoblju bila kontinuirano angažirana u svim tim postupcima bez prekida i po tri do četiri dana u tjednu sudjelovanjem na raspravama, pa nije imala dovoljno vremena ni kadrovskih potencijala posvetiti se obrani u svakom pojedinom predmetu. Posebno ističe da su mu zamrznuta sva financijska sredstva i imovina, kao i imovina njegove obitelji, slijedom čega, a zbog nedostatka materijalnih sredstava, nije bio u mogućnosti angažirati istražitelje, vještake te je čak i vrlo restriktivno mogao kopirati sudske spise, za razliku od optužbe koja je na raspolaganju imala neograničene financijske i logističke resurse. Posebno nejednak položaj u odnosu na optužbu podnositelj vidi u tome što su ga branila samo dva branitelja dok su svaki pojedini predmet protiv njega zastupali različiti zamjenici ravnatelja USKOK-a. Sudovi nisu spojili postupke, čime se pogodovalo USKOK-u a pozicija obrane otežala.

Takvim prigovorima, podnositelj zapravo prigovara da mu je povrijeđeno pravo na odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane, zajamčeno člankom 29. stavkom 2. alinejom 2. Ustava te člankom 6. Konvencije stavkom 3. točkom b) Konvencije.

iii) Povreda prava na osobnu slobodu

36. U ustavnoj tužbi podnositelj Sanader navodi da mu je "sukcesivnim pritvaranjem i neuračunavanjem niti jednog dana oduzete slobode u izrečenu kaznu zatvora" povrijeđeno pravo na osobnu slobodu iz članka 22. Ustava i članka 5. stavka 1. Konvencije te članka 16. stavka 2. Ustava. Pri tome se poziva na odluku Ustavnog suda broj: U-III-4259/2015 od 24. studenoga 2015. ("Narodne novine" broj 133/15.) kojom je usvojena njegova ustavna tužba i određen prestanak važenja rješenja kojim mu je bio je produljen istražni zatvor inavodi da je u ustavnoj tužbi u tom predmetu "polemizirao s pitanjem pravičnosti (ne)uračunavanja vremena provedenog u istražnom zatvoru u različitim kaznenim postupcima koji se paralelno i istovremeno vode protiv njega". Navodi druge kaznene postupke koji se paralelno vode protiv njega, pri tome detaljno za svaki predmet navodeći kada je uhićen i koliko je vremena proveo u istražnom zatvoru i na izdržavanju kazne. Zaključno ističe da je da mu je do sada bila oduzeta sloboda povodom postupaka koji se protiv njega vode, "u trajanju više od četiri godine".

iv) Povreda pretpostavke nedužnosti

37. Podnositelj prigovora da su tijekom "predistražnog, istražnog i raspravnog postupka" kontinuirano od strane raznih medija i visokih državnih dužnosnika brojnim napisima i izjavama kršena njegova prava na "presumpciju nevinosti", pozivajući se pri tome na relevantnu praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP). Smatra da je sadržaj dokumenata koji su objavljivani u tisku uvijek podupirao optužbu, a njega označavala kao osobu koja je počinila brojna kaznena djela. U ustavnoj tužbi navodi više izjava državnih dužnosnika i novinara. Ističe i da je protiv njega vođena "orkestrirana medijska kampanja povlaštenih medija, koje je državno odvjetništvo redovno snabdijevalo povjerljivim tajnim dokumentima, a za

uzvrat dobivalo nekritičku potporu za svoje postupanje, uz svakodnevno blaćenje podnositelja i njegove obitelji od naziva državnog veleizdajnika do navoda da njegova obitelj troši ukradeni novac, a i uz izvrgavanje napadima i ruglu svjedoka koji su mu na bilo koji način iskazivali u prilog". Ističe i da takva situacija traje niz godina, a mediji su svojim prezentiranjem konkretnog, ali i ostalih kaznenih predmeta koji se protiv njega vode, stvorili u javnosti dojam o nepostojanju bilo kakve sumnje u kaznenu odgovornost, da je neupitno kriv, a da je pravosuđu preostalo samo izricanje kazne.

v) Uvjeti lišenja slobode

38. U ustavnoj tužbi podnositelj stiče da mu se zdravstveno stanje tijekom trajanja kaznenih postupaka te tijekom "četiri boravka u zatvoru" ekstremno pogoršalo, da njegove zdravstvene probleme prate svi mediji, da je izložen nerazumijevanju sudaca na raspravama te podvrgnut medicinskim vještačenjima. Iznosi tvrdnje da su uvjeti u zatvoru, za njega kao osobu od šezdeset i šest godina i ozbiljno narušenog zdravlja, apsolutno neadekvatni te da dovode do daljnjeg pogoršanja bolesti. Navodi da se nalazi u ćeliji bez ikakve klimatizacije, pod limenim krovom što s obzirom na visoke ljetne temperature ugrožava ne samo zdravlje već i njegov život.

Takvim prigovorima podnositelj supstancijalno ukazuje na povredu ustavnih prava zajamčenih člancima 23. stavkom 1. i 25. stavkom 1. Ustava te člankom 3. Konvencije.

vi) Povreda prava vlasništva

39. Podnositelj u ustavnoj tužbi ističe da mu je povrijeđeno pravo vlasništva i to direktnim oduzimanjem odnosno "blokiranjem" imovine i da takvo nerazmjerno postupanje predstavlja direktno miješanje države u njegovo vlasništvo kroz dugi niz godina koje nije u skladu s načelom razmjernosti propisanim člankom 16. stavkom 2. Ustava, posebno s obzirom na činjenicu da su privremene mjere na snazi više od osam godina. Ističe da je do povrede prava vlasništva došlo i njegovoj obitelji kojoj je zbog postupaka protiv njega blokirana imovina bez ikakve argumentacije koja bi se mogla opravdati i to kroz jedno desetljeće, a s obzirom na dugotrajnost kaznenih postupka smatra da će ta mjera trajati još godinama.

vii) Ostali prigovori

40. Podnositelj u ustavnoj tužbi ističe i povredu najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske zajamčenih člankom 3. Ustava, načela diobe vlasti zajamčeno člankom 4. Ustava, načela jednakosti zajamčenog člankom 14. Ustava te prava na žalbu zajamčenog člankom 18. Ustava, kao i prava djelotvorno pravno sredstvo zajamčenog člankom 13. Konvencije. Ukazuje još i na povredu ustavnih prava zajamčenih člankom 35. Ustava i člankom 8. Konvencije navodeći da mu je ugrožen privatni i obiteljski život dugogodišnjim postupanjem "državnoodvjetničkog tijela" kao i kaznenih sudova te da su on i njegova obitelj podvrgnuti stalnom pritisku.

41. Zaključno podnositelj predlaže usvajanje ustavne tužbe i ukidanje osporenih odluka te vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, uz odgodu izvršenja osporenih presuda.

B) PRIGOVORI PODNOSITELJA MLINAREVIĆA

42. Podnositelj Mlinarević se u ustavnoj tužbi poziva na članak 29. stavak 1. Ustava te na članak 6. stavak 1. Konvencije.

42.1. Prigovori iz ustavne tužbe podnositelja Mlinarevića odnose se na ocjenu dokaza i činjenična utvrđenja te neobrazloženosti osporenih presuda.

43. Ponavljajući žalbene prigovore podnositelj Mlinarević opširno prigovara ocjeni dokaza i činjeničnim utvrđenjima redovnih sudova na kojima su temeljili njegovu krivnju, smatrajući ih proizvoljnim, arbitrarnim i neobrazloženim. Posebno smatra neobrazloženom drugostupanjsku presudu, ističući da je Vrhovni sud "odbio na razuman i ustavnopravno prihvatljiv način odgovoriti na njegove argumente".

43.1. U vezi nepravilno utvrđenih činjenica odnosno arbitrarnoj ocjeni dokaza upućuje na prigovore iz žalbe pa tako opetovano ističe da nema radnje izvršenja, pomagačkog *dolusa* te da nije poznato koja je vrijednost nekretnine u Planinskoj kao i da je procjena Inženjerskog biroa d.d. bila "napuhana".

44. Podnositelj Mlinarević u ustavnoj tužbi također tvrdi da mu je povrijeđeno pravo na nepristran sud. Ističe da je riječ o kaznenom postupku s jasno izraženom političkom dimenzijom zbog čega smatra da je "neobjektivnim pristupom sudova činjenicama bio sasvim očito nepravično tretiran upravo zbog cijele optužne konstrukcije koja uključuje Ivo Sanadera, a s kojim on nema nikakve veze, već je žrtva njegovog suoptuženičkog statusa u istom predmetu". Navodi da u konkretnom slučaju "očito zbog bremena političke dimenzije kaznenih postupaka u kojima je jedan od optuženih Ivo Sanader, dominira izrazita nesklonost redovnih sudova da se u svojim odlukama valjano suoče s ijednim od gore navedenih ključnih argumenata podnositelja."

Također, u ustavnoj tužbi, između ostalog, navodi:

"Štoviše, stječe se vrlo neugodni i za načelo povjerenja u dobar rad pravosuđa vrlo problematični dojam da redovni sudovi nisu bili u stanju slučaj podnositelja razmotriti izvan društvenog i političkog konteksta 'predmeta Sanader' te da je uskrata prava na pristup sudu podnositelju, u dimenziji prava na valjano obrazloženu (*adequately reasoned*) sudsku odluku, rezultat političke i društvene hipoteke koju 'Sanader' nosi sa sobom, a od koje se sudovi u prosudbi podnositeljevog slučaja nisu bili u stanju distancirati.

Ovo je u raskoraku s načelom vladavine prava jer čini očitim da sudovi u konkretnoj stvari nisu nastupali kao nezavisni arbitri slučaja, nego kao produžena ruka medijski artikulirane društvene volje za osuđujućim presudama te da su, metodom autocenzure, bili izraženo neskloni prihvatiti ijedan podnositeljev argument koji bi doveo u pitanje osuđujuću presudu kao medijski najpopularniju odluku (o medijskoj popularnosti te odluke najbolje svjedoči višednevni medijski bombardman u maniri 'reality showa' neprekidnim scenama Sanaderovog dovođenja u Remetinec, iako je sam čin vožnje prema Remetincu sa stajališta javnog interesa posve neodlučan).

Drugim riječima, prosudba podnositeljevog slučaja bila je nepopravljivo kontaminirana okolnošću da je u istom predmetu optužen Ivo Sanader, iako

podnositelj niti prema nespornim činjenicama konkretnog slučaja niti inače stoji u bilo kakvoj stvarnoj vezi s njim."

IV. MJERODAVNO PRAVO

45. Mjerodavne odredbe KZ-a:125/11-61/15 glase:

"Pomaganje
Članak 38.

Tko drugome s namjerom pomogne u počinjenju kaznenog djela, kaznit će se kao da ga je sam počinio, a može se i blaže kazniti."

"Zlouporaba položaja i ovlasti
Članak 291.

(1) Službena ili odgovorna osoba koja iskoristi svoj položaj ili ovlast, prekorači granice svoje ovlasti ili ne obavi dužnost pa time sebi ili drugoj osobi pribavi korist ili drugome prouzroči štetu, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena znatna šteta, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do dvanaest godina."

45.1. Mjerodavne odredbe ZKP-a:152/08-70/17 glase:

"Članak 560.

1) Oduzimanje imovinske koristi sud će izreći u osuđujućoj presudi odnosno presudi kojom se utvrđuje da je okrivljenik počinio protupravnu radnju koja je predmet optužbe.

(2) U presudi iz stavka 1. ovoga članka sud će navesti koje stvari ili prava predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom odnosno protupravnom radnjom te, ovisno o okolnostima, naznačiti njihovu novčanu protuvrijednost, utvrditi da su te stvari ili prava postale vlasništvo, odnosno imovina Republike Hrvatske, naložiti okrivljeniku i drugoj osobi na koju je imovinska korist prenesena, da Republici Hrvatskoj preda određene stvari odnosno na nju prenese određena prava, ako ona već nisu prešla na Republiku Hrvatsku, ili da isplati njihovu novčanu protuvrijednost u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, i odrediti da se u javnim upisnicima koje vode sudovi i druga tijela izvrši upis prava u korist Republike Hrvatske."

V. PRAKSA VRHOVNOG SUDA (zbrajanje lišenja slobode u paralelnim postupcima protiv iste osobe) u odnosu na podnositelja Sanadera

46. U rješenju broj: II Kž 343/2015-4 od 30. rujna 2015. Vrhovni sud bavio se pitanjem eventualnog zbrajanja lišenja slobode u paralelnim postupcima protiv iste osobe. Naveo je da to pravno pitanje nije riješeno zakonom, ali je riješeno praksom Vrhovnog suda. Mjerodavni dio obrazloženja tog rješenja glasi:

"Naime, činjenica je da je protiv optuženog I. S. u tijeku više paralelnih kaznenih postupaka, time da je, osim u ovom postupku, bio lišen slobode i u postupku pred Županijskim sudom u Zagrebu broj K-Us-26/11. Tako je u ovom kaznenom postupku (sada ožalbenom) optuženi I. S. uhićen na području Republike Austrije 10. prosinca 2010. te mu je određen ekstradicijski pritvor u kojem se nalazio do 18. srpnja 2011., kada je izručen Republici Hrvatskoj. Od navedenog se dana optuženik u ovom predmetu nalazio u istražnom zatvoru sve do 16. prosinca 2011., kada mu je nakon određivanja jamstva i polaganja jamčevine istražni zatvor ukinut.

Od toga dana pa do 20. studenoga 2012. optuženik se nalazio na slobodi, a od 20. studenoga 2012. ponovno je lišen slobode, ali sada u već spomenutom postupku broj K-Us-26/11. U tom mu je predmetu istražni zatvor tekao do 3. travnja 2014. kada je presuda kojom je osuđen na zatvorsku kaznu u trajanju od osam godina i šest mjeseci postala pravomoćna pa je od tog dana optuženik stekao svojstvo osuđenika, čime su prestali teći rokovi iz članka 133. ZKP/08. Optuženiku je u tom paralelnom postupku po ukidanju pravomoćne presude od strane Ustavnog suda Republike Hrvatske obustavljeno izvršenje kazne zatvora te se on od 4. kolovoza 2015. ponovno nalazi u istražnom zatvoru u ovom predmetu, a koji mu je, kao što je već navedeno, određen po osnovi iz članka 123. stavka 2. ZKP/08. Stoga je u ova dva paralelna postupka optuženiku oduzeta sloboda u ukupnom trajanju preko tri godine i deset mjeseci.

S obzirom na to da ovakva situacija, odnosno pitanje eventualnog zbrajanja lišenja slobode u paralelnim postupcima protiv iste osobe nije zakonski regulirana, bilo je potrebno utvrditi je li sudska praksa ovaj pravni problem riješila te je utvrđeno da je praksom Vrhovnog suda Republike Hrvatske ovakva situacija riješena.

(...)

Jednaka je situacija i s pribrajanjem trajanja istražnog zatvora iz paralelnog u aktualni postupak. Prema već zauzetom stavu u ranijim odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske (broj II Kž-78/12) to se vrijeme ne pribraja trajanju istražnog zatvora u aktualnom postupku, a onda tim više niti vrijeme provedeno na izdržavanju kaznu u tom paralelnom postupku. Dapače, prema ustaljenoj praksi ovog suda (rješenja brojevi: II Kž-427/09, II Kž-548/09, II Kž-740/2010, II Kž-520/13, II Kž-356/14) vrijeme provedeno na izdržavanju kazne ne može se uračunavati u rokove iz članka 133. ZKP/08 pa i kada se radi o izdržavanju kazne u istom predmetu, što ovdje nije slučaj.

Imajući na umu sve navedeno, proizlazi da se u ovom postupku optuženi I. S. u istražnom zatvoru nalazi nepunih sedam mjeseci, a vodeći računa da prema zapriječenoj kazni za djelo iz članka 337. stavka 4. KZ/97 (od jedne do deset godina) sukladno odredbama članka 133. stavaka 1. i 3. ZKP/08 najdulje može provesti u istražnom zatvoru dvije godine i šest mjeseci, očigledno je da ti rokovi nisu istekli. Pri tome treba napomenuti da se, unatoč tome što je u ovom postupku odlukom Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske od 31. ožujka 2011. broj KR-I-DO-1412/10 istraga produljena za šest mjeseci, u odnosu na najdulje trajanje istražnog zatvora ne primjenjuje odredba članka 133. stavka 2. ZKP/08, prema kojoj se u predmetima za kaznena djela iz članka 21. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta u kojima je istraga produljena, sveukupno trajanje istražnog zatvora iz stavka 1. članka 133. ZKP/08 produljuje za vrijeme za koje je bila produljena istraga. Naime, da bi se ova odredba primijenila na rokove trajanja istražnog zatvora, nije dostatno samo da je produljena istraga, već je potrebno i da je u istrazi istražni zatvor produljen preko najduljeg roka trajanja istražnog zatvora u prethodnom postupku (rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj II Kž-199/08, broj II Kž-583/09), što ovdje nije slučaj jer se u vrijeme produljenja istrage optuženik faktički nije nalazio u istražnom zatvoru u ovom postupku, već u ekstradicijskom pritvoru u Republici Austriji."

46.1. Stajalište da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne ne može uračunavati u rokove iz članka 133. ZKP-a:152/08-152/14 pa i kada se radi o izdržavanju kazne u istom predmetu, Vrhovni sud izrazio je svojim odlukama brojeva II Kž-427/09-5 od 22. srpnja 2009., II Kž-548/09-3 od 24. kolovoza 2009., II Kž-740/10-3 od 19. studenog 2010., II Kž-520/13-4 od 13. prosinca 2013., II Kž-356/14-4 od 24. rujna 2014. i dr.

VI. OCJENA USTAVNOG SUDA

47. S obzirom na sadržaj i prirodu prigovora istaknutih u ustavnim tužbama podnositelja, Ustavni sud je postojanje eventualnih povreda razmatrao s aspekta članaka 22. i 29. stavaka 1. i 2. alineje 2. Ustava, odnosno članaka 5. stavka 1. točke a) i 6. stavaka 1. i 3. točke b) Konvencije.

U konkretnom slučaju, s obzirom na prigovore podnositelja Sanadera navedenih u točkama 34. - 34.3. ove odluke u odnosu na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, ocjenu dokaza i obrazloženje osporenih presuda Ustavni sud je ovaj predmet razmatrao u odnosu na pravo zajamčeno člankom 29. stavcima 1. i 2. alinejom 2. Ustava te člankom 6. stavcima 1. i 3. točkom b) Konvencije, a u odnosu na prigovore podnositelja Mlinarevića u odnosu na pravo zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava te člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

47.1. Mjerodavni dio članka 29. stavka 1. i stavka 2. alineje 2. Ustava glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

U slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo:

(...)

- da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane,

(...)"

47.2. Mjerodavni dio članka 6. stavaka 1. i 3. točke b) Konvencije glasi:

"Članak 6.

PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE

1. (...) u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj.

(...)

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

(...)

b) da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane;

(...)"

(a) U odnosu na zajedničke prigovore podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića

A. POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE, OCJENA DOKAZA I OBRAZLOŽENA SUDSKA ODLUKA

48. S obzirom da oba podnositelja u svojim ustavnim tužbama prigovaraju ocjeni dokaza i činjeničnim utvrđenjima redovnih sudova na kojima su temeljili njihovu krivnju, smatrajući ih proizvoljnim, arbitrarnim i neobrazloženim, Ustavni sud ocijenio je te prigovore zajedno.

48.1. Podnositelj Sanader prigovara povredi prava na pravično suđenje ukazujući da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio činjenice i ocijenio dokaze, koje navode je već istaknuo i u žalbi na prvostupanjsku presudu. Detaljno se osvrće na činjenična utvrđenja i ocjenu dokaza iznoseći nezadovoljstvo ocjenom prvostupanjskog suda o njegovoj krivnji. Iznosi nezadovoljstvo i načinom na koji je Vrhovni sud odgovorio na njegove žalbene navode smatrajući da mu je zbog toga povrijeđeno pravo na obrazloženu odluku (v. točku 34. ove odluke).

48.2. Smatra da je drugookrivljeni Stjepan Fiolić postigao neformalni dogovor s USKOK-om kojim je za terećenje podnositelja dobio pogodnosti te tvrdi da se nije provjeravalo imovinsko stanje drugookrivljenika niti su procesuirani članovi njegove uže obitelji (v. točku 34.1. ove odluke).

48.3. Podnositelj Sanader također ističe da je njegov dokazni prijedlog za provođenje dopunskog vještačenja i pribavljanja lokacijskih uvjeta rada odbijen, dok potvrda Grada Zagreba o dopuštenoj visokogradnji tijekom 2009. u skladu s GUP-om, iako prihvaćena kao dokaz, nije spomenuta u prvostupanjskoj presudi (v. točku 34.2. ove odluke).

49. Podnositelj Mlinarević prigovara povredi prava na pravično suđenje iscrpno ukazujući na utvrđene činjenice i ocjenu dokaza od strane prvostupanjskog suda za koje ističe da su pogrešni, a koje navode je već istaknuo i u žalbi pred Vrhovnim sudom. Detaljno se osvrće na činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda i ocjenu dokaza, iznoseći nezadovoljstvo ocjenom o njegovoj krivnji. Iznosi nezadovoljstvo i načinom na koji je Vrhovni sud odgovorio na njegove žalbene navode smatrajući da mu je zbog toga povrijeđeno pravo na obrazloženu odluku (v. točke 43. i 43.1. ove odluke). Tvrdi i da mu je povrijeđeno pravo na nepristran sud.

(i) Načelna stajališta

50. Ustavni sud ističe da je sadržaj ustavnog prava zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava ograničen na postupovna jamstva pravičnog suđenja. U odnosu na prigovor pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i ocjene dokaza Ustavni sud ponavlja da nije njegova zadaća utvrđivati činjenice i tumačiti pravo u konkretnim sudskim predmetima, već je to prvenstveno zadaća redovnih sudova. U protivnom Ustavni sud djelovao bi kao sud trećeg ili četvrtog stupnja i ne bi poštovao ustavna ograničenja koja su nametnuta njegovu djelovanju. Stoga zadaća Ustavnog suda nije ocjenjivati pitanja kao što su ocjena dokaza i težina koju redovni sudovi pridaju određenim dokazima (usporedi s predmetom ESLJP-a *Zubac protiv Hrvatske* [Vv], br. 40160/12, § 79., presuda od 5. travnja 2018.).

50.1. Da bi se utvrđenje činjenica i ocjena dokaza od strane redovnih sudova moglo smatrati proizvoljnim na način da utječe na pravičnost konkretnog postupka, pogrešni zaključci tih sudova o odlučnim činjenicama trebali bi biti toliko očigledni da se mogu okarakterizirati kao nedvojbena pogreška (*manifest error*) - drugim riječima, takva pogreška koju niti jedan razuman sud ne bi ikada mogao učiniti (usporedi s predmetima ESLJP-a *Khamidov protiv Rusije*, br. 72118/01, § 170., presuda od 15. studenoga 2007.; i *Bochan protiv Ukrajine* (br. 2) [Vv], br. 22251/08, § 62., presuda od 5. veljače 2015.).

50.2. Kad je riječ o pravu na obrazloženu sudsku odluku, Ustavni sud ponavlja da se to pravo ne može tumačiti tako da zahtijeva detaljan odgovor na svaku tvrdnju stranke u postupku, već to ovisi o okolnostima svakog pojedinog slučaja (usporedi s predmetom ESLJP-a *García Ruiz protiv Španjolske* [Vv], br. 30544/96, § 26., presuda od 21. siječnja 1999.).

(ii) Primjena načelnih stajališta na konkretan predmet

51. U pogledu navoda podnositelja Sanadera koji se tiču ocjene dokaznog materijala Ustavni sud ponavlja da je upravo na redovnim sudovima da ocijene dokaze i na temelju izvedenih dokaza stvore zaključak o krivnji okrivljenika u kaznenom postupku, dok je zadaća Ustavnog suda ograničena na ispitivanje je li postupak kao cjelina, uzevši u obzir i način na koji su dokazi pribavljeni, bio vođen na način koji je podnositelju osigurao pravično suđenje.

51.1. U odnosu na prigovore podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića glede netočno utvrđenog činjeničnog stanja, arbitrarne ocjene dokaza i nedovoljno obrazloženih sudskih odluka, Ustavni sud primjećuje da je prvostupanjski sud dao iscrpno obrazloženje za sva svoja činjenična utvrđenja i ocjenu dokaza, odnosno obrazloženje za utvrđenje o krivnji oba podnositelja za kaznena djela za koja se terete i zašto su dokazi koji potvrđuju optužbu dostatni i prihvatljivi, odnosno zbog čega je veću dokaznu snagu dao dokazima optužbe i to obrazloženje se ni po čemu ne može smatrati arbitrarnim na način da dovodi do povrede prava oba podnositelja na pravično suđenje (v. točke 14.2. - 20. ove odluke).

51.2. Vrhovni sud iscrpno je analizirao sve relevantne navode podnositelja iz njihovih žalbi na prvostupanjsku presudu te u pogledu utvrđenja činjenica i ocjene dokaza prihvatio zaključke prvostupanjskog suda. Stoga su neosnovani navodi podnositelja da sudovi nisu dali dovoljna obrazloženja u pogledu bilo kojeg činjeničnog pitanja, dok njihovo nezadovoljstvo što svojim argumentima iznesenim u žalbama Vrhovnom sudu nisu uspjeli dovesti u pitanje zaključke prvostupanjskog suda, nije samo po sebi relevantno za ocjenu o povredi njegovog prava na pravično suđenje, konkretno prava na obrazloženu sudsku odluku (v. točke 25. - 31. ove odluke).

51.3. Stoga Ustavni sud utvrđuje da su navedeni prigovori podnositelja Sanadera i podnositelja Mlinarevića neosnovani.

(b) U odnosu na prigovore podnositelja Mlinarevića

B. PRAVO NA NEPRISTRAN SUD

52. Podnositelj Mlinarević prigovorima u ustavnoj tužbi ističe da mu je povrijeđeno pravo na nepristran sud. Smatra da sudovi nisu bili nepristrani iz sljedećih razloga:

- riječ je o kaznenom postupku s jasno izraženom političkom dimenzijom pa je "neobjektivnim pristupom sudova činjenicama bio sasvim očito nepravično tretiran upravo zbog cijele optužne konstrukcije koja uključuje Ivu Sanadera, a s kojim on nema nikakve veze, već je žrtva njegovog suoptuženičkog statusa u istom predmetu";

- u konkretnom slučaju "očito zbog bremena političke dimenzije kaznenih postupaka u kojima je jedan od optuženih Ivo Sanader, dominira izrazita nesklonost redovnih sudova da se u svojim odlukama valjano suoče s ijednim od gore navedenih ključnih argumenata podnositelja";
- vrlo je neugodan i za načelo povjerenja u dobar rad pravosuđa vrlo problematičan dojam da redovni sudovi nisu bili u stanju slučaj podnositelja razmotriti izvan društvenog i političkog konteksta "predmeta Sanader" te da je uskrata prava na pristup sudu podnositelju, u dimenziji prava na valjano obrazloženu sudsku odluku, rezultat političke i društvene hipoteke koju Sanader nosi sa sobom, a od koje se sudovi u prosudbi podnositeljevog slučaja nisu bili u stanju distancirati;
- sudovi u konkretnoj stvari nisu nastupali kao nezavisni arbitri slučaja, nego kao produžena ruka medijski artikulirane društvene volje za osuđujućim presudama te da su, metodom autocenzure, bili izraženo neskloni prihvatiti ijedan podnositeljev argument koji bi doveo u pitanje osuđujuću presudu kao medijski najpopularniju odluku;
- prosudba podnositeljevog slučaja bila je nepopravljivo kontaminirana okolnošću da je u istom predmetu optužen Ivo Sanader, iako podnositelj niti prema nespornim činjenicama konkretnog slučaja niti inače stoji u bilo kakvoj stvarnoj vezi s njim.

(i) *Načelna stajališta*

53. Pravo na neovisan i nepristrani sud temeljno je institucionalno jamstvo prava na pravično suđenje (*Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala* [Vv], br. 55391/13, 57728/13 i 74041/13, §§ 150. i 152., presuda od 6. studenoga 2018.).

Svojim odlukama Ustavni sud stalno podsjeća kako nepristranost suda podrazumijeva da sud i njegov sastav jamče dovoljno sigurnosti koja isključuje svaku opravdanu sumnju u nepristranost suda. Sudovi, upravo time što nastupaju kao nepristrani, pridonose povjerenju javnosti koje je nužno u demokratskom društvu. Navedeno stajalište Ustavni sud izrazio je u brojnim odlukama, primjerice broj: U-III-5423/2008 od 28. siječnja 2009. ("Narodne novine" broj 16/09.) i broj: U-III-1998/2012 od 19. ožujka 2015. ("Narodne novine" broj 40/15.).

54. U odnosu na pitanje nepristranosti suca ili suda primjenjuje se subjektivan i objektivni test: kod subjektivnog testa mora se uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca, to jest je li sudac imao neke osobne predrasude ili pristranosti u tom predmetu; a kod objektivnog testa utvrđuje se je li sâm sud, uzimajući u obzir, između ostalih aspekata, i njegov sastav, nudio dovoljna jamstava kako bi se isključila svaka opravdana sumnja u pogledu nepristranosti suda (usporedi s *Kyprianou protiv Cipra* [Vv], br. 73797/01, § 118., presuda od 15. prosinca 2005., ECHR 2005-XIII; *Morice protiv Francuske* [Vv], br. 29369/10, § 73, presuda od 23. travnja 2015., ECHR 2015; *Wettstein protiv Švicarske*, br. 33958/96, § 42., presuda od 21. prosinca 2000., ECHR 2000-XII; i *Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske*, br. 24810/06, § 78., presuda od 22. prosinca 2009.; i odlukom Ustavnog suda U-III-2624/2019 od 18. srpnja 2019. i U-III-3622/2020 od 21. kolovoza 2020. www.usud.hr). Što se tiče subjektivnoga testa, osobna nepristranost suca mora se pretpostaviti dok se ne dokaže suprotno (vidi *Wettstein*, navedeno, § 43, i *Parlov-Tkalčić*, navedeno, § 79.).

54.1. Što se tiče objektivnoga testa, potrebno je utvrditi postoje li dokazive činjenice koje mogu pobuditi sumnju u nepristranost suca koji odlučuje u predmetu. U tom

smislu bitan je i dojam koji ostavlja ponašanje suca (vidi *Kyprianou*, navedeno, § 118.). Kad se odlučuje o tome je li sud pristran, bojazan samog podnositelja u pristranost suca je važna, ali ne i odlučna. Odlučno je može li se ta bojazan smatrati objektivno opravdanom (usporedi s *Micallef protiv Malte* [Vv], br. 17056/06, § 96., presuda od 15. listopada 2009., ECHR 2009; *Wettstein*, navedeno, § 44., i *Parlov-Tkalčić*, navedeno, § 80.; i odlukom Ustavnog suda U-III-3622/2020, navedeno).

(ii) Primjena tih načelnih stajališta na ovaj predmet

55. Ustavni sud napominje da ZKP/08 propisuje mogućnost otklanjanja uzroka sumnje u nepristranost suca. Stoga, samim postojanjem mogućnosti za otklanjanje uzroka zabrinutosti u povodu nepristranosti suda ili suca za očekivati je da će osoba, čim sazna za postojanje takve dokazive okolnosti, navedenom prigovoriti u konkretnom postupku.

55.1. U odnosu na nepristranost suda iz prvostupanjskog spisa razvidno je da podnositelj Mlinarević nije ukazao sumnju u nepristranost svih ili određenog člana raspravnog vijeća.

Ustavni sud primjećuje da je u žalbi protiv prvostupanjske presude podnositelj istaknuo bitnu povredu odredaba kaznenog postupka, povredu kaznenog zakona i pogrešno utvrđeno činjenično stanje, s time da je žalbom supstancijalno pobijao samo utvrđeno činjenično stanje, a svoju tvrdnju da je prvostupanjski sud postupao arbitrarno te donio neobrazloženu prvostupanjsku presudu opisuje paušalnim navođenjem pristranosti prvostupanjskog suda bez ukazivanja na pristranost svih ili nekog od članova konkretnog sudskog vijeća koje je donijelo prvostupanjsku presudu.

Drugostupanjski sud je rekapitulirao utvrđene činjenice i razloge na kojima je prvostupanjski sud utemeljio svoju presudu te se s tom presudom suglasio u odnosu na podnositelja Mlinarevića, dok Vrhovni sud o paušalnim i ničim obrazloženim navodima o povredi prava na nepristrani sud nije odlučivao.

Ustavni sud primjećuje da podnositelj u ustavnoj tužbi iznosi prigovore prava na nepristran sud u odnosu na sudove, smatrajući time pristranim i Vrhovni sud, kao žalbeni sud.

56. Ustavni sud drži očiglednim da se navodi o neobjektivnom pristupu sudova zbog političke dimenzije konkretnog slučaja i konteksta predmeta Sanader svode na podnositeljeve subjektivne sumnje i strahove o njegovom mogućem nepravičnom tretiranju, te iznošenje navoda kojima umanjuje odnosno isključuje svoju kaznenu odgovornost koji ničime nisu potkrijepljeni.

U provjeri sudačke nepristranosti nije odlučno samo mišljenje stranke koja tu nepristranost osporava, premda je takvo mišljenje važno zbog povjerenja koje sudovi u demokratskom društvu moraju imati u očima javnosti i same stranke, već i objektivni razlozi koji u svakom konkretnom slučaju opravdavaju tvrdnju o nepristranosti suda. Da bi u ovom ustavnosudskom postupku bilo moguće razmatrati pitanje podnositeljevog prava na nepristran sud bilo je važno da podnositelj taj prigovor obrazloži, a ne samo u svojoj žalbi paušalno navede, i time pruži Vrhovnom

sudu priliku da se o njegovom prigovoru očituje. Podnositelj to nije učinio već je prigovor o pristranosti sudova istaknuo tek u ustavnoj tužbi dok je u žalbi samo paušalno naveo povredu "prava na pristup neovisnom i nepristranom sudu" i obrazložio ju arbitrarnošću i neobrazloženošću odluke, o čemu se Vrhovni sud očitovao jasno i određeno (v. točke 25.-31.)

Ustavni sud ocjenjuje da takvim prigovorima, iznesenim u ustavnoj tužbi, podnositelj Mlinarević nije ukazao na sasvim određene okolnosti koje bi upućivale da bi određeni ili svi članovi raspravnog ili žalbenog vijeća u konkretnom slučaju pokazali bilo kakvu osobnu pristranost (subjektivni kriterij), niti je ukazao na provjerljive činjenice koje bi mogle potaknuti dvojbu u nepristranost sudova (objektivni kriterij). Stoga, paušalni navodi kojima podnositelj iznosi sumnje i strahove o neobjektivnosti sudova, a sve zbog podnositelja Sanadera, koji nisu ničime potkrijepljeni i ne mogu se smatrati objektivno opravdanim.

56.1. Zaključno, Ustavni sud smatra da navodi podnositelja Mlinarevića nisu dostatni da bi na bilo koji način doveli u pitanje nepristranost raspravnog suda i žalbenog vijeća Vrhovnog suda, te je stoga ovaj prigovor neosnovan (v. također, *mutatis mutandis*, *C.G. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 43373/98, presuda od 19. prosinca 2001.).

(c) U odnosu na prigovore podnositelja Sanadera

Prigovor podnositelja Sanadera vezano uz iskaz svjedoka Petra Čobankovića

57. Ponavljajući žalbene navode podnositelj Sanader ističe postupovnu povredu da se osuda temelji na iskazu svjedoka Čobankovića za koji smatra da je nezakonit i da se radi o lažnom svjedoku jer je svjedočio u dogovoru s USKOK-om na osnovi dogovorenih instrukcija o sadržaju iskaza a za uzvrat je prethodno pogodovan u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega. Ove navode potkrepljuje bilješkama kojima se svjedok služio prilikom davanja iskaza na raspravi, uvidom u koje je utvrđeno da se pitanja optužbe u potpunosti podudaraju s tekstom bilješki, što upućuje da su pitanja i odgovori bili unaprijed pripremljeni. (v. točku 34.3. ove odluke).

(i) Načelna stajališta

58. Temeljiti osudu u kaznenom postupku na iskazu supočinitelja kojem je dan imunitet od kaznenog progona ili neka druga povlastica može dovesti u pitanje pravičnost postupka protiv drugih okrivljenika (usporedi s predmetom *ESLJP-a Erdem protiv Njemačke*, br. 38321/97, odluka od 9. prosinca 1999.) jer su takvi iskazi, po svojoj prirodi, podobni za manipulaciju i mogu biti dani samo kako bi se dobile neke povlastice za osobu koja ih daje, ili radi osobne osvete (usporedi s predmetima *ESLJP-a Lorsé protiv Nizozemske*, br. 44484/98, odluka od 27. listopada 2004.; i *Habran i Dalem protiv Belgije*, br. 43000/11 i 49380/11, § 100., presuda od 17. siječnja 2017.).

58.1. Pri ocjeni navedenog pitanja valja imati u vidu kazneni postupak kao jedinstvenu cjelinu. Ustavni sud opetovano navodi da nije njegova uloga ocjenjivati

dokaznu snagu pojedinih iskaza svjedoka, već da, sagledavajući kazneni postupak protiv podnositelja kao jedinstvenu cjelinu, ocijeni je li taj postupak bio pravičan. Pri tome valja imati u vidu raspravno načelo, kao i načelo ravnopravnosti procesnih oružja stranaka (usporedi s gore navedenim predmetom ESLJP-a *Lorsé protiv Nizozemske*).

(ii) *Primjena načelnih stajališta na konkretan predmet*

59. U odnosu na konkretan predmet Ustavni sud primjećuje da je svjedok Čobanković postigao sporazum s USKOK-om oko potvrdnog očitovanja o optužnici, na temelju kojeg je očekivao izbor i odmjeravanje blaže kazne. Petar Čobanković je u potpunosti priznao počinjenje kaznenog djela koje mu je stavljeno na teret te je donesena presuda kojom je proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine koja je zamijenjena radom za opće dobro (v. točke 13.2. i 18. ove odluke).

Stoga, Petar Čobanković nije dobio potpuni imunitet od kaznenog progona niti ikakvu imovinsku korist od svjedočenja (usporedi s gore navedenim predmetom ESLJP-a *Erdem protiv Njemačke*).

59.1. Osim toga, svjedok Čobanković nije bio anonimni svjedok već je njegov identitet bio poznat obrani i iskazivao je neposredno na raspravi pred raspravnim vijećem u prisutnosti podnositelja i njegovih branitelja. Obrana podnositelja mu je postavljala pitanja na koja je svjedok odgovorio (v. točku 13.8. ove odluke). Stoga je u konkretnom predmetu osigurano raspravno načelo u odnosu na tog svjedoka (usporedi s predmetom ESLJP-a *Habran i Dalem*, navedeno, § § 104. i 113.). Okolnost da se u početku davanja iskaza svjedok koristio pisanim bilješkama ne umanjuje poštovanje raspravnog načela. Na zahtjev raspravnog vijeća te bilješke dane su na uvid vijeću i obrani podnositelja nakon čega je raspravno vijeće naložilo svjedoku da nastavi s davanjem iskaza bez korištenja bilješki, dok je obrana podnositelja imala mogućnost komentirati korištenje bilješki.

59.2. Obrani podnositelja dana je mogućnost osporavati navode tog svjedoka, što je i učinila (v. točku 13.8. ove odluke), a Vrhovni sud je opširno odgovorio na žalbene navode obrane (usporedi s gore navedenim predmetom ESLJP-a *Habran i Dalem*, § 113.; v. točku 27. ove odluke).

59.3. U odnosu na pitanje je li iskaz ovog svjedoka bio odlučujući za utvrđenje podnositeljeve krivnje, Ustavni sud ocjenjuje da se ta krivnja temelji na brojnim personalnim dokazima i to ne samo na iskazima drugookrivljenog Stjepana Fiolica i svjedoka Čobankovića, Jadranke Kosor i Darka Beuka za koje podnositelj ističe da su zainteresirani već i na temelju drugih iskaza (nezainteresiranih) svjedoka Božidara Longina, Jagode Premužić, kao i na brojnim materijalnim dokazima - procjeni tržišne vrijednosti nekretnine u Planinskoj, fonogramu sa sjednice Vlade Republike Hrvatske te brojnoj dokumentaciji u odnosu na sporne ugovore. Sudovi su proveli ocjenu svih izvedenih dokaza, također i dokaznu snagu iskaza svjedoka Petra Čobankovića i zaključci sudova nisu arbitrarni.

60. Stoga Ustavni sud zaključuje da time što je krivnja podnositelja dijelom utvrđena i na iskazu svjedoka Čobankovića koji je prije toga, u zasebno provedenom

postupku sklopio nagodbu o priznavanju krivnje a u postupku sklapanja nagodbe nije bilo ničeg neprimjerenog, nije ni na koji način povrijeđeno pravo podnositelja Sanadera na pravično suđenje.

C. PRAVO NA ODGOVARAJUĆE VRIJEME I MOGUĆNOST ZA PRIPREMU OBRANE

61. Podnositelj Sanader smatra da mu je povrijeđeno načelo jednakosti oružja zbog toga što se protiv njega usporedno vodilo više kaznenih postupaka pa da njegovi branitelji nisu imali dovoljno vremena niti dovoljno kadrovskih potencijala posvetiti se obrani u svakom pojedinom predmetu. Takvim prigovorima podnositelj Sanader supstancijalno ukazuje na eventualnu povredu ustavnog prava na odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane, zajamčeno člankom 29. stavkom 2. alinejom 2. Ustava te člankom 6. Konvencije stavkom 3. točkom b) Konvencije, koji su u ovom predmetu mjerodavni za ocjenu prigovora (v. točku 35. ove odluke).

Branitelji podnositelja Sanadera su prigovore povrede prava na obranu i to u pogledu prava na odgovarajuće vrijeme na obranu, uz davanje prijedloga spajanja konkretnog kaznenog predmeta s drugim kaznenim predmetom, isticali tijekom kaznenog postupka pred raspravnim sudom (v. točke 13.1., 13.2., 13.5. i 13.6. ove odluke).

U odnosu na ostale navode podnositelja Sanadera da njegova obrana nije bila u mogućnosti angažirati istražitelje i vještake te da je samo restriktivno mogla kopirati sudske spise za razliku od optužbe, a posebno iz razloga zabrane raspolaganja financijskim sredstvima i imovinom, Ustavni sud napominje da ni podnositelj niti njegovi branitelji takve prigovore nisu isticali tijekom prvostupanjskog postupka niti u žalbi na prvostupanjsku presudu (v. točku 72. ove odluke).

(i) Načelna stajališta

62. Članak 29. stavak 2. alineja 2. Ustava optuženiku jamči "odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane", što podrazumijeva da, sadržajno gledajući, aktivnosti obrane koje se poduzimaju u ime optuženika mogu obuhvaćati sve ono što je "potrebno" za pripremu glavne rasprave. Optuženiku se mora omogućiti da svoju obranu organizira na odgovarajući način i bez ikakvih ograničenja glede mogućnosti podnošenja svih bitnih argumenata pred raspravni sud, te da na taj način utječe na ishod postupka (usporedi s predmetima ESLJP-a *Mayzit protiv Rusije*, br. 63378/00, § 78., 20. siječnja 2005.; *Moiseyev protiv Rusije*, br. 62936/00, § 220., 9. listopada 2008.; i *Dolenec protiv Hrvatske*, br. 25282/06, § 208., 26. studenoga 2009.). Svakome optuženom za kazneno djelo treba pružiti priliku da se, u svrhu pripreme obrane, upozna s rezultatima radnji poduzetih tijekom cijeloga postupka (usporedi s predmetima ESLJP-a *Foucher protiv Francuske*, br. 22209/93, §§ 26. - 38., 18. ožujka 1997.; *Galstyan protiv Armenije*, br. 26986/03, § 84., 15. studenoga 2007.; i *Dolenec protiv Hrvatske*, naprijed citirano, § 208.). Pitanje prikladnosti vremena i mogućnosti koje su okrivljeniku stavljeni na raspolaganje mora se ocijeniti u svjetlu okolnosti svakog pojedinog predmeta vodeći računa osobito o naravi i složenosti, te stadiju postupka (usporedi s predmetima ESLJP-a *Albert i Le Compte protiv Belgije*, 10. veljače 1983., § 41., Serija A br. 58.; i *Gregičević protiv Hrvatske*, br. 58331/09, § 51., 10. srpnja 2012.).

(ii) *Primjena načelnih stajališta na predmetni postupak*

63. Ustavni sud prvo opaža da je podnositelja Sanadera u konkretnom predmetu, ali i u ostalim paralelno vođenim kaznenim postupcima, zastupalo dvoje izabranih branitelja, kako je i sam naveo u ustavnoj tužbi. Ustavni sud ukazuje da, ako podnositelj Sanader nije bio u mogućnosti snositi troškove branitelja jer su, kako tvrdi zamrznuta sva njegova financijska sredstva i imovina kao i imovina njegove obitelji, tada je imao mogućnost, na temelju članka 5. stavka 2. ZKP-a:152/08-152/14, zatražiti od suda da mu se postavi branitelj na teret proračunskih sredstava. Uvidom u prvostupanjski spis ne proizlazi da se podnositelj Sanader koristio tom mogućnošću, već ga je zastupalo upravo dvoje branitelja koje je sam angažirao za sve kaznene postupke. Osim toga, iz podnesaka branitelja podnositelja Sanadera proizlazi da su bili angažirani ne samo u nekoliko paralelno vođenih kaznenih postupaka protiv podnositelja Sanadera, već i u drugim kaznenim postupcima vođenim protiv drugih osoba (v. točku 13.36. ove odluke).

Ustavni sud ukazuje da, ako su branitelji podnositelja Sanadera u konkretnom predmetu zaključili da se obrani podnositelja neće moći posvetiti zbog nedovoljnih kadrovskih potencijala ili zbog preopterećenosti drugim kaznenim predmetima, mogli su bez ugrožavanja pravodobnosti, temeljitosti i savjesnosti obavljanja svoje dužnosti, postupiti sukladno odredbama Zakona o odvjetništvu ("Narodne novine" broj 9/94., 117/08., 50/09., 75/09. i 18/11.) i Kodeksa odvjetničke etike ("Narodne novine" broj 64/07., 72/08. i 64/18.) te u dogovoru s podnositeljem odrediti zamjenu ili otkloniti angažman i uputiti podnositelja ili pak druge stranke da pravnu pomoć zatraže od drugih odvjetnika.

Kako izabrani branitelji nisu koristili navedene zakonske mogućnosti, a osobito zbog vlastitog izbora podnositelja Sanadera da ga u konkretnom i ostalim paralelno vođenim kaznenim postupcima brane samo dva izabrana branitelja, Ustavni sud zaključuje da se podnositelj sam doveo u situaciju na koju upire u ustavnoj tužbi.

64. Branitelji podnositelja Sanadera su podnescima višekratno tražili odgodu zakazane rasprave zbog angažiranosti u drugim kaznenim postupcima koji su paralelno vođeni protiv podnositelja (v. točke 13.1. i 13.5. ove odluke), ali i protiv drugih osoba (v. točke 13.30. i 13.36. ove odluke) te zbog sastavljanja žalbe na presudu raspravnog suda broj: K-US-26/11 u odnosu na podnositelja Sanadera (v. točku 13.9. ove odluke). Ustavni sud opaža da je raspravni sud udovoljio zahtjevima branitelja na način da je povodom zahtjeva za odgodom zakazana rasprava odgođena (*in favorem* podnositelja) te određena nova u odgovarajućim rokovima, a na koje obrana podnositelja nije imala primjedbi.

65. U odnosu na zahtjev braniteljice podnositelja Sanadera kojim je tražila odgodu rasprave određene za 20. veljače 2017. zbog službene spriječenosti drugog branitelja a potom navodeći da oboje imaju zakazane rasprave u drugim kaznenim predmetima, Ustavni sud primjećuje da raspravni sud tada po prvi put nije uvažio zahtjev obrane. Navedeno je prvostupanjski sud obrazložio činjenicom da podnositelja Sanadera zastupa dvoje branitelja i da je pravo na obranu konzumirano dolaskom na raspravu samo jednog branitelja, odnosno odvjetnika u zamjenu za izabranog branitelja (v. točku 13.36. ove odluke). Unatoč navedenom raspravni sud

je, zbog lošeg zdravstvenog stanja podnositelja Sanadera koji je na raspravu 20. veljače 2017. došao bez branitelja, istu odgodio (v. točku 13.37. ove odluke). Na taj način raspravni sud je udovoljio svim zahtjevima obrane podnositelja Sanadera za odgodom zakazanih rasprava zbog njegovog zdravstvenog stanja (v. točke 13.1., 13.9., 13.10., 13.13., 13.14., 13.15., 13.24., 13.26., 13.29., 13.30., 13.31., 13.33. i 13.37. ove odluke).

65.1. Ustavni sud opaža da je optužba na ročištu od 26. ožujka 2016. predala izmijenjenu optužnicu koja je uručena okrivljenicima i njihovim braniteljima a potom je ostavljen rok od 30 minuta radi očitovanja. Branitelji podnositelja Sanadera su nakon toga zatražili primjereni rok za očitovanje i dopunu obrane, a raspravni sud je udovoljio tom zahtjevu te je odgodio raspravu (v. točku 13.33. ove odluke).

65.2. Što se tiče prijedloga branitelja podnositelja Sanadera za spajanjem kaznenih postupaka koji je obrazložen nepovoljnijim položajem obrane u odnosu na optužbu zbog "vođenja simultanih postupaka protiv istog optuženika" ukazujući time na povredu prava na kvalitetnu obranu podnositelja, Ustavni sud ističe da je izvanraspravno vijeće odbilo taj prijedlog kao nesvršishodan i neekonomičan uz obrazloženje da se navedena dva kaznena postupka nalaze u različitim stadijima ukazujući na brojnost održanih rasprava u drugom kaznenom postupku i količinu izvedenih dokaza te u kojima sudjeluje drugookrivljenik u različitim procesnim ulogama, kao i da između ta dva kaznena postupka ne postoji jedinstvo dokaza jer je riječ o različitim okrivljenicima, dok je podnositelj Sanader samo jedan od okrivljenika u oba predmeta (v. točku 13.3. ove odluke). Ustavni sud prihvaća ovakvo obrazloženje raspravnog suda posebno imajući u vidu da je izvanraspravno vijeće naglasilo da se radi o različitim događajima i činjeničnim opisima između kojih ne postoji nikakva povezanost.

65.3. Imajući u vidu navedene okolnosti te s obzirom da je podnositelju Sanaderu tijekom kaznenog postupka i u žalbenom stadiju te njegovim izabranim braniteljima pružena prilika da se u svrhu pripremanja obrane upoznaju s rezultatima poduzetih radnji tijekom istražnog i raspravnog stadija, Ustavni sud ne nalazi da bi pravo podnositelja Sanadera na odgovarajuće vrijeme za pripremu obrane bilo povrijeđeno na način kako to ističe u ustavnoj tužbi.

D. ZAKLJUČAK

66. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da podnositelju Sanaderu nije povrijeđeno pravo zajamčeno člankom 29. stavcima 1. i 2. alinejom 2. Ustava te člankom 6. stavcima 1. i 3. točkom b) Konvencije, ni podnositelju Mlinareviću pravo zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava te člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

E. PRAVO NA OSOBNU SLOBODU

67. Podnositelj Sanader u ustavnoj tužbi ističe i povredu prava na osobnu slobodu. Imajući u vidu sadržaj njegovog prigovora (v. točku 36. ove odluke), Ustavni sud ocjenjuje da podnositelj Sanader time zapravo "traži" da se u konkretnom predmetu u izrečenu kaznu zatvora uračuna vrijeme provedeno u istražnom zatvoru kao i vrijeme provedeno na izdržavanju kazne u drugim paralelno vođenim kaznenim postupcima.

68. S obzirom na istaknute prigovore, mjerodavni dio članka 22. Ustava i članka 5. stavka 1. Konvencije glasi:

68.1. Članak 22. Ustava glasi:

"Članak 22.

Čovjekova je sloboda i osobnost nepovrediva.

Nikom se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom, o čemu odlučuje sud."

68.2. Članak 5. stavak 1. točka a) Konvencije glasi:

"Članak 5.

PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST

1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

a) ako je zatvoren u skladu sa zakonom nakon presude nadležnog suda;
(...)"

69. Ustavni sud prvo primjećuje da se podnositelj Sanader u ustavnoj tužbi poziva na odluku broj: U-III-4259/2015 od 24. studenog 2015., navodeći da je u ustavnoj tužbi u tom predmetu polemizirao s pitanjem "pravičnosti (ne)uračunavanja vremena provedenog u istražnom zatvoru u različitim kaznenim postupcima koji se paralelno vode protiv njega".

70. Ustavni sud opaža da su prigovori podnositelja Sanadera u vezi istaknute povrede prava na slobodu istovjetni prigovorima iznesenim u ustavnoj tužbi u odluci broj: U-III-4259/2015 od 24. studenog 2015. i to prigovori glede zakonitosti pritvaranja, maksimalnih zakonskih rokova trajanja istražnog zatvora, "repetativnosti zatvaranja" i sl., koji se odnose na opravdanost i zakonitost rješenja o određivanju/produljenju istražnog zatvora.

70.1. Vezano uz takve prigovore podnositelja Ustavni sud ukazuje da se konkretan predmet razlikuje od predmeta iz navedene odluke Ustavnog suda po tome što tijekom prvostupanjskog kaznenog postupka, podnositelju Sanaderu nije bio određen istražni zatvor, već mu je isti određen tek donošenjem pravomoćne presude, odnosno drugostupanjske presude i to rješenjem Vrhovnog suda broj: II Kž 124/2019-4 od 4. travnja 2019. na temelju članka 486. stavka 2. ZKP-a:152/08-70/17 iz zakonske osnove iz članka 123. stavka 2. ZKP-a:152/08-70/17. Rješenjem Županijskog suda broj: 3 Ik I-707/19-3 od 17. lipnja 2019. podnositelj Sanader upućen je na izdržavanje kazne zatvora u trajanju od šest (6) godina u Centar za dijagnostiku u Zagrebu te se u izrečenu kaznu uračunalo vrijeme provedeno u istražnom zatvoru (v. točke 17. i 17.1. ove odluke).

Ujedno se ističe se da je podneskom od 25. srpnja 2019. podnositelj Sanader naveo da nije osporio rješenje Vrhovnog suda od 4. travnja 2019. o određivanju istražnog zatvora (v. točku 1.3. ove odluke), već samo osporene presude.

72. Podnositelju se ukazuje da u kaznenom postupku koji se vodio pred prvostupanjskim sudom nije bio određen istražni zatvor već je isti određen donošenjem drugostupanjske presude, a vrijeme provedeno u istražnom zatvoru

uračunalo se u izrečenu kaznu zatvora (v. točku 32.1. ove odluke). U vrijeme vođenja kaznenog postupka koje je prethodilo ovom ustavnosudskom postupku nalazio se u istražnom zatvoru u drugim paralelno vođenim kaznenim postupcima, pa ako u tim paralelno vođenim kaznenim postupcima, na koje ukazuje u ustavnoj tužbi, bude donesena osuđujuća presuda i ako budu izrečene kazne zatvora, tada podnositelj može pokrenuti tzv. nepravu obnovu kaznenog postupka po članku 498. ZKP-a:152/08-126/19.

Ustavni sud također ističe da paralelno vođenje većeg broja kaznenih postupaka protiv istog podnositelja predstavlja specifičnost u odnosu na koju je Vrhovni sud zauzeo stajalište o uračunavanju trajanja istražnog zatvora iz paralelnog u aktualni postupak (v. *poglavlje V. odluke naslova Praksa Vrhovnog suda – zbrajanje lišenja slobode u paralelnim postupcima protiv iste osobe/ u odnosu na podnositelja Sanadera*; v. točke 46. i 46.1. ove odluke).

73. Slijedom svega navedenog Ustavni sud utvrđuje da osporenim presudama podnositelju Sanaderu nije povrijeđeno ustavno pravo zajamčeno člankom 22. Ustava i pravo zajamčeno člankom 5. stavkom 1. točkom a) Konvencije.

F. OSTALI PRIGOVORI PODNOSITELJA SANADERA

i. U odnosu na ostale prigovore prava na odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane

74. U odnosu na navode podnositelja Sanadera da njegova obrana nije bila u mogućnosti angažirati istražitelje i vještake te da je samo restriktivno mogla kopirati sudske spise za razliku od optužbe, a posebno iz razloga zabrane raspolaganja financijskim sredstvima i imovinom, Ustavni sud napominje da ni podnositelj niti njegovi branitelji takve prigovore nisu isticali tijekom prvostupanjskog postupka niti u žalbi na prvostupanjsku presudu. Podnositelj Sanader u ustavnoj tužbi po prvi put iznosi paušalne tvrdnje bez preciznog navođenja koje vještake odnosno koje druge stručne pomagače njegova obrana nije mogla angažirati, niti koje dijelove spisa nije mogla preslikati.

Stoga je podnositelj Sanader, iako je tijekom postupka i u žalbenom stadiju bio zastupan po kvalificiranim braniteljima i takve prigovore nije istaknuo u žalbi na prvostupanjsku presudu, propustio dati mogućnost Vrhovnom sudu za njihovo rješavanje te stoga nije pravilno iscrpio pravni put za isticanje tog prigovora u ustavnosudskom postupku.

ii. Pretpostavka nedužnosti

75. Podnositelj Sanader je u ustavnoj tužbi naveo da je tijekom "predistražnog, istražnog i raspravnog postupka" povrijeđeno njegovo pravo na pretpostavku nedužnosti zajamčeno člankom 28. Ustava i člankom 6. stavkom 2. Konvencije i to izjavama državnih dužnosnika i drugih osoba iz javnog i političkog života te brojnim napisima i izjavama predstavnika medija (v. točku 37. ove odluke).

76. Ustavni sud opaža da su istaknuti prigovori u odnosu na povredu podnositeljeve pretpostavke nedužnosti istovjetni prigovorima navedenim u ustavnoj tužbi u odluci Suda broj: U-III-4149/2014 od 24. srpnja 2015.

77. No, neovisno od toga što su istovjetni prigovori podnositelja istaknuti u drugom ustavnosudskom postupku, Ustavni sud ukazuje da podnositelj taj prigovor u odnosu na konkretan predmet ističe prvi put u ustavnoj tužbi iako je mogao, a nije, već i ranije istaknuti u žalbi na prvostupanjsku presudu.

77.1. Ustavni sud ujedno ukazuje da se prigovori zbog nepoštenosti postupka najbolje rješavaju u postupku u vezi s kojim su takvi prigovori izneseni (v. odluku Ustavnog suda broj: U-III-116/2018 od 28. studenoga 2019. /www.usud.hr/ te predmete ESLJP-a *Tarbuk protiv Hrvatske*, br. 31360/10, § 32., 11. prosinca 2012.; *Zrilić protiv Hrvatske*, br. 46726/11, §§ 46. - 48., 3. listopada 2013.; *Horvatić protiv Hrvatske*, br. 36044/09, § 70., 17. listopada 2013.; i *Marić protiv Hrvatske*, br. 50132/12, § 53., 12. lipnja 2014.).

Uvidom u prvostupanjski predmet i prvostupanjsku presudu razvidno je da se podnositelj Sanader pozivao na "medije" samo u odnosu na prijedlog za izvođenje dokaza za saslušanjem novinara u odnosu na iznesenu obranu drugookrivljenog Stjepana Fiolića kao i da je u svojoj obrani iznio tezu kojom je opetovano isticao da je u konkretnom predmetu riječ o "političkom progonu" pozivajući se pri tome na "teoriju zavjere", no ne i na izjave političara i drugih državnih dužnosnika ili medija koje navodi u ustavnoj tužbi i koje prilaže uz ustavnu tužbu. Ustavni sud pri tome primjećuje da su izjave državnih dužnosnika i komentari novinara priloženi uz ustavnu tužbu istovjetni izjavama navedenim ustavnoj tužbi u odluci broj: U-III-4149/2014 od 24. srpnja 2015.

78. Stoga, Ustavni sud utvrđuje da podnositelj pitanje prava na pretpostavku nedužnosti nije istaknuo u žalbi protiv prvostupanjske presude Vrhovnom sudu. Da se na tu povredu pozvao u žalbi, Vrhovni sud bi o tome odlučivao. Iz navedenog proizlazi da podnositelj Sanader u odnosu na istaknuti prigovor nije iscrpio dopušteni pravni put. Stoga Ustavni sud nije ulazio u meritorno razmatranje prigovora o povredi podnositeljevog prava na pretpostavku nedužnosti (usporedi sa odlukom ESLJP-a *Ringwald protiv Hrvatske*, br. 14590/15 i 25405/15, odluka o nedopuštenosti zahtjeva od 22. siječnja 2019.).

iii. Uvjeti lišenja slobode

79. Podnositelj Sanader u ustavnoj tužbi navodi da se njegovo zdravstveno stanje tijekom kaznenih postupaka te tijekom "četiri boravka u zatvoru" ekstremno pogoršalo, da te zdravstvene probleme prate svi mediji i da je izložen nerazumijevanju sudaca na raspravama te da je podvrgnut medicinskim vještačenjima. Navodi i da su uvjeti u zatvoru za njega, kao osobu od šezdeset šest godina i ozbiljno narušenog zdravlja, apsolutno neadekvatni i dovode do daljnjeg pogoršanja bolesti. Ističe da se nalazi u ćeliji bez ikakve klimatizacije, pod limenim krovom te da se, s obzirom na visoke ljetne temperature, ugrožava ne samo zdravlje već i njegov život (v. točku 38. ove odluke).

80. Ustavni sud primjećuje da se prigovori podnositelja Sanadera u odnosu na pogoršanje zdravstvenog stanja tijekom kaznenih postupaka te tijekom "četiri boravka u zatvoru" odnose na druge (paralelno vođene) kaznene postupke budući da je u konkretnom predmetu istražni zatvor prvi put određen donošenjem drugostupanjske presude i to rješenjem Vrhovnog suda od 4. travnja 2019. na temelju članka 486. stavka 2. ZKP-a:152/08-70/17 iz zakonske osnove iz članka 123. stavka 2. ZKP-a:152/08-70/17 radi izdržavanja kazne zatvora zbog kaznenog djela iz osporenih presuda (v. točku 32.1. ove odluke).

80.1. Ustavni sud ponavlja da osobe lišene slobode, pritužbe na uvjete u zatvoru odnosno istražnom zatvoru, uključujući i one koje se odnose na izostanak odgovarajuće zdravstvene njege, sukladno članku 17. Zakonom o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" broj 128/99., 55/00., 59/00., 129/00., 59/01., 67/01., 11/02., 76/07., 27/08., 83/09., 18/11., 48/11., 125/11., 56/13. i 150/13.; u daljnjem tekstu: ZolKZ) trebaju iznijeti sucu izvršenja. Protiv odluke suca izvršenja dopuštena je žalba tročlanom vijeću nadležnih županijskih sudova. Tek protiv takve odluke dopuštena je ustavna tužba (usporedi s odlukama Ustavnog suda broj: U-III-Bi-4989/2012 od 1. lipnja 2016., toč. 9.-10., U-III-Bi-2475/2016 od 5. listopada 2016. toč. 13.-14.1., U-III-Bi-1927/2020 od 1. srpnja 2020.). Navedeno stajalište se nakon odluke broj: U-III-4182/2008 i U-III-678/2009 od 17. ožujka 2009. primjenjuje i na osobe lišene slobode protiv kojih je primijenjena mjera istražnog zatvora.

80.2. S obzirom da podnositelj u ustavnoj tužbi nije dokazao da je iscrpio navedeni pravni put sukladno ZolKZ-a, Ustavni sud ne može u ovom ustavnosudskom postupku ispitati osnovanost njegovih prigovora na temelju članaka 23. i 25. Ustava.

iv. Pravo vlasništva

81. Podnositelj Sanader prigovora i da mu je povrijeđeno pravo vlasništva zajamčeno člankom 48. Ustava i člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju i to direktnim oduzimanjem odnosno "blokiranjem" cjelokupne imovine a da je takvo "nesrazmjerno" postupanje države direktno miješanje države u njegovo vlasništvo kroz dugi niz godina (v. točku 39. ove odluke).

82. Ustavni sud ukazuje da podnositelj Sanader u konkretnom predmetu prigovor glede "blokiranja imovine" i posljedice tog blokiranja, odnosno da bi mu na taj način bilo povrijeđeno pravo vlasništva iznosi prvi put u ustavnoj tužbi. Ovaj prigovor u tijeku kaznenog postupka pred raspravnim sudom ni u žalbi na prvostupanjsku presudu nije isticao.

Uvidom u pribavljeni prvostupanjski spis ne proizlazi da bi u odnosu na podnositelja Sanadera i njegovu imovinu postojala rješenja o određivanju privremene mjere dok se u spisu nalaze rješenja o određivanju privremenih mjera kao i prijedlozi za njihovo ukidanje u odnosu na ostale okrivljenike.

83. Iz navedenog proizlazi da podnositelj Sanader u odnosu na prigovor povrede prava vlasništva nije iscrpio dopušteni pravni put zbog čega te prigovore ne može s uspjehom isticati u ustavnoj tužbi.

v. Ostale navodne povrede Ustava

84. Ustavni sud utvrdio je da prigovori podnositelja Sanadera vezani uz članke 14. stavak 2., 16. stavak 2., 18. i 35. Ustava, na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporene odluke mogle utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom, dok članci 3. i 4. Ustava ne sadrže ustavna prava o kojima u ustavnosudskom postupku odlučuje Ustavni sud.

VII. ZAKLJUČAK

85. Slijedom svih prethodno izloženih utvrđenja i stajališta, Ustavni sud je na temelju članka 73. i 75. Ustavnog zakona donio odluku kao u izreci.

86. Budući da je Ustavni sud donio odluku o neosnovanosti ustavne tužbe, prijedlog podnositelja Sanadera za odgodu izvršenja zatvorske kazne izrečene osporenim presudama na temelju članka 67. stavka 2. Ustavnog zakona nije razmatran.

ZAMJENIK PREDsjedNICE VIJEĆA
mr. sc. Rajko Mlinarić, v. r.